

Savonlinnan Taidelukion opetussuunnitelma

Nimi	Savonlinnan Taidelukion opetussuunnitelma
Kunta	Savonlinna
Koulu	Savonlinnan Taidelukio
Hyväksymispäivämäärä	17.12.2020
Pdf luotu	21.5.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö.	1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen.	1
1.2. Opetussuunnitelman sisältö.	2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta.	4
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä.	4
2.2. Arvoperusta.	4
3. Opetuksen toteuttaminen.	7
3.1. Opintojen rakenne.	7
3.2. Oppimiskäsitys.	8
3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.	8
3.4. Toimintakulttuuri.	9
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	12
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.	13
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	18
4.1. Ohjaus.	18
4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki.	20
4.3. Opiskeluhoito.	24
4.3.1. Opiskeluhoitoon keskeiset periaatteet.	25
4.3.2. Opiskeluhoitoon suunnitelmat ja niiden laatiminen.	27
4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä.	31
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.	32
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi.	35
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa.	35
5.2. Opintojakson arviointi.	36
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät.	36
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot.	37
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi.	38
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.	38
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	39
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi.	40
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi.	41
5.4. Lukion oppimäärän suoritus.	42
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus.	43

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.	44
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat.	46
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.	47
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet.	47
6.2. Laaja-alainen osaaminen.	48
7. Oppiaineet.	52
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI).	52
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1).	53
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI01).	55
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI02).	56
Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI03).	57
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI04).	58
Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI05).	59
Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI06).	60
Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI07).	61
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI08).	61
Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI09).	62
Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10).	63
Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11).	64
Kirjoittaminen ja kielenhuolto, 2 op (ÄI12).	65
Kirjallisuuden lukeminen, 2 op (ÄI13).	65
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6).	66
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S201).	69
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S202).	70
Vuorovaikutus 1, 1 op (S203).	71
Kirjallisuus 1, 2 op (S204).	72
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S205).	72
Kirjoittaminen 1, 1 op (S206).	73
Vuorovaikutus 2, 1 op (S207).	74
Kirjallisuus 2, 2 op (S208).	75
Vuorovaikutus 3, 2 op (S209).	76
Kirjoittaminen 2, 2 op (S210).	76
Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211).	77
7.2. Biologia (BI).	78
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01).	80
Ekologian perusteet, 1 op (BI02).	81
Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI03).	83
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04).	84

Ihmisen biologia, 2 op (BI05).	85
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06).	86
Biologian laborointi, 2 op (BI07).	87
Lisääntyminen ja eläinten käyttäytyminen, 2 op (BI08).	88
Biologian kertaus, 2 op (BI09).	89
7.3. Elämänkatsomustieto (ET).	90
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01).	92
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02).	93
Kulttuurit, 2 op (ET03).	94
Katsomukset, 2 op (ET04).	95
Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET05).	96
Tulevaisuus, 2 op (ET06).	97
7.4. Filosofia (FI).	99
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01).	101
Etiikka, 2 op (FI02).	102
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03).	104
Totuus, 2 op (FI04).	105
Filosofian kertauskurssi, 2 op (FI05).	106
7.5. Fysiikka (FY).	107
Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY01).	109
Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY02).	110
Energia ja lämpö, 2 op (FY03).	110
Voima ja liike, 2 op (FY04).	111
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05).	112
Sähkö, 2 op (FY06).	113
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07).	114
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08).	114
Fysiikan kertauskurssi, 2 op (FY11).	115
7.6. Maantiede (GE).	116
Maailma muutoksessa, 2 op (GE01).	118
Sininen planeetta, 2 op (GE02).	120
Yhteinen maailma, 2 op (GE03).	121
Geomedia-tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04).	123
Maantieteen kertaus, 2 op (GE05).	124
7.7. Historia (HI).	125
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01).	128
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02).	129
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03).	130

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04).	131
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05).	132
Maailmankulttuurin kohtaavat, 2 op (HI06).	134
Historian kertaus, 2 op (HI07).	135
7.8. Kemia (KE).	135
Kemia ja minä, 1 op (KE01).	138
Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE02).	139
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03).	140
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04).	141
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05).	142
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06).	142
Kokeellista kemiaa, 2 op (KE07).	143
Kemian kertauskurssi, 2 op (KE08).	144
7.9. Uskonto (KT).	144
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1).	146
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01).	146
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02).	148
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03).	149
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04).	150
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05).	152
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06).	153
Uskonnon kertauskurssi, 2 op (UE07).	154
7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2).	155
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO01).	155
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO02).	155
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO03).	156
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO04).	157
Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO05).	158
Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO06).	158
Ortodoksisen uskonnon kertauskurssi, 2 op (UO07).	159
7.10. Liikunta (LI).	159
Oppiva liikkuja, 2 op (LI01).	161
Aktiivinen elämä, 2 op (LI02).	162
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03).	163
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04).	164
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI05).	165
Vanhat tanssit, 2 op (LI06).	166

7.11. Matematiikka (MA).	166
7.11.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).	169
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02).	169
Geometria, 2 op (MAA03).	169
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04).	170
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05).	171
Derivaatta, 3 op (MAA06).	172
Integraalilaskenta, 2 op (MAA07).	173
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08).	174
Talousmatematiikka, 1 op (MAA09).	174
3D-geometria, 2 op (MAA10).	175
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11).	176
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12).	177
Kertauskurssi, 2 op (MAA13).	178
7.11.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB).	178
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02).	178
Geometria, 2 op (MAB03).	179
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04).	179
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05).	180
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB06).	181
Talousmatematiikka, 1 op (MAB07).	182
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09).	182
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08).	183
Kertauskurssi, 2 op (MAB10).	184
7.11.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY).	184
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY01).	184
7.12. Musiikki (MU).	185
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU01).	188
7.13. Opinto-ohjaus (OP).	189
Minä opiskelijana, 2 op (OP01).	190
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02).	191
Tutortoiminta, 2 op (OP03).	192
Työelämään tutustuminen, 2 op (OP04).	193
7.14. Psykologia (PS).	194
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS01).	195
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02).	197
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03).	199
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04).	200

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05).	202
Sosiaalipsykologia, 2 op (PS06).	204
Psykologian kertauskurssi, 2 op (PS07).	205
7.15. Terveystieto (TE).	205
Terveys voimavarana, 2 op (TE01).	207
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02).	209
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03).	210
Terveystiedon kertaus, 2 op (TE04).	212
7.16. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU).	213
7.16.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1).	217
Ruotsin perusteiden kertaus, 2 op (RUB10).	217
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11).	217
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12).	218
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13).	219
Ympäristömme, 2 op (RUB14).	220
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15).	221
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16).	221
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17).	222
Ruotsin yo-kertaus, 2 op (RUB18).	223
7.17. Vieraat kielet (VK).	224
7.17.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1).	229
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetti, 1 op (ENA01).	229
Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA02).	230
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA03).	231
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04).	232
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA05).	232
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA06).	233
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07).	234
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA08).	235
7.17.2. Ranska (RAA).	236
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RAA01).	236
Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RAA02).	236
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA03).	237
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA04).	237
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA05).	238
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA06).	239
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA07).	239

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA08).	240
7.17.3. Saksa (SAA).	240
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (SAA01).	240
Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (SAAA02).	241
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA03).	241
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA04).	242
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA05).	242
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA06).	243
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA07).	243
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA08).	243
7.17.4. Venäjä (VEA).	244
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VEA01).	244
Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutuksessa, 3 op (VEA02).	245
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA03).	245
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA04).	246
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA05).	247
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA06).	247
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA07).	248
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA08).	248
7.17.5. Espanja (EAB3).	249
Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31).	249
Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32).	250
Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33).	250
Perustaso 1, 2 op (EAB34).	251
Perustaso 2, 2 op (EAB35).	252
Perustaso 3, 2 op (EAB36).	252
Perustaso 4, 2 op (EAB37).	253
Perustaso 5, 2 op (EAB38).	253
Espanjan abikertaus, 2 op (EAB39).	254
7.17.6. Ranska (RAB3).	255
Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31).	255
Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32).	255
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33).	256
Perustaso 1, 2 op (RAB34).	256
Perustaso 2, 2 op (RAB35).	257
Perustaso 3, 2 op (RAB36).	257
Perustaso 4, 2 op (RAB37).	258

Perustaso 5, 2 op (RAB38).	258
7.17.7. Saksa (SAB3).	259
Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31).	259
Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32).	260
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33).	260
Perustaso 1, 2 op (SAB34).	260
Perustaso 2, 2 op (SAB35).	261
Perustaso 3, 2 op (SAB36).	261
Perustaso 4, 2 op (SAB37).	261
Perustaso 5, 2 op (SAB38).	262
7.17.8. Venäjä, B3 (VEB3).	262
Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31).	262
Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32).	263
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33).	264
Perustaso 1, 2 op (VEB34).	264
Perustaso 2, 2 op (VEB35).	265
Perustaso 3, 2 op (VEB36).	265
Perustaso 4, 2 op (VEB37).	266
Perustaso 5, 2 op (VEB38).	266
Venäjän abikertaus, 2 op (VEB39).	267
7.18. Yhteiskuntaoppi (YH).	267
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01).	269
Taloustieto, 2 op (YH02).	270
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03).	271
Lakitieto, 2 op (YH04).	272
Yhteiskuntaopin kertaus, 2 op (YH05).	273
7.19. Teatteri-ilmaisu (TEA).	274
TEA01 Näyttelijäntyön alkeet, 2 op (TEA01).	275
TEA02 Näyttelijäntyö, jatko, 2 op (TEA02).	275
TEA03 Näyttelijäntyö, produktio, 6 op (TEA03).	276
TEA04 Teatterimusiikki ja äänisuunnittelu, 4 op (TEA04).	276
TEA05 Valosuunnittelu, 2 op (TEA05).	276
TEA06 Tanssi, 4 op (TEA06).	276
TEA07 Tuotantopracticum, 4 op (TEA07).	277
TEA08 Larp-opintojakso, 2 op (TEA08).	277
7.20. Taidehistoria (THI).	277
THI01 Euroopan varhaiset korkeakulttuurit ja keskiaika, 2 op (THI01).	278
THI02 Ulkoeurooppalaiset kulttuurit, 2 op (THI02).	278

THI03 Euroopan taide renessanssista realismiin, 2 op (THI03).	279
THI04 Suomen taide, 2 op (THI04).	280
THI05 Modernismista nykyaiteeseen, 2 op (THI05).	280
7.21. Kuvailmaisun perusteet (KUPE).	281
KUPE01 Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KUPE01).	281
KUPE02 Piirustus ja maalaus, 2 op (KUPE02).	282
KUPE03 Väri, 2 op (KUPE03).	282
KUPE04 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KUPE04).	283
KUPE05 Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KUPE05).	284
KUPE06 Luova piirtäminen, 2 op (KUPE06).	285
KUPE07 Maalarius, 2 op (KUPE07).	286
KUPE08 Taiteen monet maailmat, 2 op (KUPE08).	286
7.22. Graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu (GTS).	287
GTS01 Orientaatio, 4 op (GTS01).	287
GTS02 Typografia, kalligrafia ja kuva, 2 op (GTS02).	288
GTS03 Kuvitus, 2 op (GTS03).	288
GTS04 Tarina ja draama, 2 op (GTS04).	289
GTS05 Ympäristö maalaten ja piirtäen, 2 op (GTS05).	289
GTS06 Sarjakuva, 2 op (GTS06).	290
GTS07 Tila- ja sisustussuunnittelu, 2 op (GTS07).	290
GTS08 Arkkitehtuuri ja rakennussuunnittelu, 2 op (GTS08).	291
GTS09 Graafinen suunnittelu, 2 op (GTS09).	291
GTS10 Kirjansidonta, 2 op (GTS10).	292
GTS11 Päättötyö, 4 op (GTS11).	292
7.23. Mediaailmaisuu (MEDIA).	293
MED01 Orientaatio, 4 op (MED01).	293
MED02 Valokuvaus, 2 op (MED02).	294
MED03 Digitaalinen kuvitus, 2 op (MED03).	294
MED04 Animaatio, 2 op (MED04).	295
MED05 Mediat: Analyysia, tulkintaa, kritiikkiä, 2 op (MED05).	295
MED06 Lehtijulkaisu, 2 op (MED06).	296
MED07 Elokuva, 4 op (MED07-08).	296
MED09 Pelisuunnittelu, 2 op (MED09).	297
MED10 Multimedia / musiikkivideo, stillkuva ja liikkuva kuva, musiikki ja muut äänet, 2 op (MED10).	298
MED11 Päättötyö, 4 op (MED11).	298
7.24. Muotoilu ja kuvataide (MUKU).	299
MUKU01 Orientaatio, 4 op (MUKU01).	299

MUKU02 Grafiikka, 2 op (MUKU02).	300
MUKU03 Muotoilu, 2 op (MUKU03).	300
MUKU04 Luonnoskirja, 2 op (MUKU04).	301
MUKU05 Maalaus, 2 op (MUKU05).	302
MUKU06 Tilataide, 2 op (MUKU06).	302
MUKU09 Muotoilun projektikurssi, 2 op (MUKU09).	303
MUKU07 Serigrafia, 2 op (MUKU07).	303
MUKU08 Pehmeät materiaalit taiteessa, 2 op (MUKU08).	304
MUKU10 Biotaitteen laboratorio, 2 op (MUKU10).	304
MUKU11 Päättötyö, 4 op (MUKU11).	305
7.25. Yleinen kuvataide (YLEINEN).	306
YL01 Orientaatio, 4 op (YL01).	306
YL02 Kuvia vedostamalla, 2 op (YL02).	307
YL03 Kolmiulotteinen maailma, 2 op (YL03).	307
YL04 Maalauksen mahdollisuuksia, 2 op (YL04).	307
YL05 Metalligrafiikka, 2 op (YL05).	308
YL06 Kuvanveisto, 2 op (YL06).	308
YL07 Havaintopiirustus, 2 op (YL07).	309
YL08 Kokeileva maalaus, 4 op (YL08-09).	309
YL10 Nykytaitteen laboratorio, 2 op (YL10).	309
YL11 Päättötyö, 4 op (YL11).	310
7.26. Elokuva (ELO).	311
ELO01 Ihmefilmi - laatu elokuvia nuorille, 2 op (ELO01).	311
ELO02 Lyhytelokuva, 2 op (ELO02).	311
7.27. Grafiikka (GRA).	312
GRA01 Grafiikan työpaja, 2 op (GRA01).	312
7.28. Keramiikka (KER).	313
KER01 Perustekniikat, 2 op (KER01).	313
KER02 Dreijaus, 2 op (KER02).	313
KER03 Itsenäisesti toteutettua keramiikkaa, 2 op (KER03).	313
KER04 Suuret esineet, 2 op (KER04).	313
7.29. Ompelu (OMP).	314
OMPELUPAJA 1, 2 op (OMP01).	314
OMPELUPAJA 2, 2 op (OMP02).	314
OMPELUPAJA 3, 2 op (OMP03).	315
7.30. Tekstiili (TEKS).	315
TEKS01 Tekstiilityöpaja, 2 op (TEKS01).	316
7.31. Valokuva (KAM).	316

KAM01 Mustavalkokuvaus, 2 op (KAM01).	316
KAM02 Digivalokuvaus, 2 op (KAM02).	317
7.32. Musiikin historia ja kuuntelu (MHK).	317
MHK01 Musiikin opiskelun orientaatiokurssi, 4 op (MHK01).	318
MHK02 Länsimaisen taidemusiikin historia, 4 op (MHK02).	319
MHK03 Jazzia, rockia, lattaria ja poppia, 2 op (MHK03).	320
7.33. Säveltapailu ja musiikin teoria (STT).	320
STT01 Säveltapailun ja musiikin teorian peruskurssi 1, 2 op (STT01).	321
STT02 Säveltapailun ja musiikin teorian peruskurssi 2, 2 op (STT02).	322
STT03 Säveltapailun ja musiikin teorian peruskurssi 3, 2 op (STT03).	322
STT04 Säveltapailu I, 4 op (STT04).	323
STT05 Pop/jazz-musiikin teorian ja säveltapailun perusteet, 4 op (STT05).	324
STT06 Teoria I, 4 op (STT06).	325
STT07 Harmoniaoppi, 4 op (STT07).	326
7.34. Kuoro (KUO).	326
Kuoro 1, 2 op (KUO01).	327
Kuoro 2, 2 op (KUO02).	327
Kuoro 3, 2 op (KUO03).	327
Kuoro 4, 2 op (KUO04).	327
Kamarikuoro 1, 2 op (KUO05).	328
Kamarikuoro 2, 2 op (KUO06).	328
Kamarikuoro 3, 2 op (KUO07).	328
7.35. Improvisointi (IMP).	329
Improvisointi, 1 op (IMP01).	329
7.36. Jazzbändi (JAZZ).	330
Jazzbändi 1, 2 op (JAZZ01).	331
Jazzbändi 3, 2 op (JAZZ03).	331
Jazzbändi 2, 2 op (JAZZ02).	331
7.37. Kansanmusiikki (KAMU).	331
KAMU01 Kansanmusiikki 1, 2 op (KAMU01).	331
KAMU02 Kansanmusiikki 2, 4 op (KAMU02).	332
KAMU03 Kansanmusiikki 3, 4 op (KAMU03).	333
KAMU04 Kansanmusiikki 4, 2 op (KAMU04).	334
7.38. Musiikkiteknologia (MUTEKN).	334
MUTEKN01 Musiikkiteknologian perusteet, 2 op (MUTEKN01).	335
MUTEKN02 Äänentoisto ja äänittäminen, 2 op (MUTEKN02).	335
MUTEKN03 Äänittämisen ja studiotyön jatko, 2 op (MUTEKN03).	336

7.39. Ooppera/musiikkiteatteri (OMUTE).	336
OMUTE01, 4 op (OMUTE01).	337
OMUTE02, 4 op (OMUTE02).	338
OMUTE03, 4 op (OMUTE03).	338
7.40. Orkesteri (ORK).	339
Orkesteri, 2 op (ORK01).	339
7.41. Poplaulu (POP).	340
Poplaulu 1, 2 op (POP01).	340
Poplaulu 2, 2 op (POP02).	341
Poplaulu 3, 2 op (POP03).	342
7.42. Sävellys ja sovitus (SÄSO).	342
SÄSO01 Sävellys ja sovitus 1, 2 op (SÄSO01).	342
SÄSO02 Sävellys ja sovitus 2, 2 op (SÄSO02).	343
7.43. Vuosikurssibändi (BAND).	344
Vuosikurssibändi 1, 2 op (BAND01).	344
Vuosikurssibändi 2, 2 op (BAND02).	345
Vuosikurssibändi 3, 2 op (BAND03).	345
7.44. Pääsoitin (PSOI).	345
PSOI01 Pääsoitin 1, 4 op (PSOI01).	346
PSOI02 Pääsoitin 2, 4 op (PSOI02).	347
PSOI03 Pääsoitin 3, 4 op (PSOI03).	348
7.45. Sivusoitin (SSOI).	349
SSOI01 Sivusoitin 1, 2 op (SSOI01).	349
SSOI02 Sivusoitin 2, 2 op (SSOI02).	350
SSOI03 Sivusoitin 3, 2 op (SSOI03).	351
8. Liitteet.	353
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta.	353
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko.	353
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	360
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	360
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	366
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	366
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	371

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . .	372
8.6. Kurinpitokeinojen käyttäminen.	377
8.7. Ohjaussuunnitelma.	377
8.8. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.	377

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämisluvan liittyä erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Savonlinnan päivälukiot laativat omat opetussuunnitelmansa. Tämä laadintatyö tehdään tiiviissä yhteistyössä lukiodien välillä ja esim. opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen oppiaineiden suunnittelu on aloitettu lukiodien lehtoreiden ja päätoimisten opettajien yhteisessä opettajatyöpäivässä. Työtä on jatkettu ja saatettu valmiiksi opettajatyöpäivässä sovitun aikataulutuksen ja tehtäväjaon perusteella. Päädyimme erillisiin opetussuunnitelmiin johtuen siitä, että koulujen perustehtävät ja sitä myötä käytetyt pedagogiset ratkaisut ovat erilaisia.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukiodien ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Savonlinnan Taidelukiolla on kaksi erityistä koulutustehtävää. Järjestämisluvassa (OKM/54/530/2017) nämä on muotoiltu musiikkipainotteiseksi- ja kuvataidepainotteiseksi opetuksesi Savonlinnan Taidelukiassa. Opetussuunnitelman perusteissa säädellyllä tavalla sisällytämme tähän opetussuunnitelmaan näidenkin koulutustehtävien opetussuunnitelmat. Tätä varten olemme luoneet parisen kymmentä paikallista oppiainetta ja niihin lukuisia opintojaksoja.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Savonlinnan Taidelukiolla on kaksi laajaa tehtävää. Se toimii ensinnäkin maan muiden lukiodien tavoin yleissivistävä oppilaitos, joka antaa opiskelijalle riittävät tiedot ja taidot kaikkiin lukion oppimääriin perustuviin jatko-opintoihin. Toiseksi se antaa laadukasta ja laaja-alaista taidekasvatuksen opetusta. Tätä tehtävää toteuttaessa Savonlinnan Taidelukio tutustuttaa opiskelijansa taideaineille ominaiseen tiedon ja taidon tuottamisen tapoihin. Nämä tavat arvotetaan yhtä tärkeiksi kuin ylioppilastutkintoon sisältyvien oppiaineiden vastaavat.

Opiskelijat valitaan joko kuvataide- tai musiikkilukioon. Musiikkilukiossa toimii lisäksi ooppera- ja musiikkiteatterikoulutusohjelma, johon otetaan vuosittain pieni ryhmä opiskelijoita. Kuinka linjataan uudessa ops:ssa, oma koulutusohjelma vaiko vahvana yhteismusisoihtineena, johon pääsymahdollisuus kaikilla musiikkilukiolaisilla.

Taidelukio tekee laajaa yhteistyötä paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten taide- ja kulttuuri-instituutioiden kanssa.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta.

Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Taidelukio perustaa opetus- ja kasvatustehtävänsä luonnollisesti kulttuurimme keskeiselle arvopohjalle.

Opiskelijoita tuetaan jäsentämään arvomaailmaansa ja pohtimaan kriittisesti valintojaan. Heitä kannustetaan luovaan toimintaan, pitkäjänteisyyteen ja työhön sitoutumiseen, vastuullisuuteen sekä vahvaan vuorovaikutteisuuteen.

Yhteisö yksilöille

Monikulttuurisuus

Suvaitsevaisuus

Savonlinnan Taidelukiossa jokaisen tulee käyttäytyä hyvin ja toisia kunnioittavasti.

Taidelukio tukee opiskelijoiden kasvua yhteistyökykyisiksi, korkeat eettiset, esteettiset ja ekologiset arvot sisäistäneiksi ihmisiksi, jotka tiedostavat oikeutensa ja velvollisuutensa sekä tuntevat vaikutusmahdollisuutensa.

Koulumme yksi tunnuspiirteistä on laajasti ymmärretty kasvatusoptimismi. Tarjoamme aktiivisille opiskelijoille, eri vuosikursseille ja opiskelijakunnan hallitukselle mahdollisuuksia saada onnistumisen elämyksiä erilaisten vuodenkiertoon liittyvien tapahtumien järjestämisen myötä.

Näissä tapahtumissa vastuutamme nuoret siten, että niihin osallistuvat eivät saa pahoittaa mieltään ja sisältöjen tulee olla sellaisia, jota pikkulapsetkin voivat katsella ja kuunnella.

Tapahtumissa vastuutamme nuoret siten, että osallistujat eivät pahoita mieltään / sisältö ei ole loukkaavaa.

Pitäisikö mainita taiteeseen/taidekasvatukseen liittyvää arvoperustaa tässä kohdassa? Ajatus: Voisiko olla tämän tyylistä, että "taidekasvatusväylä kasvaa ihmisyyteen.." ja tähän jatkoa

Taidekasvatus voi olla väylä lisätä kulttuurista suvaitsevaisuutta

"-- taidekasvatus voi olla tie suvaitsevaisuuteen ja inhimillisempään tietoisuuteen, joka tulisi kaikessa koulutuksessa saattaa kaikkien ulottuville."

· Kimmo Lehtonen

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Savonlinnan Taidelukion järjestämisluvassa (OKM/54/530/2017) on määritelty erityisiksi koulutustehtäväksi musiikkipainotteinen- ja kuvataidepainotteinen opetus.

Järjestämisluvan mukaan opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 24 opintopistettä oppilaitoksen opetussuunnitelmassa määriteltyjä erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisten pakollisten opintojen määrästä 16 opintopisteen laajuiset opinnot.

Savonlinnan taidelukion kuvataidelukiossa opiskellaan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen lisäksi taidehistoriaa, kuvailmaisun perusteita sekä neljää ns. suuntautumisainetta; graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu, mediailmaisuu, muotoilu ja kuvataide sekä yleinen kuvataide. Näiden oppiaineiden opintojaksot ovat opetussuunnitelmassa edellytettäviä taikka vapaaehtoisia. Opintoihin tulee sisältyä vähintään kahdeksan opintopistettä taidehistoriaa, kahdeksan opintopistettä kuvailmaisun perusteet -oppiaineen opetusta sekä 26 opintopistettä suuntautumisaineen opetusta, yhteensä 42 opintopistettä. Tämä vastaa 28% lukion oppimäärään vaadittavista opinnoista. Lisäksi opiskelija voi opiskella lisäopintoja taidehistoriasta ja kuvailmaisun perusteet -oppiaineesta sekä erilaisista työpajaopinnoista.

Savonlinnan Taidelukion musiikkilukiossa opiskellaan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen lisäksi musiikin historiaa ja kuuntelua, säveltapailua ja musiikin teoriaa sekä solistisia opintoja. Näiden oppiaineiden opintojaksot ovat opetussuunnitelmassa edellytettäviä taikka vapaaehtoisia. Opintoihin tulee sisältyä vähintään 10 opintopistettä musiikin historia ja kuuntelu -oppiaineen opintoja, 10 opintopistettä säveltapailu ja musiikin teoria oppiaineen opintoja, kahdeksan opintopistettä pääsoittimen opintoja sekä kahden opintopisteen kuoro-opinnot. Näistä edellytettävistä opinnoista kertyy yhteensä 30 opintopistettä. Tämä vastaa 20% lukion oppimäärään vaadittavista opinnoista. Lisäksi opiskelija voi opiskella lisäopintoja laajasta kirjosta erilaisia musiikin vapaavalintaisia opintojaksoja.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Savonlinnan Taidelukiolla on kaksi laajaa tehtävää, yleissivistyksen edistäminen ja taidekasvatus. Opintojensa aikana opiskelija kasvaa näiden tehtävien viitekehyksessä tasapainoiseksi tiedon ja taidon tuottajaksi yleisivistävissä aineissa sekä taideaineissa.

Opetuksessa pyritään huomioimaan opiskelijoiden yksilölliset oppimistyyliä sekä erityistä tukea opinnoissaan tarvitsevat. Erityinen tuki voi johtua sairaudesta, vammasta, vaikeasta elämäntilanteesta, lukemisen tai kirjoittamisen liittyvästä erityisvaikeudesta sekä vieraskielisyydestä. Opetussuunnitelman kohdassa 4.2. on avattu erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen keinot sekä kohdassa 4.5. monikielisiin opiskelijoihin kohdistuvat tukitoimet.

Opetuksen toteuttamien yhteydessä yritämme turvata jokaiselle oppijalle mahdollisuuden saada positiivisia onnistumisen kokemuksia niin yleislukioaineidenkin, kuvataiteen, musiikin kuin teatterin osalta. Tämä pyrkimys ulotetaan myös vuodenkiertoon liittyen tapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä tutortoimintaan. Haluamme tällä laajentaa oppimisen aluetta muodollisen koulutuksen ulkopuolelle.

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävästi kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten

tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Savonlinnan Taidelukiossa opiskeluympäristöjä laajennetaan mm. oppilaitoksesta tehtävien tavoitteellisten opintomatkojen ja oppilaitokseen tulevien vierailijoiden muodossa. Galleria Eteisen mahdollisuuksia käytetään hyväksi kutsumalla siihen taiteilijoita pystyttämään näyttelyitään ja liittämällä tämä osaksi kuvataidelukiolaisten taidekasvatusta.

Opiskelija hyödyntää opinnoissaan koulun omaa ICT-arkkitehtuuria. Koulussa on oma palvelin, johon kaikille opiskelijoille luodaan käyttäjäprofiilit. Koululla opetusryhmien käytössä oleva laitekanta on iOS-käyttöjärjestelmään kuuluva. Kuvataiteen ja musiikin tekemisessä tarvittavat sovellukset tulevat tutuksi osana opintoja.

Opiskelija ottaa vastuuta oman koulutuspolkunsu suunnittelusta monin eri tavoin. Nämä vaiheet tulevat ilmi tämän opetussuunnitelman ohjaussuunnitelmasta, kohta 7.7.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen

opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävästä tulevaisuudesta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävänsä tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tuleminen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Taidelukio pyrkii kaikessa toiminnassaan toteuttamaan tunnuslausettaan, yhteisö yksilöille. Jokainen taikkarilainen saa olla oma itsensä ja häntä rohkaistaan tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Samalla koulu varmistaa että jokaiselle opiskelijalle jokainen koulupäivä on turvallinen. Aidosti opiskelijalähtöisiä valintoja pyritään tukemaan.

Taidelukion työskentelyä on avointa, läpinäkyvää, vastuullista ja luottamuksellista. Haluamme ymmärtää kollegiaalisuuden niin, että tähän yhteisöön kuuluvat niin koulun aikuinen väki kuin opiskelijat.

Savonlinnan Taidelukiossa jokaisen tulee käyttäytyä hyvin ja toisia kunnioittavasti.

Arviointi- ja kehityskeskusteluja käydään säännöllisesti sekä yksilöllisesti että koko opettajakunnan kesken. Lisäksi opiskelijoiden antamaa palautetta kerätään säännöllisesti mm. laajojen wilma-kyselyiden muodossa.

Kaikessa toiminnassa korostuu yhteinen kasvatusvastuu. Opiskelijaa kannustetaan aktiivisuuteen ja vastuuntuntonsa kehittämiseen sekä itsenäiseen työskentelyyn tottumiseen. Omat taipumukset opitaan tunnistamaan henkilökohtaisen ohjauksen ja tutoroinnin avulla. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija haluaa opiskella ja pystyy opiskelemaan edellytystensä mukaisesti.

Taidelukion järjestyssääntö, *Taikkarin pelisäännöt*, antaa rajat työskentelylle.

Taidelukion opetusta eheytetään niin, että esim. kuvataide- ja musiikkilukion osaaminen limittyy erilaisissa tilanteissa. Tätä tavoitetta pyritään toteuttamaan muun muassa teatteri-ilmaisun keinoin.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Savonlinnan Taidelukion opiskelijat saapuvat Savonlinnaan useasta kunnasta, eri puolilta Suomea. Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttämä yhteistyö kotien kanssa joudutaan hoitamaan ensisijaisesti sähköisesti.

Oppilaitoksen vuodenkiertoon liittyvä tiedottaminen tapahtuu wilmassa ja koulun nettisivuilla olevan opinto-oppaan muodossa. Se on jatkuvasti päivittyvä ja tästä päivittämistyöstä vastaa rehtori. Rehtori ja opinto-ohjaaja lähettävät koko koulua koskevia tiedotteita esim. wilmaviestein tai pysyvien tiedotteiden muodossa. Lähtökohtana on se, että jokaisen opintojakson aikana tällainen tiedote lähtee joko yhteisenä kaikille vuosikursseilla tai eriytettynä vuosikursseittain.

Oppilaitos järjestää kaksi huoltajatapaamista lukuvuosittain. Ennen koulutyön alkua huoltajat kutsutaan koulutyön orientaatio-iltaan ja yleensä tammikuussa annetaan palautetta uusien

opiskelijoiden suoriutumisesta omassa koulussaan. Oppilaitoksen järjestämien tapaamisten lisäksi huoltajat voivat pyytää koulupalaveria järjestettäväksi.

Koulun järjestämistä tapahtumista tiedotetaan huoltajia ja toivotaan heidän niihin osallistuvan.

Päävastuu kotiryhmäkohtaisesta yhteistyöstä koulun ja kodin välillä tapahtuu ryhmänohjaajien toimesta.

Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Tätä työtä tekevät ryhmänohjaajat, opinto-ohjaaja ja rehtori. Lukuvuodessa järjestetään vähintään viisi arviointikokousta, johon ryhmänohjaaja valmistelee valvontaryhmänsä asiat. Hän tuo esille opiskelijasta syntyneen huolen ja samalla hän kertoo, millaisiin toimiin hän on jo ryhtynyt opiskelijaa tukeakseen. Ryhmänohjaaja tai henkilö, jolle on syntynyt huoli opiskelijasta, järjestää opiskelijan suostumuksella yksilökohtaisen opiskelijahuoltopalaverin. Näissä tapaamisissa noudatetaan opiskeluhuoltosuunnitelman määräyksiä. Tätä teemaa käsitellään tarkemmin kohdassa 4.3.

Taidelukiossa edellä kuvattu yhteistyö on erittäin tärkeää erityistä oppimisen tukea tarvitsevien, yksilökohtaisen opiskelijahuollon palveluiden piirissä olevien tai vaikeassa elämäntilanteessa olevien tai monikielisten opiskelijoiden osalta.

Oppilaitokseen toimintaan kohdistuvissa suurissa muutoksissa koulutuksen järjestäjä ja oppilaitos selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Lukuvuosittain toteutetaan laajat, vuosikursseittain eriytetyt palautekyselyt. Niiden tulokset välitetään koulun väelle sekä opiskelijoiden huoltajille ja koulutuksen järjestäjille. Lisäksi niitä käsitellään koulun opiskelijahuoltoryhmässä. Lisäksi toteutetaan muita palautekyselyjä tarpeen mukaan.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakkointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opintoihin ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestäväen tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteita, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektovat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseksi.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävä kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaalitekniikan avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Savonlinnan Taidelukion opiskelijat saapuvat Savonlinnaan useasta kunnasta, eri puolilta Suomea. Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttämä yhteistyö kotien kanssa joudutaan hoitamaan ensisijaisesti sähköisesti.

Oppilaitoksen vuodenkiertoon liittyvä tiedottaminen tapahtuu wilmassa ja koulun nettisivuilla olevan opinto-oppaan muodossa. Se on jatkuvasti päivittyvä ja tästä päivittämistyöstä vastaa rehtori. Rehtori ja opinto-ohjaaja lähettävät koko koulua koskevia tiedotteita esim. wilmaviestein tai pysyvien tiedotteiden muodossa. Lähtökohtana on se, että jokaisen opintojakson aikana tällainen tiedote lähtee joko yhteisenä kaikille vuosikursseilla tai eriytettyinä vuosikursseittain.

Oppilaitos järjestää kaksi huoltajatapaamista lukuvuosittain. Ennen koulutyön alkua huoltajat kutsutaan koulutyön orientaatio-iltaan ja yleensä tammikuussa annetaan palautetta uusien opiskelijoiden suoriutumisesta omassa koulussaan. Oppilaitoksen järjestämien tapaamisten lisäksi huoltajat voivat pyytää koulupalaveria järjestettäväksi.

Koulun järjestämistä tapahtumista tiedotetaan huoltajia ja toivotaan heidän niihin osallistuvan.

Päävastuu kotiryhmäkohtaisesta yhteistyöstä koulun ja kodin välillä tapahtuu ryhmänohjaajien toimesta.

Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Tätä työtä tekevät ryhmänohjaajat, opinto-ohjaaja ja rehtori. Lukuvuodessa järjestetään vähintään viisi arviointikokousta, johon ryhmänohjaaja valmistelee valvontaryhmänsä asiat. Hän tuo esille opiskelijasta syntyneen huolen ja samalla hän kertoo, millaisiin toimiin hän on jo ryhtynyt opiskelijaa tukeakseen. Ryhmänohjaaja tai henkilö, jolle on syntynyt huoli opiskelijasta, järjestää opiskelijan suostumuksella yksilökohtaisen opiskelijahuoltopalaverin. Näissä tapaamisissa noudatetaan opiskeluhuoltosuunnitelman määräyksiä. Tätä teemaa käsitellään tarkemmin kohdassa 4.3.

Taidelukiossa edellä kuvattu yhteistyö on erittäin tärkeää erityistä oppimisen tukea tarvitsevien, yksilökohtaisen opiskelijahuollon palveluiden piirissä olevien tai vaikeassa elämäntilanteessa olevien tai monikielisten opiskelijoiden osalta.

Oppilaitokseen toimintaan kohdistuvissa suurissa muutoksissa koulutuksen järjestäjä ja oppilaitos selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Lukuvuosittain toteutetaan laajat, vuosikursseittain eriytetyt palautekyselyt. Niiden tulokset välitetään koulun väelle sekä opiskelijoiden huoltajille ja koulutuksen järjestäjille. Lisäksi niitä käsitellään koulun opiskelijahuoltoryhmässä. Lisäksi toteutetaan muita palautekyselyjä tarpeen mukaan.

Korkeakoulu yhteistyö

Savonlinnan Taidelukio tukeutuu maan korkeakouluihin monissa eri yhteyksissä. Erityisen tiiviit yhteistyösuhteet luodaan Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (XAMK) kanssa. Tuemme omalta osaltamme XAMK:n Savonlinnan kampuksen koulutusohjelmia.

Savonlinnan Taidelukiossa ohjaustoiminta ja eri oppiaineiden opetus tarjoaa mahdollisuuksia opiskelijalle tutustua korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Toteutamme vuosittain opintomatkat jatko-opintotilaisuuksiin ja saamme korkeakouluista opiskelijoita esittelemään oppilaitoksiaan ja koulutusohjelmiaan.

Ohjauksessa laaditaan opiskelijalle henkilökohtainen jatko-opiskelusuunnitelma. Tätä teemaa on avattu enemmän opetussuunnitelman ohjaussuunnitelmassa, joka löytyy kohdasta 4.1.

Työelämävalmiudet

Oppilaitos järjestää eri oppiaineisiin liittyen erilaisia yhteistyömuotoja korkeakoulujen, työelämän, yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa. Opiskelijoita kannustetaan pienyrityäjyyteen mm. 4H-järjestön toteuttamissa puitteissa. Tätäkin teemaa on avattu enemmän kohdasta 4.1. löytyvässä ohjaussuunnitelmassa.

Kansainvälinen osaaminen

Savonlinnan Taidelukion yksi tunnuslause on, *matkailu on kiva tapa oppia*. Taidelukion toiminta suunnitellaan lukuvuosittain myös kansainvälisen liikkuvuuden toteutumisen näkökulmasta. Pyrimme järjestämään lukuvuosittain vähintään yhden kansainvälisen opintomatkan. Näitä matkoja suunnitellaan ja toteutetaan ”taide edellä”. Pyrimme saamaan vastavuoroisesti oppilaitokseen kansainvälisiä vieraita.

Savonlinnan Taidelukio ylläpitää mahdollisimman laajaa kieliohjelmaa. Tämä toteutetaan osin Savonlinnan lukioiden välisen yhteistyön avulla. Lisäksi hyödynnetään muiden oppilaitosten mahdollisuuksia, mm. Linnalan Setlementtiyhdistyksen ylläpitämä Linnala-opisto.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan myös muiden oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta.

Taidelukion opiskelijoita kannustetaan vaihto-opiskelijoiksi ja pyritään saamaan vuosittain oppilaitokseen kansainvälisiä vaihto-opiskelijoita. Oppilaitoksen edustajia toimii myös kansainvälisten vaihto-opiskelijajärjestöjen aluevastaavina.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempaan yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskelu-aika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Savonlinnan Taidelukion ohjaussuunnitelma, opetussuunnitelman kohta 7.7. löytyy oheisesta linkistä; <https://savonlinnantaidelukio.onedu.fi/verkkojulkaisut/wp-content/uploads/sites/3/2016/09/Ohjaussuunnitelma-LOPS-2021.pdf>

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumisesta ja vaikuttavuudesta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopeetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisääjän antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien tarpeen arviointi
- tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- tuen toteuttaminen
- tuen toteutumisen seuranta ja arviointi
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

1. Tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Lukio-opiskelijalla on oikeus saada erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisen vaikeudet johtuvat. Tästä oikeudesta tiedotetaan opiskelijaa ja hänen huoltajiaan erityisopettajan tiedotteessa, joka annetaan kaikille lukion aloittaville. Erityisopettaja

ja opinto-ohjaaja pitävät lisäksi ensimmäisessä opiskelujaksossa oppimisen tukeen liittyvän OPO1-opintojakson yhteisen oppitunnin. Erityisopettaja muistuttaa huoltajia tukimahdollisuuksista ensimmäisen vuosikurssin vanhempainillassa heti lukio-opiskelun käynnistyessä. OPO1-opintojaksolla aihe tulee esille useamman kerran kuten ryhmänohjauksissakin. Oppimisen tuki esitellään lisäksi opinto-oppaassa.

Tukitoimiin liittyen opiskelijaa tiedotetaan oikeudesta oppimisen tukeen lukiolain perusteella, tukitoimien käytännön järjestelyistä sekä ylioppilastutkintoon tarvittaessa haettavista erityisjärjestelyistä perusteineen. Rehtori muistuttaa erityisjärjestelyhakemuksista toisen vuosikurssin vanhempainillassa.

2. Tukitoimien tarpeen arviointi

Tukitoimien tarpeen arviointi alkaa valintakirjeen mukana lähetettävällä erityisopettajan tiedotteella, jossa pyydetään kotoa yhteydenottoa erityisopettajaan opiskelijan kouluhistorian ja oppimisen tutkimusten tiedon siirtämiseksi, mikäli opiskelijalla on jo tiedossa oleva oppimisen tuen tarve. Erityisopettaja käynnistää näiden opiskelijoiden tuen tarpeen selvittelyn heti syksyllä.

Syyslukukauden alussa ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat tekevät erityisopettajan organisoimana lukiseulan sekä matematiikan oppimisvalmiuksia mittaavat tehtävät. Monikielisten opiskelijoiden suomen kielen taito arvioidaan aikuislukion suomi toisena kielenä -opettajien toimesta syyslukukauden alussa.

Opiskelijan oppimisen tuen arviointitarpeen tultua lukiossa tietoon opiskelija ohjataan erityisopettajan luo. Erityisopettaja kerää tarvittavat taustatiedot opiskelijalta, huoltajilta ja opettajilta sekä käynnistää tuen tarpeen selvittelyn. Tuen tarpeen arvioinnissa voi olla opiskelijan suostumuksella mukana myös muita kuin opetustyön asiantuntijoita. Lukitestauksesta huolehtii erityisopettaja, muiden tukiperusteiden osalta erityisopettaja tekee seulovaa taustatyötä ja ohjaa sen jälkeen opiskelijan jatkotutkimusarvioon joko koulupsykologin luo tai kouluterveydenhoitajan kautta koululääkärin vastaanotolle.

Tukitarpeen arvioinnin valmistuttua tieto siitä toimitetaan erityisopettajalle kirjallisena. Erityisopettaja laatii saadun tutkimusyhteenvedon pohjalta yhdessä opiskelijan kanssa wilmaan pedagogisen tuen suunnitelman osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

3. Tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Opiskelijan opiskeluunsa tarvitsemat tukitoimet kirjataan pedagogisen tuen suunnitelmaksi, joka on osana henkilökohtaista opintosuunnitelmaa. Tukitoimien suunnittelu tehdään opiskelijan ja erityisopettajan yhteistyönä, jolloin opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa suunnitelman tarkempaan sisältöön. Suunnittelussa hyödynnetään opettajilta tiedoksi saatuja huomioita sekä mahdollista koulun ulkopuolisen muun asiantuntijan tutkimusyhteenvedon/lausuntoa, joka on saatu käyttöön opiskelijan suostumuksella. Lukion käytäntönä on kirjata pedagogisen tuen keinot opintosuunnitelmaan niiden siirtymiseksi varmemmin käytännön työhön sekä paremman seuraamisen ja arvioinnin mahdollistamiseksi. Seuranta- ja arviointimerkintöineen ne tarvitaan kirjattuina myös myöhempää ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyhakemusta ajatellen.

4. Tuen toteuttaminen

Opiskelun tuki toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Opiskelijaa ohjataan kannustavasti oppimaan oppimisen taidoissa, opiskelun ja oppimisen vastuun kantamisessa sekä kullekin oppiaineelle ominaisten opiskelustrategioiden käyttämisessä.

Oppimisen tuki toteutuu yhteisöllisin ja opiskelu ympäristön ratkaisuin sekä opiskelijan yksilöllisiä tukitarpeita huomioiden. Oppimisen yleistä pedagogista tukea ovat esimerkiksi oppiainekohtainen opiskelutaitojen ja oppimisen taitojen opettaminen, opetuksen eriyttäminen, oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut oppitunneilla sekä tukiopetus. Yksilökohtaisempaa tukea voidaan tarjota opinto-ohjauksena ja ryhmänohjaajan tukena sekä erilaisina opintojen valintamahdollisuuksina. Resurssien mukaan opintojaksovalikoimassa voi olla myös oppimista ja hyvinvointia lisääviä opintoja kuten opiskelutaitojen opintoja tai oppiainekohtaista tukea. Aineenopettajat suunnittelevat ja toteuttavat oman oppiaineensa tukitoimet yhteistyössä ja seuraavat tukitoimien toteutumista

(aineryhmäkoordinaattori(t)). Oppimisen tuki ja ohjaus on kuvattu tarkemmin oppimisen tuen taulukossa, kts. erillinen liite.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja tavoitteenaan tukea opiskelijaa opintojen suorittamisessa sekä edistää opiskelijan hyvinvointia ja jaksamista. Erityisopetus toteutuu pääosin oppimisen tukitarpeen selvittelyn ja tuen suunnittelun yhteydessä. Sisällöltään se on opiskelutapojen muokkaamista, opiskelijan vahvuuksien käyttämiseen ohjaamista sekä yksilöllisen tavoitetason pohtimiseen ja sen saavuttamiseen tukemista opiskelijan jaksaminen huomioiden. Erityisopettaja tekee yhteistyötä opettajien kanssa tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetukseen liittyvissä asioissa. Lisäksi erityisopetusta voi olla mahdollista resurssien niin salliessa toteuttaa opiskeluteknisiin asioihin painottaen yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilöopetuksena.

Opiskelun poikkeavat opetusjärjestelyt tehdään tarvittaessa koskien erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Ne tehdään vain välttämättömiltä osin ja kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Rehtori tekee poikkeavista opetusjärjestelyistä päätöksen. Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan tukina muitakin palveluja kuten apuvälineitä ja avustajapalveluita. Yhteistyö opiskeluhuollon palvelujen ja tarvittaessa myös koulun ulkopuolisten palvelujen kanssa on mahdollista opiskelijan suostumuksella. Opiskelijalla on aina oikeus myös yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon.

5. Tuen toteutumisen seuranta ja arviointi

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä ja oppimista arvioidaan monipuolisesti. Osaamisen osoittamiseen voidaan käyttää erilaisia tapoja pelkän kirjallisen tuottamisen rinnalla. Tällaisia yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi arvioitavan kirjallisen kokeen/tuotoksen suullinen täydentäminen, keskeisen oppiaineksen kokeet, lisääjän antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen itsenäisessä työskentelyssä ja arviointitilanteissa, materiaalin riittävän suuri kirjasinkoko tai erillisen näytön käyttäminen. Opetustilanteissa käytössä on lukuisia hyvää oppimista edistäviä pedagogisia ratkaisuja, joita erityisopettaja kirjaa ehdotuksina pedagogisen tuen suunnitelmaan.

Pedagogisen tuen suunnitelman toimivuutta arvioidaan opettajien toimesta muun jatkuvan arvioinnin osana sekä lisäksi erityisopettajan toimesta laajemmin aina tarpeen vaatiessa. Erityisopettajalle tieto tuen uudelleen arvioinnin tarpeesta voi tulla opiskelijan, hänen huoltajansa, ryhmänohjaajan, aineenopettajien tai opinto-ohjaajan kautta. Säännöllisesti tuen suunnitelman toimivuus arvioidaan toisen opiskeluvuoden kevätlukukauden alkupuolella, se toteutuu yhteistyönä opiskelijan, ryhmänohjaajan ja erityisopettajan kesken, muiden opettajien havainnot tulevat käyttöön ryhmänohjaajan kautta.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijoita lukio-opintojen alkamisesta lähtien. Mikäli opiskelijalla on perusteltu erityisen tuen tarve ja erityisjärjestelyoikeus, hänen on kokeiltava ja harjoitettava erityisjärjestelyjen käyttämistä lukio-opintojen aikana, näin päästään arvioimaan järjestelyjen toimivuus ja hyöty. Opiskelijaa ohjataan hankkimaan tarvittavat asiantuntijalausunnat erityisjärjestelyjen hakemiseksi ylioppilaskokeisiin. Hakemuksen laativat yhteistyössä erityisopettaja ja opiskelija.

6. Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa

Lukion rehtori on päävastuussa oppimisen tuen järjestelyjen organisoinnista. Erityisopettaja siirtää erityisjärjestelyhakemukset rehtorille, jonka kautta ne siirtyvät ylioppilastutkintolautakunnalle. Rehtori myös huolehtii erityisjärjestelyiden toteutumisesta ylioppilastutkinnon kokeissa saatujen päätösten mukaisesti.

Ryhmänohjaaja seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja oppimisen tuen tarvetta tukien samalla opiskelijan hyvinvointia koulunkäynnissä. Hän myös kokoaa tietoa opiskelijan opintojen sujumisesta muilta opettajilta. Ryhmänohjaaja välittää opiskelijan tukitarvehuomioita tai hänelle muiden opettajien, opiskelijan itsensä tai huoltajien välittämiä huomioita erityisopettajalle. Samoin opiskelijalle esitettävät yhteydenottopyynnöt erityisopettajaan tekee ryhmänohjaaja, joka tuntee opiskelijan opintojen etenemistä ja tukitarpeita laajemmin kuin yksittäisen oppiaineen

osalta. Ryhmänohjaaja pitää lisäksi yhteyttä opiskelijan huoltajiin opiskelijan koulunkäyntiin liittyvien, keskustelua vaativien asioiden osalta.

Opinto-ohjaaja huomioi opiskelijan tuen tarpeen yhdessä opintojaksovalintojen teossa, opiskeluohjelman mitoittamisessa ja ylioppilastutkintosuunnitelmia tehtäessä. Myös jatko-opintoihin ohjattaessa huomioidaan lukioaikaiset tukitarpeet.

Aineenopettaja vastaa oman oppiaineensa osalta opiskelutaitojen ja oppimisen taitojen opettamisesta sekä niiden kertaamisesta opintojaksoittain. Hän vastaa opiskelijan tukitoimien toteutumisesta omassa opetuksessaan ja hänen tehtävänä on jakaa hyväksi havaitsemaansa tietoa toimivista tuista oman aineryhmänsä sisällä. Aineenopettaja myös välittää tekemänsä uudet huomioid opiskelijan tuentarpeesta ensisijaisesti opiskelijan ryhmänohjaajalle tai ryhmänohjaajan kanssa niin sovittuaan suoraan erityisopettajalle. Aineenopettaja on tukemassa opiskelijaa ylioppilastutkintosuunnitelman tekemisessä.

Erityisopettaja pyrkii saamaan riittävän tiedon uuden opiskelijan aiemmasta oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeesta usealla tavalla: valintakirjeen mukana lähetettävällä tiedotteella yhteydenottopyyntöineen, kysymällä tietoa heti syyslukukauden alkaessa opiskelijoiden ja huoltajien tapaamisen yhteydessä sekä tarvittaessa opiskelijan huoltajilta tiedonsiirtoluvan saatuaan pyytämällä näitä tietoja opiskelijan entisestä koulusta. Selvät, lukio-opiskelussakin jatkuvat tukitarpeet erityisopettaja kirjaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa syyslukukautta pedagogisen tuen suunnitelmaksi yhteistyössä opiskelijan kanssa.

Erityisopettaja kartoittaa opiskelun alkuvaiheessa kaikkien opiskelijoiden lukemisen ja kirjoittamisen taitoja sekä matematiikan perustaitoja; monikielisten opiskelijoiden suomen kielen taidon arviointi kuuluu suomi toisena kielenä -opettajien tehtäviin. Kartoituksista tiedotetaan opiskelijoita huoltajineen wilmaviesteillä, jos tulokset osoittavat lisäselvittelyn tarvetta. Erityisopettajan päätyönä on käynnistää opiskelijan oppimisen tuen tarpeen selvittelyt, saattaa ne loppuun asti suunnitelmaksi pedagogisesta tuesta ja ohjata opiskelijaa opiskeluteknisiin muutoksiin sekä seurata opintojen etenemistä ja tukien toimivuutta muutostarpeineen. Erityisopettaja tekee tarvittavat lukitestaukset sekä taustatietojen keräämisen muiden tukiperusteiden jatkoselvittelyä varten. Hän välittää ja vastaanottaa tietoa sekä opiskelijan että tämän huoltajien kanssa.

Erityisopettaja laatii pedagogisen tuen suunnitelman yhteistyössä opiskelijan kanssa käyttäen siihen myös aineenopettajilta välitettyä tietoa. Hän seuraa opiskelijan opintomenestystä ja siihen liittyen toisen opiskeluvuoden puolivälissä myös tapaa opiskelijan yhdessä ryhmänohjaajan kanssa. Seurantaan kuuluu sekä tukitarpeen että suunniteltujen tukien toteutumisen arviointi.

Erityisopettajan tehtäviin kuuluu erityisjärjestelyhakemusten laatiminen ylioppilastutkintolautakunnalle yhdessä opiskelijan kanssa^[12]. Tarvittavien asiantuntijalausuntojen pyytäminen tehdään yhteistyössä ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajien kanssa. Vieraskielisysselvitykset laatii S2-opettaja yhdessä opiskelijan kanssa. Tarvittaessa S2-opettaja tekee yhteistyötä erityisopettajan kanssa. Erityisopettaja tiedottaa opiskelijaa myös lausuntojen käyttämisen mahdollisuudesta lukion jälkeen opiskelupaikan hakemisessa ja opiskelussa. Häneltä voidaan pyytää näkemystä jatko-opintoihin hakemiseen liittyvissä asioissa. Erityisopettaja osallistuu mahdollisuuksien mukaan yhteisölliseen opiskeluhooltoon ja tarvittaessa opiskeluhoollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan sekä laajempiin pedagogisiin huoltajapalaveriin.

4.3. Opiskeluhoolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhoolto.

Lukion opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskelu ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoolltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoolltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologija kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhoitoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoito on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

Savonlinnan Taidelukion opiskeluhoitosuunnitelma LOPS2021 kohtaan 4.3.1. löytyy oheisesta linkistä; <https://savonlinnantaidelukio.onedu.fi/verkkojulkaisut/wp-content/uploads/sites/3/2016/09/Savonlinnan-lukioiden-opiskeluhoitosuunnitelma.pdf>

4.3.1. Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Opiskeluhoito on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskeissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja

hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhoollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhoitoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhoollon kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhoollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhoollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhoollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisuuden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa

se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

Savonlinnan Taidelukion opiskeluhuollon keskeiset periaatteet, käsitteet ja toimintatavat käyvät ilmi Savonlinnan Taidelukion opiskeluhoitosuunnitelmasta <https://savonlinnantaidelukio.onedu.fi/verkkojulkaisut/wp-content/uploads/sites/3/2016/09/Savonlinnan-lukioiden-opiskeluhoitosuunnitelma.pdf>

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoitoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhollostasta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhoitoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoitosuunnitelmia.

Opiskeluhoito opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhoitolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen
- opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä
- toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt
- opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa
- terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä
- tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa

- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö
- monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet
- opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa
- opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi
- tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa
- opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä
- opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa
- käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä
- käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta
- menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- seurattavat asiat
- tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho
- seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä
- seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

Savonlinnan Taidelukion opiskeluhuoltosuunnitelma löytyy oheisesta linkistä; <https://savonlinnantaidelukio.onedu.fi/verkkojulkaisut/wp-content/uploads/sites/3/2016/09/Savonlinnan-lukioiden-opiskeluhuoltosuunnitelma.pdf>

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioryhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamisen menettelyt*
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä Savonlinnan Taidelukiossa löytyy opetussuunnitelman liitteestä, liite 7.5 sekä oheisesta linkistä, <https://savonlinnantaidelukio.onedu.fi/verkkojulkaisut/wp-content/uploads/sites/3/2013/06/Suunnitelma-kurinpitotoimista.pdf>

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöön sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen

taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Opiskelijoita tiedotetaan heti lukio-opintojen alussa kieltenopiskelusta. Suomen kielen taitoa kartoitetaan sekä ensimmäisissä suomen kielen opintojaksoissa että mahdollisuuksien mukaan erillisessä kielitaitokartoituksessa. Suomi toisena kielenä -opinnot järjestetään yhdessä Savonlinnan Lyseon lukion ja Aikuislukion kanssa.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltujen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suorituserkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoihin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Jokaisen opintojakson arviointiperusteet selvitetään opiskelijoille kurssin alkaessa. Arviointi perustuu kirjallisiin kokeisiin tai muihin osaamisen näyttöihin sekä opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijalle annettujen tehtävien arviointiin. Opintojakson kokeisiin on osallistuttava. Myös opiskelijan oma itsearviointi sekä vertaisarviointi voidaan ottaa huomioon käyttäen hyväksi muun muassa opintojakson arviointikeskusteluja.

Pääsääntöisesti Taidelukiossa opiskellaan lähiopetuksessa. Osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti. Opintojaksot arvioidaan niiden valmistuttua oppilaitoksen laatiman arviointiaikataulun mukaisesti. Nämä aikataulut käyvät ilmi opinto-oppaasta.

Arvioinnissa pyritään huomioimaan opiskelijoiden yksilölliset oppimistyyliä sekä erityistä tukea opinnoissaan tarvitsevat. Erityinen tuki voi johtua sairaudesta, vammasta, vaikeasta elämäntilanteesta, lukemisen tai kirjoittamisen liittyvästä erityisvaikeudesta sekä vieraskielisyydestä. Erityisjärjestelyt ja mahdollisuus muuhun kuin kirjalliseen näyttöön järjestetään tapauskohtaisesti.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suorituserkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suorituserkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suorituserkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suoritusten täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Savonlinnan Taidelukiossa arviointi annetaan numeroin tai muulla opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla. Numeroarvioinnissa käytetään asteikkoa 4 – 10.

Savonlinnan Taidelukiossa osa opetuksesta annetaan pedagogisen jatkuvuuden mukaisesti hajautetusti eli opintojakson opetus sijoittuu kahden tai useamman jakson ajalle. Tällöin arvioinnin valmistuminen ei noudata jakson arvioinnin aikataulua. Lisäksi opintojakso OP01 merkitään opiskelijalle suoritetuksi juuri ennen valmistumista.

Opintojakso merkitään T-kirjaimella, mikäli arvosanaa ei ole annettu poissaolojen tai suorittamattomien tehtävien vuoksi. Arviointia tehdessä nämä puutteet tulee yksilöidä arviointikirjaan. Opintojakso merkitään K-merkinnällä, mikäli kurssi on keskeytynyt.

Opintojakso merkitään V kirjaimella, mikäli opiskelija käyttää oikeuttaan pakollisten opintojaksojen vähennykseen Savonlinnan Taidelukion järjestämisluvassa (OKM/54/530/2017) määritellyllä tavalla ja sen sallimassa laajuudessa. Nämä kirjaukset tekee opinto-ohjaaja, apulaisrehtori tai rehtori.

Opintojakso merkitään S kirjaimella (suoritettu), mikäli opetussuunnitelma sen mahdollistaa.

Hylätty tai täydennettävä opintojakso tulee täydentää tai uusia kolmen seuraavan jakson aikana järjestettävissä uusintakuulusteluissa. Jos opiskelija ei saa hyväksyttyä suoritusta, opintojakso on suoritettava uudelleen.

Uusintakuulusteluun osallistumisen edellytyksenä on kurssin varsinaisiin kokeisiin osallistuminen. Ainoastaan erittäin perustellusta syystä opiskelija voi jättää osallistumatta kokeeseen. Perusteluita syitä ovat sairastuminen, jolloin vaaditaan lääkärin- tai terveydenhoitajan antama todistus tai ilmoitus, hyvissä ajoin suunniteltu matka tai muu vastaava, jolloin vaaditaan huoltajan antama ilmoitus sekä muu, erittäin perusteltu syy.

Hakemuksesta opiskelija voi uusintakuulustelulla korottaa jo hyväksyttyä opintojaksoarvosanaa. Luvan antaa aineenopettaja. Hyväksytyn opintojakson arvosanaa saa yrittää korottaa yhden kerran.

Ulkomailla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin. Mikäli ne hyväksytään pakollisiksi opinnoiksi, niistä annetaan numeroarvosana. Arvosanan määrittelyyn voi tarvittaessa sisällyttää lisänäyttöä.

Vaihto-opiskeluvuodesta saa myös opintojaksosuorituksia, maksimissaan 24 opintopistettä.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvien osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Savonlinnan taidelukiossa voidaan osa opintojakson opetuksesta määrätä itsenäisesti suoritettavaksi. Tähän annetaan aina ohjeet esim. wilman avulla.

Kokonainen opintojakso voidaan suorittaa itsenäisesti, jos lähiopetusta kyseiseen opintojaksoon ei ole tarjolla tai opiskelijalla on hyväksyttäviä päällekkäisiä opintoja opintojakson aikana. Itsenäisen suorittamisen perusteet suhteessa kurssin sisältöön tulee keskustella aina kyseisen aineenopettajan kanssa. Itsenäinen suorittaminen voidaan perustella myös jo vahvalla osaamis pohjalla, esim. alkava kieli.

Aineenopettajan velvollisuus on silloin ohjeistaa opiskelijaa ja tukea häntä opintojakson suorittamisessa. Tästä aineenopettajalle maksetaan korvaus. Tällaiset suoritukset tulee ilmoittaa rehtorille.

Opetussuunnitelmaan merkitään ne kurssit, joita ei voi suorittaa itsenäisesti.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Opintojakson päätyttyä oppilaitoksen laatiman arviointiaikataulun mukaan pidetään arviointikokous. Ryhmänohjaaja valmistelee kokoukselle ryhmänsä opiskelijoiden suoriutumisen niin, että hän tuo esille mahdollisesti syntyneen huolen. Huoli voi syntyä esim. runsaista T-merkinnöistä, runsaista hylätyistä arvosanoista tai suoritustason selvästä laskusta. Tässä yhteydessä ryhmänohjaajan tulee myös kertoa, mitä hän on jo asian suhteen tehnyt. Useimmiten tässä vaiheessa ryhmänohjaaja on ollut jo yhteyksissä opiskelijan huoltajaan asian selvittämiseksi.

Opinnoissa edistyminen käy ilmi wilman opinnot- sekä kokeet -välilehdiltä. Huoltajille toimitetaan lukiokierron alussa tarvittavat wilma-avainkoodit. Oppilaitos kannustaa huoltajia seuraamaan huollettavansa opintosuorituksia wilman kautta.

Laskennallisesti opinnot ovat edistyneet tavoiteaikataulussa, kun ensimmäisen lukiovuoden aikana suoritettujen opintopisteiden määrä on vähintään 50 ja toisen lukiovuoden jälkeen vähintään 100. Kolmannen lukiovuoden jälkeen opiskelija tulee ilmoittaa rehtorille, mikäli hän jatkaa opintojaan yli tavoiteaikataulun. Rehtori käy keskustelun opiskelija kanssa ja varmistetaan opinto-ohjelmasta ja tehdään suunnitelma opintososiaaliin etuihin liittyen, jos tarvetta on.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppiaineen mukaisesti suoritettut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppiaineen opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppiaineen oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Savonlinnan Taidelukiossa rehtori päättää opintojen hyväksilukemisesta ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisesta. Rehtori kuulee tarvittaessa aineenopettajaa päätöstä tehdessään. Tähän tulee vielä lisäys 14.10, Ismo Falck on valmisteillut asiaa.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen

tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvien opintojen arviointi tapahtuu ns. yleislukioaineiden opetussuunnitelman perusteissa kirjatulla tavalla.

Opiskeltuaan vähintään 24 opintopisteen laajuiset laaja-alaisen kuvataiteen tai musiikin opinnot, Savonlinnan Taidelukion opiskelijalla on oikeus vähentää opinnoissaan maksimissaan 16 opintopisteen verran valtakunnallisia pakollisia opintojaksoja Savonlinnan Taidelukion järjestämisluvan mukaisesti (OKM/54/530/2017). Tällaiset opintojaksovähennykset merkitään opiskelijatietojärjestelmään ja sitä kautta todistuksiin merkinnällä V. Nämä merkinnät tekee joko opinto-ohjaaja, apulaisrehtori tai rehtori. Opinto-ohjauksen pakollisia kursseja ei saa vähentää.

Opiskelijan on kuitenkin suoritettava hyväksytysti kaikissa lukioaineissa pakollisista opintojaksoista vähintään puolet. Jos oppiaineessa on vain yksi pakollinen kurssi.

Opiskelijan tulee opiskella kaikki pakolliset opintojaksot oppiaineessa, jonka hän sisällyttää omaan yo-tutkintoonsa.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämäntiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

- 1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
- 2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
- 3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täyttyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

- 1. opiskelijaksi ottamista*
- 2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisääjän myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
- 3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
- 4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
- 5. oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelema oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*
- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Savonlinnan Taidelukion järjestämisluvan mukaisesti (OKM/54/530/2017) oppilaitoksessa järjestetään kuvataide- ja musiikkipainotteista opetusta.

Todistuksiin merkitään näiden painotusten mukaiset oppiaineen väliotsikoiden alle, laaja-alaisen kuvataiteen opinnot ja laaja-alaisen musiikin opinnot.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

Nämä asiat käyvät ilmi opetussuunnitelman kohdista 5.1. – 5.6., ei siis paikallista lisäystä tässä kohden.

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYNSLÄSEN

#LOPS2021

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalaakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävässä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmien sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestäväan suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestäväan toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestäväa elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestäväan tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähteaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä*
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määritellyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI01)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista: eri tekstilajit ja omien tekstien tuottaminen ovat keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista ja suullisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan eri tekstilajeja ja harjoitellaan suunnittelemaan, kirjoittamaan ja muokkaamaan omia tekstejä. Opintojaksoon sisältyy myös kielenhuoltoa.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI02)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito ja laaja tekstikäsite ovat osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista ja suullisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan esimerkiksi kielen rakenteita ja kielen merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle eri tekstilajien avulla.

Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI03)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustilanteiden tarkastelu, niissä toimiminen ja oman toiminnan reflektointi ovat keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista ja suullisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja omaa toimintaa niissä.

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI04)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito (esim. kaunokirjallisuus, erilaiset tarinat ja mediatekstit) on keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista ja suullisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla analysoidaan erilaisia kertomuksia kaunokirjallisuudessa ja mediassa sekä tehdään myös pieniä luovan kirjoittamisen harjoituksia.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI05)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Median tapa vaikuttaa yksilöön ja yhteiskuntaan sekä omat keinot vaikuttaa ovat keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista ja suullisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan kriittisesti median tekstejä ja niiden keinoja vaikuttaa.

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI06)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkitykseen*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen kirjoittamisessa on osa kurssin sisältöä. Kirjoittamisen prosessimaisuus harjaannuttaa sinnikkyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan kirjoittamisprosessia aineistoa käyttäen ja tehdään pieniä sanataideharjoituksia. Jaksoon kuuluu myös kielen- ja tekstinhuolto.

Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI07)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen, hyväksyminen ja edelleen kehittäminen sekä taito toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa ovat osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista ja suullisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla sekä harjoitellaan että analysoidaan erilaisia esiintymistilanteita, myös mediassa. Jakso antaa tietoa esimerkiksi puheenvuoron rakentamisesta, havainnollistamisesta ja esiintymisjännityksestä.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI08)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriperintöön tutustuminen ovat osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista ja suullisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan Suomen ja maailmankirjallisuuden keskeisiin teoksiin esimerkiksi historiallisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI09)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Työelämän vuorovaikutustaidot ja puheella vaikuttaminen ovat osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä suullisista ja kirjallisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla sekä harjoitellaan että analysoidaan erilaisia esim. työelämän vuorovaikutustilanteita, ongelmanratkaisutilanteita ja puheella vaikuttamista.

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito, lähteiden käyttö ja kriittinen lukeminen ovat osa kurssin sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista ja suullisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään omaa kirjoittamista ja harjoitellaan kirjoitustaidon kokeen tyyppistä tekstiä.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (Äl11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (Äl11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito digiajassa ja kriittinen lukeminen ovat osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista ja suullisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään omaa analyyttistä ja kriittistä lukutaitoa ja harjoitellaan lukutaidon kokeen tyyppistä tekstiä.

Kirjoittaminen ja kielenhuolto, 2 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa varmuutta tekstien tuottamiseen ja kehittää kirjoitustaitoaan erityisesti asiatekstien tuottamisessa.
- Opiskelija tunnistaa omia ominaisuuksiaan kirjoittajana ja kokeilee myös uusi ilmaisutapoja.
- Opiskelija harjaantuu huoltamaan tekstinsä kieltä.
- Opiskelija kielitietoisuus kehittyy.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kielen rakenteiden, kielitiedon ja kielenhuollon asioiden kertaamista
- omien tekstien kirjoittamista ja hiomista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen ovat osa kurssin sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu jakson aikana tehtävistä kirjallisista ja suullisista töistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan kielenhuollon asioita ja kirjoitetaan ja hiotaan omia tekstejä.

Kirjallisuuden lukeminen, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa lukuelämyksiä ja syventää käsitystään omasta tavastaan lukea kirjallisuutta.
- Opiskelija syventää käsitystään kirjallisuuden lajeista ja kirjallisuudesta eri aikakausina.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla luetaan sovittu määrä kirjoja ja tehdään niistä lukupäiväkirja tai muita pieniä kirjallisia tai suullisia töitä.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri kulttuuriperintöihin tutustuminen ja kulttuurinen moninaisuus kirjallisuudessa ovat keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, kun kirjoihin liittyvä tehtäväkokonaisuus on palautettu.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla luetaan sovittu määrä kirjallisuutta ja syvennyttään siihen omavalintaisin tehtävin. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten

opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja*
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S201)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa

- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista: eri tekstilajit ja omien tekstien tuottaminen ovat keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan eri tekstilajeja ja harjoitellaan referointia ja kommentointia sekä suunnittelemaan, kirjoittamaan ja muokkaamaan omia tekstejä.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S202)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet*
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomen kielen ominaispiirteet, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus sekä monikielisyys ovat opintojakson keskeisiä sisältöjä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito on opintojakson keskeisiä sisältöjä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään suomen kielen ominaispiirteisiin, harjoitellaan luetun ymmärtämisessä tarvittavia strategioita ja käsitellään puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän eroja.

Vuorovaikutus 1, 1 op (S203)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*
- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*
- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustilanteiden tarkastelu, niissä toimiminen ja oman toiminnan reflektointi ovat keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan vuorovaikutustilanteita ja omaa toimintaa niissä.

Kirjallisuus 1, 2 op (S204)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä
- kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista
- kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito (esim. kaunokirjallisuus, erilaiset tarinat ja mediatekstit) on keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan kaunokirjallisuuden lajeja ja harjaannutaan tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S205)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- oppii perustelevaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Median tapa vaikuttaa yksilöön ja yhteiskuntaan sekä omat keinot vaikuttaa ovat keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan kriittisesti median tekstejä ja niiden keinoja vaikuttaa sekä harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista suullisesti ja kirjallisesti.

Kirjoittaminen 1, 1 op (S206)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä
- oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot*
- *sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys*
- *asiatylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen on keskeinen osa opintojakson sisältöjä. Kirjoittaminen prosessina harjaannuttaa sinnikkyyttä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan kirjoittamisprosessia aineistoa käyttäen. Jakson aikana perehdytään myös tekstin sidostamiseen ja asiatylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallintaan.

Vuorovaikutus 2, 1 op (S207)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohketta ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*
- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*
- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito ovat keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen, hyväksyminen ja edelleen kehittäminen ovat keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategioita ja -taitoja sekä esiintymistaitoja. Jakso antaa tietoa esimerkiksi puheenvuoron rakentamisesta ja havainnollistamisesta.

Kirjallisuus 2, 2 op (S208)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan
- kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaiseen ja globaaliin kulttuuriperintöön tutustuminen ovat osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan Suomen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja vaiheisiin.

Vuorovaikutus 3, 2 op (S209)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista
- syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö
- vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Työelämän vuorovaikutustaidot ja puheella vaikuttaminen ovat opintojakson sisältöjä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla sekä harjoitellaan että analysoidaan erilaisia esim. työelämän vuorovaikutustilanteita, ongelmanratkaisutilanteita ja puheella vaikuttamista.

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä
- kehittää omaäänistä kirjoittamista
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä
- syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta
- osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito, lähteiden käyttö ja kriittinen lukeminen ovat osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään omaa kirjoittamista ja harjoitellaan erityisesti laajan aineistopohjaisen tekstin tuottamista.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta
- analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö

- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito digiajassa ja kriittinen lukeminen ovat osa opintojakson sisältöjä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla analysoidaan ja tulkitaan erilaisia asia- ja mediatekstejä sekä fiktiivisiä tekstejä.

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyl- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syvenyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävä tulevaisuuden rakentaminen. Laja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattaessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuisa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyyalitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratorioissa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Moduuliin kuuluvat mikroskopointi-harjoitukset kehittävät opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulissa opiskelija tekee mm. tutkielman "ELÄMÄN LUOKITTELUSTA", mikä ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi, joka perustuu sähköisiin formatiivisiin ja summatiivisiin kokeisiin, joista ainakin yksi on Abittikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään biologiaan tieteenalana. Keskeisiä sisältöjä ovat elämälle tyypilliset piirteet, solu, evoluutio, luonnon monimuotoisuus ja eliökunnan luokittelu.

Ekologian perusteet, 1 op (BI02)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aiheet, kuten ekosysteemit, alkuaineiden kierrot, luonnon monimuotoisuus, ohjaavat opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa tietopohjaa, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi, joka perustuu sähköisiin formatiivisiin ja summatiivisiin kokeisiin, joista ainakin yksi on Abittikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskellaan luonnon toimintaa. Luonnon monimuotoisuus ja sen merkitys ovat keskeisiä aiheita.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI03)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyskannalta*
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- happamoituminen*
- rehevöityminen*
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- toiminta kestävästä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Mahdolliset tutustumiset Lustoon sekä Metsähallituksen norppatutkimukseen auttavat ymmärtämään mm. kuinka ilmastonmuutos voi vaikuttaa paikallisesti ekosysteemien toimintaan ja luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen.

Opintojakson sisältö ohjaa opiskelijaa kestävästä elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Savonlinnan ympäristöstä/ongelmasta tehtävä tutkimus auttaa opiskelijaa tuntemaan menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia sekä osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi, joka perustuu sähköisiin formatiivisiin ja summatiivisiin kokeisiin, joista ainakin yksi on Abittikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisinä teemoina ovat ympäristöongelmat Suomessa ja muualla maailmassa. Opintojaksossa tutustutaan biologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ympäristönsuojelussa.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisol
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja solumenestys

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättely sukupuusta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laboratoriossa tapahtuva mikroskopointitehtävät harjaannuttavat opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn solubiologian alalla. Opiskelija mm. osaa

toteuttaa pienen kokeellisen työn. Moduuli ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi, joka perustuu sähköisiin formatiivisiin ja summatiivisiin kokeisiin, joista ainakin yksi on Abittikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan solun rakennetta ja toimintaa, solujen lisääntymistä sekä periytymisen perusteita. Opiskelua havainnollistetaan kokeellisella työskentelyllä.

Ihmisen biologia, 2 op (BI05)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudokset, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden erityys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laboratoriossa tapahtuva kokeellinen opetus auttaa opiskelijaa tuntemaan ihmisen anatomiaa ja fysiologiaa sekä suorittamaan elimistön toiminnasta kokeellisen mittauksen tuloksineen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi, joka perustuu sähköisiin formatiivisiin ja summatiivisiin kokeisiin, joista ainakin yksi on Abittikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen.

Biitekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06)

Opintojakson moduulit

- Biitekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biitekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biitekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biitekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biitekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biitekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geeniteknikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Biitekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geeniteknikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulin kuuluvan pienoistutkielman avulla opiskelija osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi, joka perustuu sähköisiin formatiivisiin ja summatiivisiin kokeisiin, joista ainakin yksi on Abittikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Keskeisiä sisältöjä ovat geeniteknikan ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Opintojaksossa esitellään uusimpia biotekniikan sovelluksia nopeasti kehittyvällä alalla.

Biologian laborointi, 2 op (BI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Biologian laborointitaitojen opettelu. Opintojaksossa syvennetään pakollisilla kursseilla opittuja asioita. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii tutkimaan kokeellisesti biologisia ilmiöitä ja raportoimaan havaitsemistaan ilmiöistä tieteellisellä tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutkitaan biologisia ilmiöitä kokeellisesti. Töiden aiheet liittyvät opiskelijoiden suorittamien opintojaksojen sisältöihin. Mahdollisia aiheita ovat muun muassa fotosynteesi, soluhengitys ja entsyymit. Lisäksi voidaan tehdä ekologisia tutkimuksia koulun lähiympäristössä. Perehdytään mikroskoopin käyttöön, mikropreparaattien tekoon, aistikokeisiin, fysiologisiin mittauksiin, verikokeisiin, solumallikokeisiin sekä kasvien ja eläinten rakenteeseen. Moduuli sisältää tietokoneavusteista laboratoriomittausta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laboratoriossa pidettävä opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin. Moduulissa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Moduuli harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Moduulin harjoitustyöt syventävät aikaisempien jaksojen sisältöjä kokeellisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä, joka edellyttää kurssilla läsnäoloa ja työraporttien hyväksyttyä palauttamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään biologisten ilmiöiden ymmärtämistä tekemällä tutkimuksia laboratoriossa. Opintoihin kuuluu mm. mikroskoopin käyttöä, fysiologisia mittauksia sekä kasvien ja eläinten rakenteeseen perehtymistä.

Lisääntyminen ja eläinten käyttäytyminen, 2 op (BI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelijat perehtyvät eläinten käyttäytymiseen, ja pystyvät arvioimaan eri käyttäytymispiirteiden merkitystä ja kehitystä niin yksittäisen yksilön kuin lajinkin kannalta. Oppilas ymmärtää etologian keskeisimmät käsitteet sekä suvullisen ja suvuttoman lisääntymisen perusteet. Luonnon monimuotoisuuden merkitystä korostetaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Synnynnäinen käyttäytyminen; taksiat, liikekaavat, varsinaiset vaistotoiminnot, toimintavalmius, avainärsykkeet, atrapit, virhesuoritukset
- Opittu käyttäytyminen; tottuminen, leimautuminen, ehtoreaktiot, yritys ja erehdys, tutkiva oppiminen,
- Sosiaalinen käyttäytyminen; sosiaalinen valtajärjestys, reviirikäyttäytyminen, soidinkäyttäytyminen, aggressiivisuus

- Suvuton ja suvullinen lisääntyminen eri eliöillä (ei ihminen), eri lisääntymistapojen edut ja haitat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tehtävät kaksi tutkielmaa ja sisältö painottavat ymmärrystä luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta sekä kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä, joka perustuu kahden Abittikokeen hyväksytyyn suoritukseen sekä tutkielmien tekoon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opitaan ymmärtämään eläinten käyttäytymistä ja tutkitaan erilaisten eliöiden lisääntymistä.

Biologian kertaus, 2 op (BI09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tärkein tavoite on valmennus yo-kirjoituksiin
- Kerrataan biologian pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen keskeiset oppisisällöt
- Perehdytään yo-kokeen kysymyksiin, erilaisiin kysymystyyppeihin ja harjoitellaan vastaustekniikkaa.
- Hallitaan yo-kokeissa tarvittavat tekniset taidot

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso kattaa pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen kaikki keskeisimmät aihepiirit. Opintojaksolla perehdytään erilaisiin ylioppilaskoetehtäviin.-

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon kuuluvien sähköisten Abitti- ja OnEdu-harjoitustehtävien avulla opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä, joka edellyttää läsnäoloa ja annettujen tehtävien hyväksyttyä suoritusta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tarkoitus on yo-kokeisiin valmentautuminen.

7.3. Elämäkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämäkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämäkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämäkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämäkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämäkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämäkatsomuksellisisa pohdintoissa. Elämäkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämäkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laa-ala-ainen osaaminen

Elämäkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämäkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

*Elämäkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.*

*Elämäkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämäkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään*

erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämäkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämäkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämäkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämäkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämäkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämäkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestäväällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämäkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämäkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämäkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Osaamisen arviointi

Elämäncatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämäncatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämäncatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämäncatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämäncatsomuksensa jäsentämisessä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin
- osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen
- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin
- ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä
- kehittää kykyään elämäncatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- minuu, elämäncatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja
- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämäncatsomuksen keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys

- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan sekä opiskelijan tiedollista osaamista, esimerkiksi elämäntiedon käsittelyn hallintaa, että ajattelu- ja vuorovaikutustaitojen käyttämistä kurssin sisältöön liittyvien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään elämäntiedon peruskäsitteisiin sekä hyvän elämän perusteisiin.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäntiedon hallintaan ja elämäntilanteille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävästä tulevaisuudesta rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentamaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäiväinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuvaan ja -katsomuksiin sekä omaan elämäntavokseen
- aikalaismkriittikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan sekä opiskelijan tiedollista osaamista, esimerkiksi kurssin keskeisten käsitteiden hallintaa sekä ajattelun taitoja kurssin sisältöön liittyvillä tehtävillä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään informaatiolähteiden, esimerkiksi median kriittiseen tarkasteluun sekä yhteiskunnassa vaikuttamisen tapoihin.

Kulttuurit, 2 op (ET03)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntavokselle sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit

- *osaa hahmottaa erilaiset elämäncatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurielativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäncatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökuulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasmin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan sekä opiskelijan tiedollista osaamista, esimerkiksi kurssin keskeisten käsitteiden hallintaa sekä ajattelutaitojen kehittymistä kurssin sisältöön liittyvien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään kulttuurin merkitykseen ihmisen toiminnassa sekä kulttuuriperinnön eri muotoihin.

Katsomukset, 2 op (ET04)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämäncatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*

- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämäkatsomukseensa
- osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa
- osaa eritellä oman elämäkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämäkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämäkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämäkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan sekä opiskelijan tiedollista osaamista, esimerkiksi kurssin keskeisten käsitteiden hallintaa sekä ajattelun taitojen kehittymistä kurssin sisältöön liittyvien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin maailmankatsomuksiin sekä elämäkatsomuksen muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämäntavokseen*
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- ymmärtää, että uskonottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonottomuus

- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- ateismi, agnostismi, uskonottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- uskonnon ja uskonottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapaususkonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan sekä opiskelijan tiedollista osaamista, esimerkiksi kurssin keskeisten käsitteiden hallintaa sekä ajattelun taitojen kehittymistä kurssin sisältöön liittyvien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään uskonnollisiin ilmiöihin liittyviin käsitteisiin sekä erilaisiin uskonnollisiin ja uskonottomiin katsomuksiin.

Tulevaisuus, 2 op (ET06)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön
- omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä
- osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa
- ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa
- globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset
- yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana
- erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan sekä opiskelijan tiedollista osaamista, esimerkiksi kurssin keskeisten käsitteiden hallintaa sekä aajattelun taitojen kehittymistä kurssin sisältöön liittyvien tehtävien avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustutaan tulevaisuuden tutkimukseen sekä teknologian kehityksen merkitykseen. Lisäksi pohditaan yksilön valintojen vaikutusta globaalille tulevaisuudelle.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkipäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteidenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteidenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväns tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestäväns toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkipäisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittämistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa mahdollisuuksia harjoitella filosofista dialogia sekä kehittää hyvää argumentaatiota ja loogista päättelykykyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa aineksia opiskelijan itsenäisen ja kriittisen ajattelun kehittämiseen sekä aktiiviseen ja vastuulliseen kansalaisuuteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä tieteen toimintaperiaatteista ja eri tieteenaloista. Opintojaksossa pyritään vahvistamaan opiskelijan omaa luovaa ja johdonmukaista ajattelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään filosofian eri osa-alueisiin, filosofiseen kysymyksenasetteluun ja erilaisiin mahdollisiin ratkaisuihin. Kurssilla opitaan ajattelutaitoja ja omien käsitysten perustelemista.

Etiikka, 2 op (FI02)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*

- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointia antamalla aineksia itseymmärryksen kasvuun.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa mahdollisuuksia keskusteluun, yhteisöllisyyden kokemiseen ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen sekä erilaisten näkökantojen ymmärtämiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso tukee eettisen ajattelun kasvua ja kestävään elämäntapaan sitoutumista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostetaan rationaalisesti perusteltujen ratkaisujen ja ihmisoikeuksiin pohjautuvan ajattelun merkitystä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä globaaleista eettisistä kysymyksistä ja kulttuurien monimuotoisuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin. Aiheina ovat ajankohtaiset eettiset kysymykset, joita opitaan arvioimaan ja perustelemaan eri moraaliteorioiden näkökulmasta.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin
- ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoria
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppintojakso avaa demokratian ja ihmisoikeuksien merkitystä yhteiskunnan perustana.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppintojakso antaa aineksia erilaisten yhteiskunnallisten näkökantojen ymmärtämiseen ja vastuulliseen kansalaisuuteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Oppintojaksossa perehdytään erilaisiin näkemyksiin hyvästä yhteiskunnasta ja kulttuurien kohtaamiseen globaalissa maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja teorioihin. Tarkastelun kohteina ovat valta, työnjako, oikeudenmukaisuus ja ajankohtaiset yhteiskuntafilosofiset kysymykset.

Totuus, 2 op (FI04)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia tietoon, totuuteen ja todellisuuteen liittyvien kysymysten hahmottamiseen sekä tieteenfilosofian peruskysymysten ymmärtämiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso auttaa ymmärtämään ja kunnioittamaan erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia pohtia todellisuuden ja olemassaolon ongelmia filosofisten käsitteiden avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa pyritään hahmottamaan, mitä tieto ja totuus ovat filosofiassa, tieteissä ja arkielämässä. Opiskelija oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä.

Filosofian kertauskurssi, 2 op (FI05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle tarvittavat valmiudet ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa harjoitellaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja ja kerrataan oppiaineen sisältöä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja ja kerrataan oppiaineen sisältöä.

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY01)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Suureet, yksiköt ja yksikkömuunnokset esiintyvät myös muissa luonnontieteissä. Tiede ja tieteen luonne.

Vuorovaikutusosaaminen

Kokeellisessa ryhmätyöskenteelyssä harjoitellaan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan fysiikan peruskäsitteisiin ja fysiikkaan luonnontieteenä.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY02)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastomuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Energiantuotanto on tärkeä yhteiskunnallinen kysymys.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastomuutokseen. Ilmastomuutos on nykypäivän tärkeimpiä ympäristökysymyksiä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perehdytään energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä ja sen merkitykseen arkielämässä.

Energia ja lämpö, 2 op (FY03)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*

- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Energiantuotanto on tärkeä yhteiskunnallinen kysymys. Energiantuotantotapojen fyysikaalinen perusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Energiantuotannon vaikutus ympäristöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään ymmärrystä energiasta sekä tutustutaan aineen tilan ja olomuodon muutoksiin.

Voima ja liike, 2 op (FY04)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittaussaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaditaan ja tulkitaan kuvaajia tieto- ja viestintäteknologiaa hyväksi käyttäen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan kappaleen liikkeeseen ja siihen vaikuttaviin tekijöihin.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertuminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Äänen ympäristö- ja terveysvaikutukset. Musiikin ja soitinten yhteys fysiikkaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan kiertoliikkeeseen ja aaltoihin.

Sähkö, 2 op (FY06)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Sähköopin perusteet ja sähköturvallisuus ovat arkielämässä olennaista tietoa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan tasavirtaan, tasavirtakomponentteihin ja sähköstatiikkaan.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissä*
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- valon interferenssi ja diffraktio*
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Sähkömagneettinen induktio ja energian siirto vaihtovirran avulla muodostavat modernin elämän perustan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan vaihtovirtaan ja sen synnyttämiseen sähkömagneettisen induktion avulla. Tutustutaan valoon sähkömagneettisena aaltoliikkeenä.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ydinvoima energiantuotantomuotona, säteilyturvallisuus.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Atomin ja maailmankaikkeuden rakenne.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan kvantittumiseen, atomin rakenteeseen, ydinreaktioihin ja säteilyyn.

Fysiikan kertauskurssi, 2 op (FY11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan fysiikan oppimäärä ja syvennetään fysiikan kokonaiskuvan hallintaa. Vahvistetaan opiskelijan valmiuksia vastata fysiikan ainereaalikysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan fysiikan valtakunnallisten kurssien sisältö. Harjoitellaan fysiikan ainereaalikysymyksiin vastaamista ja ylioppilaskokeen sähköisiä työkaluja

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan fysiikan oppimäärä ja syvennetään fysiikan kokonaiskuvan hallintaa. Harjoitellaan fysiikan ainereaalikysymyksiin vastaamista ja ylioppilaskokeen sähköisiä työkaluja

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnaissa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaaja-alainen osaaminen

Laaaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisesta sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestäväan tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävästä elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE01)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävä kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana

- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla pyritään työskentelemään ryhmissä ja pareittain. Oppilaat esittävät tuotoksia ryhmän muille oppilaille ja arvioivat toistensa tuotoksia. Näin opitaan hyödyllisiä vuorovaikutussuhteita, joita työelämässä tarvitaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käytetään monipuolisesti geomediaa. Myös oppilaat opettelevat monipuolisen geomedian käyttöä opiskelussaan. Esim. ryhmätyön laatimisessa oppilaat harjoittelevat myös monitieteistä ajattelua ja pääsevät harjoittamaan luovuuttaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Numero perustuu monipuoliseen arviointiin. Kokeen lisäksi pidetään karttakokeita, tehdään arvioitavia ryhmätöitä sekä sähköisiä palautustöitä. Lisäksi oppilaan tuntiaktiivisuus vaikuttaa arvosanaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan maantieteellisiin riskeihin (hasardeihin), niiden syntyyn ja vaikutuksiin sekä geomedian perusteisiin. Selvitetään keinoja, joiden avulla riskejä voidaan pienentää ja niihin voitaisiin varautua. Opintojaksolla paneudutaan kulloinkin ajankohtaisiin maantieteellisiin ilmiöihin.

Sininen planeetta, 2 op (GE02)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana hyödynnetään eri luonnontieteitä ja opitaan alan termistöä. Geomedian avulla pyritään kartoittamaan monipuolisesti luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä Savonlinnassa, Suomessa ja muualla maailmassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan Itä-Suomea luonnonmaantieteellisten seikkojen kannalta. Oppilas perehtyy muuttuvan ilmaston uhkiin ja mahdollisuuksiin niin Savonlinnan, Suomen kuin koko maailman kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Kurssiarvosana koostuu sähköisistä kokeista, sähköisistä palautustehtävistä sekä tuntiaktiivisuudesta. Maapallon nimistöä arvioidaan karttakokeilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen maailmaan. Kurssilla käsitellään luonnon ilmiöitä ja tarkastellaan voimia, jotka muovaavat jatkuvasti maisemaa maapalolla.

Yhteinen maailma, 2 op (GE03)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla pyritään työskentelemään mahdollisimman paljon pienissä ryhmissä, jolloin opitaan työelämän tärkeitä vuorovaikutussuhteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksollaa seurataan aktiivisesti ajankohtaisia uutisia maailmalta ja kotimaasta. Käytetään geomedian monipuolisesti ja opitaan kriittiseksi kansalaiseksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla painotetaan kehittyvien maiden ongelmia ja mahdollisuuksia, jolloin oppilaalle muodostuu mahdollisimman todenmukainen kuva tämän päivän maailman tilanteesta. Myös monimuotoisiin kulttuureihin perehdytään monipuolisesti esim. geomedian avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Arvosana koostuu sähköisistä kurssikokeista, laajemmista sähköisistä palautustöistä, karttakokeista (maapallon valtiot) sekä tuntiaktiivisuudesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ihmisen toimintaan ja sen seurauksiin maapallolla. Keskeisiä sisältöjä ovat väestömaantieteeseen liittyvät seikat (mm. pakolaisuus, kaupungistuminen), luonnonvaroihin liittyvät ongelmat (mm. ravinnon tuotanto, energia-asiat) sekä globalisaation (mm. matkailu, liikenne) liittyvät edut ja haitat.

Ennen tämän opintojakson suorittamista, suositellaan GE1 - opintojakson suorittamista

Geomedia-tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävästä tulevaisuudesta edistämiseksi

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija vahvistaa yhteiskunnallista osaamista perehtymällä Savonlinnan aluesuunnitteluun ja osallistuvan suunnittelun periaatteisiin. Opintojakson aikana omaksutaan aktiivisen kansalaisuuden taitoja. Opintojaksolla esim. voidaan laatia mielipidekirjoitus, laatia vastamainos tai osallistua vaikuttamisprojektiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Maantieteellisen tutkielman tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin valinnassa ja toteutuksessa pyritään vahvistamaan geomedian käyttöä kestävän tulevaisuuden edistämiseksi. Oppilaan tekemän työn suunnittelu ja toteuttaminen kehittävät yritteliäisyyttä sekä vahvistavat jatko- ja työelämäntaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Arvosana koostuu oman tutkielman tuottamisesta sekä sähköisistä tehtävistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla tehdään maantieteeseen liittyvä tutkimus. Sovelletaan aiemmin maantieteen opintojaksoilla opittuja asioita. Lisäksi tutustutaan mm. paikkatietoon, aluesuunnitteluun sekä geomediaan. Kurssi antaa hyvät valmiudet itsenäiseen työskentelyyn sekä valmistaa YO-kirjoituksiin.

Ennen tämän opintojakson suorittamista GE1, GE2 ja GE3 on hyvä olla suoritettuna.

Maantieteen kertaus, 2 op (GE05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Maantieteen yo-kirjoituksiin valmentava opintojakso.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan maantieteen eri opintojaksojen keskeisiä asioita. Yhdessä oppilaiden kanssa sovitaan mitä asioita käydään maantieteen kertauksessa läpi opintojakson aikana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan kestävän kehityksen periaatteita ja syvennetään muilla maantieteen opintojaksoilla opittuja asioita.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan pareittain tai pienissä ryhmissä ja näin vahvistetaan työelämässä tarvittavia yhteistyökykyjä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ajankohtaisia uutisia seuraamalla ja yhdistämällä niitä maantieteellisiin ilmiöihin opitaan kriittisyyteen ja ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin ongelmiin niin Suomessa kuin maailmalla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana syvennyttään luonnonmaantieteen tarjoamiin mahdollisuuksiin ihmisen toiminnalle maailmassa. Tarkastellaan luonnon ja ihmisen välisiä vuorovaikutuksia, niiden haittoja ja mahdollisuuksia.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan oppilaan opiskelutekniikkaa ja luodaan hyvä pohja ylioppilaskirjoituksiin osallistumisesta. Vahvistetaan oppilaan vahvuuksia ja tuetaan ja kartoitetaan hankalia asioita oppimisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Pidetään sähköinen harjoituskoe, joka tulee olla suoritettuna hyväksyttävästi.

Opintojaksolla suoritettavat kirjalliset työt pitää olla tehty hyväksyttävästi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maantieteen kertaus opintojaksolla käydään läpi erilaisia yo-tehtäviä. Pääpaino on tekemällä oppiminen. Opintojaksolla valmentaudutaan maantieteen YO-kirjoituksiin.

Kaikkien aikaisempien maantieteen opintojaksojen on hyvä olla suoritettuna ennen opintojaksolle osallistumista.

7.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa

opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monilaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä,

miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

*Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestäväää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttyöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta eri historian vaiheissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta sekä yhteiskuntien kehittymistä pitkällä aikavälillä maanviljelyn synnystä nykypäivään. Talouden perusrakenteiden muutosten vaikutukset elämään ja arkeen.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan eurooppalaista ja globaalia identiteettiä. Tavoitteena on ymmärtää konfliktien kautta kansainvälistä moninaisuutta ja valtioiden välisiä suhteita.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskeisiä teemoja ovat sodat ja konfliktit 1800-luvun lopusta nykypäivään (imperialismi, maailmansodat, kylmä sota)

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistynyt Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuu aktiivinen kansalaisuus ja demokratian synty sekä Suomen kehittyminen hyvinvointiyhteiskunnaksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa painotetaan kansallisen ja eurooppalaisen identiteetin syntyä ja vahvistumista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomen muuttuminen 1800-luvun köyhästä kehitysmaasta nykyaikaiseksi itsenäiseksi hyvinvointivaltioksi. Muutos on sisältänyt sotia ja konflikteja mutta myös hyvinvoinnin ja onnellisuuden aikoja.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa yhdistyvät luontevasti eri aikakausien tieteenalat ja taidesuuntaukset sekä niiden yhteiskunnallinen merkitys.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa painottuu eurooppalaisen identiteetin muotoutuminen ja eurooppalaisuuden synty antiikin ajasta nykyaikaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan Euroopan eurooppalaisen identiteetin syntyä antiikista nykypäivään kulttuurin eri osa-alueiden kautta.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

- **Savonlinnan seutukunnan asema itäisen ja läntisen kulttuuripiirin raja-alueena**

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostetaan Suomen länsimaisen kulttuurin juuria.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan Suomen asemaa itäisen ja läntisen kulttuuripiirin rajamaana Ruotsin vallan aikana.

Maailmankulttuurin kohtaavat, 2 op (HI06)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuvaksi jäseneksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan Euroopan ulkopuolisia kulttuureita. Käsiteltävien kulttuurien valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden toiveita.

Historian kertaus, 2 op (HI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on parantaa menestymisen edellytyksiä ylioppilaskirjoituksissa ja jatko-opintoihin haettaessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan historian opintojaksojen (1-6) oppisisältöjä.
- Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus kehittää vastaustekniikkaansa ja tehtävien materiaalien analysointitaitojansa.
- Opintojaksosta on hyötyä sekä ylioppilaskirjoituksiin että korkeakoulujen pääsykokeisiin valmistautumisessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan monilukutieteistä sekä luovaa ajattelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan historian opintojaksoja 1-6 valmistauduttaessa ylioppilaskirjoituksiin sekä jatko-opintoihin.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laa-ala-ainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa,

teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastomuutokseen ja luonnonvarojen riittävyys.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia ja minä, 1 op (KE01)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.
- Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Arjen aineiden turvallisuuden arvionti terveyden ja elinympäristön kannalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan aineiden ominaisuuksia ja jaottelua sekä jaksollisen järjestelmän käyttöä.

Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE02)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävä elämäntavan edistämisessä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävä elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opitaan selittämään aineiden ominaisuuksia aineen rakenteen mallien avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustutaan kemian rooliin kestävä elämäntavan edistämisessä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kehittää valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun kestävän elämäntavan edistämisen keinoista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustaan aineen rakenteen malleihin ja selitetään niiden avulla aineiden ominaisuuksia.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan siihen, miten molekyylin rakenne vaikuttaa sen ominaisuuksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Tutustutaan hiiliyhdisteiden ominaisuuksiin monipuolisten työtapojen avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan hiilen yhdisteiden kemiaan.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEknologian sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan polymeerien merkitykseen teknologiassa ja ympäristökysymyksissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin kemiallisiin reaktioihin, niiden symboliseen esittämiseen ja merkitykseen elinympäristössämme.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan merkittävien metallien ominaisuuksiin sekä valmistus- ja jalostusprosesseihin ympäristövaikutuksineen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskellaan metallien kemiaa, sähkökemialla sekä energian muutoksia kemiallisissa reaktioissa.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan laskennallisten ja graafisten mallien laatimiseen ja tulkintaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan tasapainoreaktioiden määrälliseen ja laadulliseen käsittelyyn, pH-laskuihin sekä reaktionopeuteen.

Kokeellista kemiaa, 2 op (KE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan ja syvennetään tietämystä kemian keskeisistä työmenetelmistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Mittausmenetelmiä

- Erotusmenetelmiä
- Kokeelliseen työskentelyyn liittyvä raportointi
- Kemiallisia synteesejä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetellaan käyttämään tietokonepohjaisia mittausten menetelmiä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Syvennetään tietoa kemikaalijätteiden käsittelystä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään kemian kokeellisen työskentelyn taitoja.

Kemian kertauskurssi, 2 op (KE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Parantaa valmiuksia vastata kemian ylioppilaskokeen kysymykseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan pakollisten ja syventävien moduulien keskeiset sisällöt.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan kemian pakollisten ja syventävien moduulien keskeiset sisällöt.

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaaja-alainen osaaminen

Laaaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso lisää uskontolukutaitoa ja ymmärrystä uskontojen kulttuurisesta merkityksestä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä uskontojen yhteiskunnallisesta vaikutuksesta ja merkityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia osallistua keskusteluun, joka liittyy uskonnollisiin ja katsomuksellisiin kysymyksiin. Opiskelija saa aineksia oman elämänkatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä tieteellisen tutkimuksen luonteesta ja erityisesti uskontotieteellisestä tutkimuksesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso antaa aineksia erilaisten katsomusten ymmärtämiseen ja kunnioittavaan suhtautumiseen niitä kohtaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso käsittelee uskonto-ilmion ja uskonnottomuuden keskeisiä piirteitä sekä juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia. Lisäksi tarkastellaan maailman uskontotilannetta ja muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä.

Maaailmanlaajuinen kristinuskko, 2 op (UE02)

Opintojakson moduulit

- Maaailmanlaajuinen kristinuskko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maaailmanlaajuinen kristinuskko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maaailmanlaajuinen kristinuskko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisuus ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinuskko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso lisää uskontolukutaitoa ja ymmärrystä uskontojen kulttuurisesta merkityksestä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä uskontojen yhteiskunnallisesta vaikutuksesta ja merkityksestä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia eettiseen ja ympäristöä koskevaan pohdintaan kristinuskon näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso käsittelee kristinuskon asemaa ja vuorovaikutusta ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa sekä eri kirkkokuntia ja niiden välisiä yhteistyöpyrkimyksiä. Lisäksi tarkastellaan kristinuskon ympäristöajattelua sekä muita ajankohtaisia ilmiöitä.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso lisää uskontolukutaitoa ja ymmärrystä uskontojen kulttuurisesta merkityksestä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä uskontojen yhteiskunnallisesta vaikutuksesta ja merkityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia osallistua keskusteluun, joka liittyy uskonnollisiin ja katsomuksellisiin kysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso käsittelee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneitä uskontoja ja niiden vaikutuksia länsimaissa. Lisäksi tutustutaan luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiin piirteisiin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä uskonnottomuudesta ja uskontojen kulttuurisesta merkityksestä nykypäivän Suomessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä uskontojen yhteiskunnallisesta vaikutuksesta ja merkityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia osallistua keskusteluun, joka liittyy uskonnollisiin ja katsomuksellisiin kysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei

ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään Suomen uskontohistoriaa sekä uskontojen ja yhteiskunnan vuorovaikutusta nyky-Suomessa. Aiheisiin kuuluvat Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan uskonnollisiin teemoihin, symboliikkaan ja myytteihin eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso lisää uskontolukutaitoa ja ymmärrystä uskontojen kulttuurisesta merkityksestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan uskonnollisiin teemoihin, symboliikkaan ja myytteihin eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso käsittelee uskonnon tutkimusta eri tieteenalojen näkökulmasta ja vahvistaa opiskelijan medialukutaitoa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia ajankohtaiseen eettiseen ja ympäristöä koskevaan pohdintaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia osallistua keskusteluun, joka liittyy uskonnollisiin ja katsomuksellisiin kysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan uskonnon tieteelliseen tutkimukseen sekä uskonnon ja median väliseen suhteeseen. Aiheina ovat median käyttö uskonnoissa ja eri medioiden tapa käsitellä uskontoja. Lähteinä käytetään mm. ajankohtaista uutismateriaalia.

Uskonnon kertauskurssi, 2 op (UE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle tarvittavat valmiudet ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa harjoitellaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja ja kerrataan oppiaineen sisältöä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja ja kerrataan oppiaineen sisältöä.

7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO01), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa
- hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntaan sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonnotollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä
- maailman uskontotilanne, uskonnotollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana
- kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO02)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO02), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle
- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä
- tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen
- ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen
- Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset
- ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet
- orientaaliset ortodoksiset kirkot
- läntinen kristillisuus, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisuus sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus
- ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja
- ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon
- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee muinaissuomalaisista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä
- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa
- ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan
- kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa
- luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa
- kristinuskon suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO05)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta
- kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja
- perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta
- tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja
- ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa
- ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO06)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan
- perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta
- perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan
- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaaailma

- uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki
- tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus

Ortodoksisen uskonnon kertauskurssi, 2 op (UO07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa hyvät valmiudet ylioppilaskirjoituksia varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja ja kerrataan oppiaineen sisältöjä.

7.10. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskelu ympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvittää erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suoriutumiskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuva vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelyä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakultutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointien eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI01)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuva vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija ymmärtää liikuntataitojen sekä fyysisen aktiivisuuden merkityksen oman toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija saa monipuolisia kokemuksia yhdessä liikkumisesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys ja myönteinen minäkuva vahvistuvat uuden oppimisen sekä liikunnan tuoman ilon ja virkistyksen myötä.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI02)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen
- liikkuvuus ja kehonhuolto
- ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
- yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaava vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suoriutumiskykyyn sekä hyvinvointiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa opiskelijaa opetetaan ja kannustetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä. Opiskelija ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan kestävänsä tulevaisuuden, fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opetus toteutetaan rakennettua ja rakentamatonta opiskeluympäristöä sekä liikunta- ja hyvinvointitekniikkaa mahdollisuuksien mukaan hyödyntäen.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin
- harjaantuu kehon hallinnassa

- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan fyysistä toimintakykyä sekä monipuolistaa opiskelijan liikunnallista osaamista ja koettua pätevyyttä uuden oppimisen myötä.

Tutustumista uusiin lajeihin esim. Golf, ilmajooga, miekkailu, frisbeegolf , suppaus ym..

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.

Paikallinen lisäys

- retkeilykurssi, luontoliikunta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Retkeilykurssi

Moduulin tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan sosiaalista toimintakykyä ja yhteenkuuluvuutta liikunnan avulla. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI05)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyyn lisäämiseksi
- ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä
- osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- virkistystä lisäävät liikuntamuodot
- rentoutus ja keuhonhuolto

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan psyykkistä toimintakykyä, myönteistä minäkuva, voimavaroja ja jaksamista liikunnan avulla. Opetuksessa korostuu toiminta- ja opiskelukyvyn tukeminen sekä liikunnan ilo ja virkistys.

Kuntosaliharjoittelua ja kehonhuoltoa mm. joogaa, Pilatesta, rentousharj, Balancea jne.

Vanhat tanssit, 2 op (LI06)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssi sisältää tapakasvatusta, vanhoja sekä uusia salonki- ja juhlatansseja. Opiskelijat osallistuvat aktiivisesti juhlapäiväjärjestelyihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Iltajuhlaan huipentuva yhden jakson kestävä kurssi, joka sisältää tapakasvatusta, vanhoja sekä uusia salonki- ja juhlatansseja. Opiskelijat osallistuvat aktiivisesti juhlapäiväjärjestelyihin.

7.11. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten

tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota

- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.11.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ongelmien muotoilu yhtälöiksi sekä ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen edistävät monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vahvistetaan yhtälöiden, epäyhtälöiden ja lausekkeiden käsittelyn taitoja ja käyttöä ongelmanratkaisussa.

Geometria, 2 op (MAA03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- kuvioden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään geometrian merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vahvistetaan ja syvennetään opiskelijan valmiuksia ratkaista tasogeometriaan ja avaruuskappaleisiin liittyviä ongelmia.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04)

Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrysten ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla

- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Suoran yhtälöön perustuvaa lineaarista mallia ja vektoreita sovelletaan useilla tieteen aloilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ratkaistaan geometrian ongelmia koordinaatiston ja yhtälöiden avulla.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä

- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Jaksollisten ilmiöiden ja prosentuaalisen muutoksen mallintaminen ja soveltaminen arkielämässä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jaksollisten ilmiöiden ja prosentuaalisen muutoksen mallintaminen ja soveltaminen.

Derivaatta, 3 op (MAA06)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Muutosnopeutta sovelletaan useilla luonnontieteellisillä ja yhteiskunnallisilla aloilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään funktioihin liittyviä käsitteitä. Opitaan määrittämään muutosnopeuksia matemaattisilla menetelmillä ja soveltamaan niitä.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA07)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Integraalilaskentaa sovelletaan monilla eri tieteenaloilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan laskemaan monimutkaisten alueiden ja kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tilastojen tulkinta ja syy-yhteyksien havaitseminen ovat tärkeä osa yhteiskunnallista osaamista ja medialukutaitoa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja sekä perehdytään todennäköisyyslaskentaan.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA09)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään ymmärrystä talouselämän toiminnasta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään arkielämässä tarvittavia talouden tietoja ja taitoja.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa
- oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla
- vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä
- tutustuu kahden muuttujan funktioon
- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tietokoneohjelmien monipuolinen käyttö 3D-havainnollistamisessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään kolmiulotteista hahmottamista.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmissen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Logiikkaa ja algoritmeja voidaan hyödyntää monilla eri tieteenaloilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Algoritmissen ajattelun, lukuteorian ja logiikan perusteet.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Jakaumilla voidaan mallintaa erilaisia yhteiskunnallisia ja luonnontieteellisiä ilmiöitä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään ymmärrystä analyysin peruskäsitteistä ja tutustutaan erilaisiin jatkuviin jakaumiin.

Kertauskurssi, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Pitkän matematiikan kertaus ja valmistautuminen ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pitkän matematiikan oppimäärän kertaus.

7.11.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaa lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomi yhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrisen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ongelmien muotoilu yhtälöiksi sekä ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen edistävät monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan lukujonoihin ja summiin sekä syvennetään yhtälöiden käyttöä ongelmanratkaisussa.

Geometria, 2 op (MAB03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään geometrian merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vahvistetaan ja syvennetään opiskelijan valmiuksia ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutkitaan yhteiskunnan ja talouden ilmiöissä esiintyviä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvataan niitä matemaattisilla malleilla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lineaariaarista ja eksponentiaalista mallia sovelletaan useilla eri tieteenaloilla, esim. biologiassa, fysiikassa ja yhteiskuntaopissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan prosentuaalisen ja tasaisen muutoksen malleja ja niiden sovellettavuutta arkielämän ilmiöihin.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tilastojen tulkinta ja syy-yhteyksien havaitseminen ovat tärkeä osa yhteiskunnallista osaamista ja medialukutaitoa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja sekä perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB06)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lisää ymmärrystä talouselämän toiminnasta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan arkielämässä tarvittavia talouden tietoja ja taitoja.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB07)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään ymmärrystä talouselämän toiminnasta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään arkielämässä tarvittavia talouden tietoja ja taitoja.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tilastojen tulkinta ja syy-yhteyksien havaitseminen ovat tärkeä osa yhteiskunnallista osaamista ja medialukutaitoa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään tilastollisten aineistojen tulkinnan ja käsittelyn sekä todennäköisyyslaskennan taitoja.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Muutosnopeutta sovelletaan useilla luonnontieteellisillä ja yhteiskunnallisilla aloilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan määrittämään muutosnopeuksia matemaattisilla menetelmillä ja soveltamaan niitä.

Kertauskurssi, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vahvistetaan lyhyen matematiikan laskuvalmiuksia ja valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lyhyen matematiikan oppimäärän kertaus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lyhyen matematiikan kertauskurssi.

7.11.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY01)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kerta prosenttilaskennan periaatteet
- osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa
- syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan
- kerta potenssin laskusäännöt
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Prosenttilaskennan hallinta ja kuvaajien tulkinta liittyy arkielämään ja edistää siten yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan ja vahvistetaan matematiikan perustaitojen hallintaa.

7.12. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvyille asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöstä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskeissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU01)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

- *tutustuminen paikallisiin kulttuuritoimijoihin ja musiikin harrastusmahdollisuuksiin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Musiikin opiskelu antaa kuvataideopintojen rinnalla uusia näkökulmia taiteiden moninaisuudesta ja laajentaa kulttuurista ymmärrystä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan omia musiikillisia tietoja ja taitoja toiminnallisilla työtavoilla. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään musiikkia ilmaisunsa välineenä. Opiskelija perehtyy musiikin elementteihin sekä musiikin kulttuuriseen moninaisuuteen.

7.13. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusala- ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laa-ala-ainen osaaminen

*Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan**.*

*Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

*Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin

- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintätekniikan taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteeseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP01)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi

- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustumisessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia toimijoita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa vahvuuksiaan, kehittämiskohteitaan ja kiinnostuksen kohteitaan lukiolaisena ja tuntee olevansa osa kouluyhteisöä. Opiskelija tietää millaista apua ja tukea lukio-opintoihin on saatavilla ja kenen puoleen hän voi kääntyä. Opiskelijan hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tukemisessa hyödynnetään tutorien ja opiskelijahuoltohenkilöstön osaamista. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan luottamusta pärjätä lukio-opinnoissa ja muuttuvassa maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin pohjana on opiskelijan aktiivinen osallistuminen opintojakson työskentelyyn ja annettujen tehtävien tekemiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tuntee lukio-opintojen rakenteen, suunnittelee ainevalintoja ja harjoittelee lukiossa tarvittavia opiskelutaitoja. Opintojaksolla suunnitellaan lukio-opintojen ja vapaa-ajan yhteensovittamista siten että se tukee hyvinvointia ja jaksamista. Opiskelija arvioi omia vahvuuksiaan, osaamistaan ja kehittämiskohteitaan lukio-opiskelijana.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*

- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämäntietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakkointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija arvioi hankkimiaan tietoja ja kokemuksia jatko-opinnoista ja työelämästä. Hän kasvattaa ymmärrystä tulevaisuuden työelämätaidoista ja muuttuvasta työelämästä. Omilla valinnoillaan opiskelija rakentaa aktiivisesti omaa tulevaisuuttaan ja ymmärtää osallisuutensa ympäröivään yhteiskuntaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin pohjana on opiskelijan aktiivinen osallistuminen opintojakson työskentelyyn ja annettujen tehtävien tekemiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija etsii tietoa jatko-opintomahdollisuuksista ja niihin hakeutumisista Suomessa ja ulkomailla. Opintojaksolla opiskelija tutustuu työelämätaitoihin ja työllisyyteen. Opiskelija päivittää henkilökohtaista opintosuunnitelmaa omat vahvuudet ja osaamisen huomioiden. Opiskelija hankkii mahdollisuuksien mukaan kokemuksia työelämästä ja jatko-opinnoista.

Tutortoiminta, 2 op (OP03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- parantaa kouluyhteisön viihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä

- antaa taitoja ohjata uusia opiskelijoita lukio-opintoihin ja kouluyhteisöön
- kehittää opiskelijan vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ryhmänohjaustaitoja sekä esiintymistaitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutoriksi kouluttautuminen ja tutoritoiminnan periaatteet
- tutoritoiminnan suunnittelu, toteuttaminen ja kehittäminen
- lukiokokemuksen jakaminen ja lukio-opintoihin perehdyttämisen tukeminen
- ryhmäyttäminen kouluyhteisöön

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen osallistuminen tutoritoimintaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutoreiden tehtävänä on opastaa uusia opiskelijoita lukio-opinnoissa ja niihin liittyvissä käytännön asioissa. Tutorit toimivat lukion edustajina ja esittelijöinä mm. ysien oppitunneilla ja vanhempainilloissa. Kurssiin kuuluu tutorkoulutus, jossa perehdytään tutoritoimintaan sekä harjoitellaan ryhmän ohjaamista ja yhdessä toimimista. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat voivat hakeutua tutoreiksi.

Työelämään tutustuminen, 2 op (OP04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- saada omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja kehittää työelämävalmiuksia
- laajentaa käsitystä työelämätaidoista ja työelämän pelisäännöistä
- opiskelija osaa hankkia alaan liittyvää tietoa koulutusmahdollisuuksista, työllistymisestä ja tulevaisuuden näkymistä
- osaa hankkia ajantasaista alaan liittyvää tietoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- työtodistuksella osoitettava työkokemus
- tutkielma, jossa opiskelija reflektoi omia kokemuksiaan työstä ja perehtyy alaan liittyvään tietoon

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu työtodistukseen ja opiskelijan palauttamaan tutkielmaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oletko ollut kesätyössä, osa-aikatyössä tai tehnyt vapaaehtoistyötä lukion ohella? Työelämään tutustumisen opintojakson voit suorittaa itsenäisesti omassa tahdissa. Suoritukseen vaaditaan työtodistus ja alaan liittyvän tutkielman tekeminen.

7.14. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämäntiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS01)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja*

- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa perehdytään psykologiseen tutkimusprosessiin ja annetaan valmiuksia opiskelijan omien oppimistaitojen kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tarjoaa mahdollisuuksia keskustella erilaisista psykologisista ilmiöistä. Se lisää opiskelijan ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointia antamalla aineksia itsetuntemuksen kasvuun, muiden ihmisten ymmärtämiseen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso kehittää valmiuksia ymmärtää kulttuurien moninaisuutta sekä sitä, mikä ihmisyydessä on yleismaailmallista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään mm. ihmisen psyyken toimintaan, oppimisen psykologiaan ja psykologiseen tutkimukseen.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisoinnin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan itseyymmärryksen ja identiteetin rakentumista kehityopsykologisen tiedon kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurisen kasvuympäristön vaikutusta yksilöön.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa mahdollisuuksia keskusteluun, yhteisöllisyyden kokemiseen ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan ihmisen psyykkistä kehitystä eri ikävaiheissa ja siihen vaikuttavia tekijöitä.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn
- ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle
- ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa
- tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä
- ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana
- osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotointia
- osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa perehdytään kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmiin. Tieto ihmisen tiedonkäsittelyn luonteesta antaa aineksia kriittiseen ajatteluun ja monilukutaitoon.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä yksilön psyykkisten toimintojen hermostollisesta perustasta ja aivoterveysten merkityksestä yksilön hyvinvoinnin kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan ihmisen toiminnan hermostolliseen perustaan, erityisesti aivojen toimintaan. Lisäksi tarkastellaan ihmisen tiedonkäsittelyä, esimerkiksi havaitsemista, muistin toimintaa ja ajattelua.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan yksilön psyykkiseen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, tunteiden säätelyä ja mielenterveyden ylläpitämistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan taitoja tunnistaa tunteita itsessä ja muissa sekä antaa valmiuksia rakentavaan viestintään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan mielenterveyshäiriöiden kulttuurisia taustatekijöitä sekä tunteiden yleismaailmallisuutta ja niiden kulttuurisidonnaisia ilmaisutapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään psyykkiseen hyvinvointiin ja siihen liittyviin tekijöihin, erityisesti tunteiden ja mielenterveyden merkitykseen.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa aineksia tarkastella tilannetekijöiden vaikutusta yksilöön ja ryhmään sekä lisää ymmärrystä vuorovaikutussuhteista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee yksilön hyvinvointia antamalla erilaisia näkökulmia persoonallisuuden tarkasteluun.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan persoonallisuuden ja älykkyyden tutkimusmenetelmiä sekä sosiaalipsykologista tiedonhankintaa. Opiskelija perehtyy myös luovuuteen tutkimuskohteena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, ja se kohdistuu oppimisprosessiin. Formatiivista arviointia ei ole pakko dokumentoida, ja sen osana voi olla itse- ja vertaisarviointia. Summatiivinen arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. Opintojakson arvosana perustuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden saavuttamista mittaavista kokeista saatuihin arvosanoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan ihmisen persoonallisuutta monipuolisesti, näkökulmina ovat mm. temperamentti ja motivaatio. Lisäksi opintojaksossa perehdytään älykkyyteen ihmisen ominaisuutena sekä ympäristön ja kulttuurin merkitykseen ihmisen toiminnassa.

Sosiaalipsykologia, 2 op (PS06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu sosiaalipsykologiaan tieteenä.
- Opiskelija osaa käyttää sosiaalipsykologian käsitteistöä ryhmäilmiöiden tulkitsemiseen ja analysointiin.
- Opiskelija ymmärtää laajempien yhteisöjen ja kulttuurin merkityksen ryhmien ja yksilön toimintaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa perehdytään ryhmätoiminnan keskeisiin käsitteisiin kuten rooleihin, normeihin ja viestintään. Lisäksi tarkastellaan ryhmää koossapitäviä tekijöitä, vallankäyttöä ryhmätilanteissa sekä sosiaalista vaikuttamista.
- Opintojaksossa tarkastellaan myös erilaisia ihmisten väliseen vuorovaikutukseen liittyviä teemoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa mahdollisuuden keskusteluun, vuorovaikutustaitojen kehittymiseen ja erilaisten näkökantojen ymmärtämiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso käsittelee kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan erilaisia yhteiskunnallisia sosiaalipsykologisia ilmiöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vaikutusta yksilön toimintaan. Lisäksi tarkastellaan erilaisia ihmisten väliseen vuorovaikutukseen liittyviä teemoja, kuten prososiaalisuutta, attraktiota ja aggressiota.

Psykologian kertauskurssi, 2 op (PS07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle tarvittavat valmiudet ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa harjoitellaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja ja kerrataan oppiaineen sisältöä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia taitoja ja kerrataan oppiaineen sisältöä.

7.15. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykyä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykenä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön,

yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittämään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävästä kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiantietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveystähtäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE01)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teorit ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit*
- *mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Hyvinvointiosaaminen

Terveystiedon opetus kehittää ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisää valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa luodaan kokonaiskuvaa ihmisen voimavaroista, terveyden edistämisestä sekä terveyttä määrittävistä tekijöistä, niiden yhteyksistä ja vaikutusmekanismeista. Lisäksi syvennetään ja laajennetaan perusopetuksen aikana hankittua ymmärrystä elintapojen merkityksestä terveydelle ja arvioidaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, perheessä ja lähiyhteisöissä.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Hyvinvointiosaaminen

Terveystiedon opetus kehittää ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisää valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa kehitetään valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää sekä perehtytään tutkimustiedon hankkimisen periaatteisiin. Keskeistä on mediaympäristön ohella tarkastella myös muiden elinympäristöjen terveysvaikutuksia sekä arvioida omien valintojen merkitystä ympäristön terveellisyydelle. Lisäksi moduulissa syvennyttään riippuvuuksiin ja niiden vaikutuksiin.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveystalouden ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle

- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveystietämyksiä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveystieteiden järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävä tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveystieteitä ja niihin vaikuttamista.

Hyvinvointiosaaminen

Terveystiedon opetus kehittämään ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisää valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa ohjataan tarkastelemaan laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa. Tehtävänä on avata keskeisiin tarttumattomiin ja tartuntatauteihin liittyviä tekijöitä sekä tarkastella sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle. Olennaista on myös perehtyä terveyteen ja sairauksiin liittyviin eettisiin kysymyksiin sekä globaaleihin terveyshaasteisiin.

Terveystiedon kertaus, 2 op (TE04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kokonaiskuvan rakentuminen terveystiedon opintojaksoista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pakollisen ja valtakunnallisten valinnaisten modulien sisältöjen yhdistäminen
- Opintojaksojen sisältöjen kertaaminen
- Käsitteiden käytön, analysoinnin, tulkinnan, vastaustekniikan sekä esseekirjoittamisen harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kertauskurssilla opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Ylioppilaskirjoituksiin valmistava kertauskurssi. Yhdistellään pakollisen ja valtakunnallisten valinnaisten modulien sisältöjä sekä harjoitellaan vastaustekniikoita.

7.16. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäättään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen**

sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kielenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.16.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Ruotsin perusteiden kertaus, 2 op (RUB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- keskeisten rakenneasioiden ja sanaston kertaus
- kielitaidon vahvistaminen varsinaisia lukion kieliopintoja varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ruotsin kielen keskeiset kielioppirakenteet
- perussanaston kertaus
- arkipäivän fraasien kertaus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla kerrataan peruskoulun keskeisiä rakenneasioita ja keskeistä sanastoa sekä arkipäivän fraaseja. Kurssia suositellaan niille opiskelijoille, jotka haluavat lisäkertausta peruskoulun tai lukion ensimmäisen kurssin opintojen jälkeen.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää

- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieli-profiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieli-identiteetin kehittäminen ja minäpystyvyyden kasvattaminen sekä kielenopiskelutaidot. Rohkaistaan opiskelijoita empatiaan ja rakentamaan vuorovaikutukseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Asetetaan tavoitteita kielten opiskelussa ja rohkaistutaan kehittämään kielitaitoa. Harjoitellaan kielenopiskelutaitoja ja totutellaan kohdekielen käyttöön.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*

- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Harjaannutaan kertomaan ruotsiksi omasta elämästä, ihmissuhteista ja lähiympäristöstä eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan pohjoismaisiin kulttuureihin ja erilaisiin teksteihin eri medioita käyttäen. Vahvistetaan monilukutaitoa.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Aiheina erilaiset elinympäristöt, kulttuurit ja yhteiskunnat.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet opiskelijoiden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan kulttuuriseen moninaisuuteen, erilaisiin elinympäristöihin ja ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen
- pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
- tulevaisuuden suunnitelmat
- vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään
- itsenäistyvän nuoren elämänhallinta
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- erilaisten hakemusten laatiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ruotsin kielen merkitys työelämätaitona.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kansainvälinen yhteistyö ruotsin kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ruotsin kielen suullisen osaamisen ja vuorovaikutuksen harjoittelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe. Numeroarviointi erikseen suullisesta kokeesta ja kurssista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään opiskelijan taitoa tuottaa ruotsin kieltä suullisesti ja ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä. Opiskelija tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa siitä palautetta.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Aiheena kestävä kehitys ja elämäntapa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Aiheina eettisyys, sosiaalinen media sekä sananvapaus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä kirjallisesti. Opiskelija laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä.

Ruotsin yo-kertaus, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- lukion keskeisten kielioppiasioiden kertaus
- ylioppilaskokeen tehtävätyyppien harjoittelu
- sanaston vahvistaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- aiempien vuosien ylioppilaskokeiden harjoittelu
- kielioppi- ja sanastotehtävät
- luetun- ja kuullunymmärtämistehtävät
- kirjallinen tuottaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi on ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi, jolla harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä sekä kerrataan keskeisiä kielioppiasioita. Myös sanavaraston laajentaminen on kurssin keskeinen tavoite.

7.17. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kielenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kielenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määritellyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen.

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

*Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1(A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia

- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.17.1. Vieraat kielet, englantia, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetti, 1 op (ENA01)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyyden voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyliilajeihin tutustuminen

- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieli-identiteetin kehittäminen ja minäpystyvyyden kasvattaminen sekä kielenopiskelutaidot. Rohkaistaan opiskelijoita empatiaan ja rakentavaan vuorovaikutukseen.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Asetetaan tavoitteita kielen opiskelussa ja rohkaistutaan kehittämään kielitaitoa.

Harjoitellaan kieltenopiskelutaitoja ja totutellaan kohdekielen käyttöön.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA02)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätäytyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Englanti globaalina kielenä.

Vuorovaikutusosaaminen

Rakentava vuorovaikutus tilanteissa, joissa englanti ei välttämättä ole kenenkään äidinkieli

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan englannin eri variantteihin ja harjoitellaan toimimaan erilaisissa kieliympäristöissä.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA03)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurin moninaisuus ja merkitys yksilöille ja yhteisöille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan erilaisiin kulttuuriin ja taiteen muotoihin. Syvennetään kulttuurista ymmärrystä.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista englannin kielellä monimuotoisessa maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheina vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa, ihmisoikeuskysymykset ja tasa-arvo. Kehitetään kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä argumentointitaitoja.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan englantiin tieteen kielenä ja kestävää tulevaisuutta rakentaviin innovaatioihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan englantiin tieteen kielenä erilaisten tiedon- ja tieteenalojen kautta. Harjoitetaan tiedonhankinnan taitoja ja lähdekriittisyyttä.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA06)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Englannin kielen merkitys työelämätaidona. Työelämään astuvan opiskelijan arjen ja talouden hallinta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään käsitystä kielitaitona, pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa monikulttuurisessa maailmassa. Harjoitellaan kielenkäyttöä muodollisissa vuorovaikutustilanteissa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustutaan globaaleihin ympäristökysymyksiin ja kestävään elämäntapaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valmistetaan opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla harjoitellaan monipuolisesti suullista kielitaitoa erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia kielenkäyttötilanteita englanniksi.

7.17.2. Ranska (RAA)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RAA01)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisydestä
- soveltaa ja kehittää kielenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielen oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RAA02)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista

- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- puhumisen eri piirteet
- kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielen vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

7.17.3. Saksa (SAA)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (SAA01)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisuudesta
- soveltaa ja kehittää kielenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (SAAA02)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätäytylit erilaisissa medioissa

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämäänsä astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- puhumisen eri piirteet
- kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielen vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

7.17.4. Venäjä (VEA)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VEA01)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyyden voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyliilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii rakentavaa vuorovaikutusta sitä tutkimalla ja omaksumalla sen taitoja.

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutuksessa, 3 op (VEA02)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätäylyt erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Syvennetään opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja ohjataan opiskelijaa tunnistamaan ja omaksumaan kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Kehitetään opiskelijan rakentavan vuorovaikutuksen strategioita ja ongelmanratkaisutaitoja.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan ymmärrystä kielitaidon käyttökelpoisuudesta ja maailmankansalaisen taidoista kansainvälisessä yhteistyössä.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Avataan mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin venäjän kielellä.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Venäjän kielen merkitys työelämätaidona, jatko-opinnoissa ja kansalaisuusaktiivisuutta vaativissa tehtävissä.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustutaan globaaleihin ympäristökysymyksiin ja kestävään elämäntapaan.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielen vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lisätään kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

7.17.5. Espanja (EAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan rakentavan viestinnän taito kehittyy harjoittamalla kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa.

Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaidot, sosiaaliset taidot ja yhdessä oppimisen taidot ovat osa opintojakson sisältöjä. Myös opiskelijan rakentavan viestinnän taito kehittyy harjoittamalla viestintästrategioiden käyttöä erilaisissa arjen sosiaalisissa tilanteissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan arjen sosiaalisia tilanteita ja tavanomaisia asiointitilanteita. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-ajan viettoon, harrastuksiin ja kouluun.

Perustaso 1, 2 op (EAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurieroja vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurin tuntemuksen laajentaminen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen on keskeinen osa opintojakson sisältöä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan kertomaan espanjaksi Suomesta ja suomalaisesta kulttuurista sekä vertailemaan niitä Espanjaan ja espanjalaiseen kulttuuriin.

Perustaso 2, 2 op (EAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan minäkuva kielenpuhujana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan keskustelemaan hyvinvointiin, terveyteen ja eri elämänvaiheisiin liittyvistä teemoista.

Perustaso 3, 2 op (EAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurin tuntemuksen laajentaminen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen on keskeinen osa opintojakson sisältöä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kannustetaan opiskelijaa hyödyntämään kielitaitoaan sekä rohkaistaan itsenäiseen tiedonhakuun ja luovuuteen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään tuntemusta espanjankielisen maailman kulttuurista ja harjoitellaan keskustelemaan ja hankkimaan lisää tietoa opiskelijaa kiinnostavista kulttuuri-ilmiöistä espanjaksi.

Perustaso 4, 2 op (EAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kieliopintojen mahdollistamat taidot helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan keskustelemaan ja kirjoittamaan kouluun, jatko-opintoihin, työelämään ja tulevaisuudensuunnitelmiin liittyvistä aiheista.

Perustaso 5, 2 op (EAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet*
- kohdekieliset mediat*
- lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia aiheita hyödyntäen espanjankielisiä medioita.

Espanjan abikertaus, 2 op (EAB39)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kielitietoisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistaudutaan yo-kokeeseen tehostamalla kielen kaikkien osa-alueiden (kuullun- ja luetunymmärtämisen, kirjoittamisen) hallintaa monipuolisten harjoitusten avulla sekä kerrataan kielioppia ja sanastoa eri aihepiireistä.

7.17.6. Ranska (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurieroja vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

7.17.7. Saksa (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet

- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurieroja vertailla

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

7.17.8. Venäjä, B3 (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat ymmärrystä monipuolisen kielitaidon merkityksestä jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä.

Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan rakentavan viestinnän taito kehittyy harjoittamalla kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaidot, sosiaaliset taidot ja yhdessä oppimiset taidot ovat osa opintojakson sisältöjä. Opiskelijan rakentavan viestinnän taito kehittyy harjoittamalla viestintästrategioiden käyttöä erilaisissa arjen sosiaalisissa tilanteissa.

Perustaso 1, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurintuntemuksen laajentaminen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen on keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Perustaso 2, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan minä-kuvaa kielenpuhujana.

Perustaso 3, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurintuntemuksen laajentaminen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen on keskeinen osa opintojakson sisältöjä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kannustetaan opiskelijaa hyödyntämään kielitaitoaan sekä rohkaistaan itsenäiseen tiedonhakuun ja luovuuteen.

Perustaso 4, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kieliopintojen mahdollistamat taidot helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Perustaso 5, 2 op (VEB38)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa.

Venäjän abikertaus, 2 op (VEB39)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kielitietoisuutta.

7.18. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan

toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä

- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsenynteitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Herättää kiinnostus yhteiskunnallisiin asioihin ja osallistaa opiskelija aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, ihmisoikeudet, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta sekä vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Taloustieto, 2 op (YH02)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työn ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Henkilökohtainen talous osana kansantaloutta. Edistää taloudenhallinnan taitoja ja sitä kautta yksilön hyvinvointia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Syvennetään ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta sekä lähiympäristössä että globaalisti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskitytään taloustiedon keskeisten käsitteiden ymmärtämiseen ja markkinatalouden toimintaan.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*

- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan eurooppalaisen identiteetin rakentumista, EU:n toimintatapoja sekä sen pyrkimyksiä rauhan edistämiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Euroopan yhdentyminen ja Suomi osana Eurooppaa globaalissa maailmassa.

Lakitieto, 2 op (YH04)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet
- osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa
- tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin

- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitetyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuus oikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa oikeusvaltiossa yhteiseksi hyväksi yhteiskunnallinen vastuu mukaan lukien.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestelmän perusteista ja antaa valmiuksia toimia erilaisissa elämäntilanteissa.

Yhteiskuntaopin kertaus, 2 op (YH05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on parantaa menestymisen edellytyksiä ylioppilaskirjoituksissa ja jatko-opintoihin haettaessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan yhteiskuntaopin opintojaksojen (1 – 4) oppisisältöjä .
- Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus kehittää vastaustekniikkansa ja tehtävien materiaalien analysointitaitojansa.
- Opintojakso antaa osallistujalle mahdollisuuden syventyä oppiaineen laajaan ja monipuoliseen sisältöön.

- Opintojaksosta on hyötyä sekä ylioppilaskirjoituksiin että korkeakoulujen pääsykokeisiin valmistautumisessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan yhteiskuntaopin opintojaksoja 1-4 ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin sekä jatko-opintoihin.

7.19. Teatteri-ilmaisu (TEA)

Oppiaineen tehtävä

TAIKKARIN TEATTERI on koulun oma, tutkiva opetusteatteri, jossa opiskellaan monipuolisesti näyttelijäntyötä sekä muita teatterin ja musiikkiteatterin osa-alueita. Oppiminen perustuu kokemukselliseen prosessiin. TEA 01-05 on näyttelijäntyön opintokokonaisuus. Lisäksi TEA -opintoja voi suorittaa esim. teatterimusiikin säveltämisestä tai tuotannon muissa osa-alueissa. Teatterikursseja voivat valita sekä musiikki- että kuvataidelinjalaiset, ja opetus toimiikin koulun sisällä molempia linjoja integroivana tekijänä.

TAIKKARIN TEATTERI valmistaa vuosittain teatterituotannon, jossa teatterin osa-alueet yhdistyvät ja kursseilla opitut taidot pääsevät vielä uudelle käytännönkemustasolle. Ohjaajana toimii teatterin ammattilainen. Muiden osa-alueiden opetuksesta vastaavat koulun omat lehtorit tai ao. alan ammattilaiset. Tuotantojen tiimoilta tehdään yhteistyötä myös useiden koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

TAIKKARIN TEATTERI profiloituu tuotannoissaan tekijöidensä näköisiin, ammattilaisten ohjaamiin, opiskelijoiden luovuudelle tilaa antaviin tuotantoihin. Tuotannot painottuvat vahvasti musiikkiteatteriin, ja tarjoavat siten mahdollisuuden tutustua myös teatterituotannon sävellysprosessiin tai teatterimuusikkona toimimiseen. Kunkin vuoden tuotanto valitaan ko. ryhmälle ja se pitää sisällään teatterituotannon osa-alueet ja vaiheet koulun ja yhteistyökumppaneiden tarjoamien resurssien puitteissa.

Tavoitteet

- vahvistaa opiskelijoiden itsetuntoa, ilmaisutaitoa ja yhdessä toimimisen kykyä, ensisijaisesti käytännön toiminnan kautta
- vahvistaa opiskelijoiden kykyä ottaa vastuuta ja kokea onnistumisen tunteita

- kannustaa suvaitsevaisuuteen ja tasa-arvoon
- kannustaa oman maailmankuvan luomiseen ja sen käsittelyyn taiteen avulla
- integroi musiikki- ja kuvataidelinjoja sekä muita koulun sisäisiä toimintoja
- mahdollistaa näyttelijäntyön opiskelun ohella monipuolisesti myös muiden teatteriin ja musiikkiteatteriin liittyvien osa-alueiden käytännössä oppimisen
- toimii koulun omassa salissa, jota kehitetään muunneltavammaksi ja toimivammaksi, huomioiden paitsi teatteritoiminnan myös musiikin ja muun opetuksen muuttuvat tarpeet
- ammattilaisten ohjaamiin, opiskelijoiden luovuudelle tilaa antaviin tuotantoihin. Tuotannot painottuvat vahvasti musiikkiteatteriin, ja tarjoavat siten mahdollisuuden tutustua myös teatterituotannon sävellysprosessiin tai teatterimuusikkona toimimiseen. Kunkin vuoden tuotanto valitaan ko. ryhmälle ja se pitää sisällään teatterituotannon osa-alueet ja vaiheet koulun ja yhteistyökumppaneiden tarjoamien resurssien puitteissa.

Osaamisen arviointi

Opintojaksojen hyväksytyyn suorittamiseen edellytetään aktiivista läsnäoloa ja sovittujen tehtävien toteuttamista.

Opintojaksot

TEA01 Näyttelijäntyön alkeet, 2 op (TEA01)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan suullisen ja fyysisen teatteri-ilmaisun perusteisiin. Opetus tapahtuu yksinkertaisin, toiminnallisin harjoituksin, joiden tehtävänä on auttaa opiskelijaa ymmärtämään puheen ja liikkeen merkitys ja oppia käyttämään niitä omassa ilmaisussaan, osana ryhmää ja kontaktissa muihin. Opetuksessa kannustetaan ja rohkaistaan yksilöllisyyteen sekä vahvistetaan opiskelijan ilmaisutekniikoita.

TEA02 Näyttelijäntyö, jatko, 2 op (TEA02)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Edellyttää TEA01 - opintojakson sisältöjen osaamisen. Opintojaksolla tutustutaan suullisen ja fyysisen teatteri-ilmaisun eri muotoihin ja lajityyppeihin. Opetus tapahtuu varioiduin, toiminnallisin harjoituksin, joiden tehtävänä on rohkaista ja haastaa oppilasta laajentamaan jo opittuja taitoja. Opetuksessa kannustetaan ja rohkaistaan tutkimaan yksilöllisen ilmaisukyvyn ääripäitä ja uusia ulottuvuuksia. Opetuksessa painotetaan henkisesti ja fyysisesti turvallista oppimista ja vahvistetaan opiskelijan ilmaisutekniikoita.

TEA03 Näytelijäntyö, produktio, 6 op (TEA03)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Edellyttää TEA01 ja TEA02 -opintojaksojen sisältöjen osaamisen. opintojaksokokonaisuus koostuu teatterituotannon järjestäytymisestä, harjoitusprosessista ja esityskaudesta. Opiskelija pääsee käyttämään ja vahvistamaan aiemmin oppimaansa. Opetus tapahtuu osana kokonaisuutta ja opiskelija kokee harjoitusprosessin eri vaiheet ja oppii ymmärtämään teatterin perusluonnetta kollektiivisena taidemuotona. Tuotannon muut osa-alueet, kuten käsikirjoitus, musiikki, valaistus, äänet, puvustus, maskeeraus, markkinointi jne. tulevat konkreettisiksi prosessin etenemisen myötä. Opiskelija sitoutuu tuotannon vaatimaan harjoitus- ja esitysaikatauluun, tuotannon vaatimien resurssien puitteissa. Tuotannoissa pyritään tekemään vaihdellen yhteistyötä koulun muiden kurssien ja opettajien kanssa. Lisäksi tehdään yhteistyötä ulkopuolisten tahojen kanssa (esim. Artemia, teatteritekniikka).

TEA04 Teatterimusiikki ja äänisuunnittelu, 4 op (TEA04)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija säveltää ja/tai sovittaa kulloiseenkin tuotantoon tarvittavaa musiikkia osana sävellys- ja tuotantotiimiä tai suunnittelee ja toteuttaa näytelmän äänimaailmaa. Vaihtoehtoisesti opiskelija toimii tuotannossa muusikkona.

TEA05 Valosuunnittelu, 2 op (TEA05)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opetellaan valaistuksen perusteita sekä käyttämään valaistuslaitteistoa. Luodaan valosuunnitelma näytelmään / musikaaliin sekä ollaan mukana kevarin valototeutuksessa.

TEA06 Tanssi, 4 op (TEA06)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksosuorituksen (2-4 op.) voi saada lukioaikaisista, koulun ulkopuolisten opetuksenjärjestäjien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnoista tai osa-opinnoista.

TEA07 Tuotantopracticum, 4 op (TEA07)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso mahdollistaa osallistumisen tuotantoprosessiin suunnittelun, tekniikan tai tuotannon puolella sillä osa-alueella, johon opiskelija osoittaa erityistä kiinnostusta ja tuntemusta. Opintojakso edellyttää itsenäistä työskentelyä osana tuotantokoneistoa. Opintojakson voi suorittaa esim. tarpeistonvalmistuksesta, tuottamisesta, tiedotuksen visuaalisen ilmeen suunnittelusta ja toteuttamisesta, ääni- tai valomiehenä, videotyöstä tms. Tuotantotiimiin kuulumisen edellyttää tarvittaviin tuotantopalaveriinhin ja harjoituksiin osallistumista, yhteistyötaitoja ja oma-aloitteisuutta.

TEA08 Larp-opintojakso, 2 op (TEA08)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan liveroolipelaamiseen ja tutkitaan roolihahmojen työstämistä niin näyttelijäntyön kuin roolipelauksenkin näkökulmasta. Improvisaatio- ja eläytymisharjoituksilla haetaan luontevuutta ja turvallisuutta, johon opiskelijat rakentavat hahmot kurssin aikana. Peli on urbaania fantasiaa Life Beyond –maailmassa.

7.20. Taidehistoria (THI)

Oppiaineen tehtävä

Taidehistoria tarkastelee visuaalista kulttuuria esihistoriasta nykypäivään. Opinnoissa muodostuu yleiskuva taidehistoriasta, sen eri aikakausista sekä keskeisistä teoksista. Teoksia havainnoidaan, analysoidaan ja ajoitetaan taidehistorian yleisten ääriviivojen mukaan.

Taidehistoria avaa ihmiskunnan parhaita saavutuksia. Se tuo menneen lähemmäs ja luo jatkuvuutta sekä lisää eurooppalaisten juuriemme tuntemusta. Taidehistoria auttaa analysoimaan taiteen ilmiöitä, kuten taiteen suuntauksia, luonteenomaisia piirteitä ja historiallisia jatkumia sekä erilaisten taideilmiöiden tavoitteita.

Kuvataidelukiosta valmistuvan opintoihin tulee sisältyä vähintään kahdeksan opintopistettä taidehistoria -oppiaineen opetusta.

Tavoitteet

Opiskelija pystyy luomaan kuvan maailman taidehistorian kehityksestä luolataiteesta nykyaikaiseen.

Opiskelija kehittää taitoaan analysoida taideteoksia ja visuaalista ympäristöä.

Opiskelija tuntee taidehistorian peruskäsitteet, aikakaudet sekä keskeisimmät teokset.

Osaamisen arviointi

Arviointi pohjaa aktiiviseen tuntityöskentelyyn, portfolioon tekemiseen luennoilla, kokeisiin ja muihin tehtäviin.

Laaja-alaiset osaamiset

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

THI01 Euroopan varhaiset korkeakulttuurit ja keskiaika, 2 op (THI01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tunnistaa länsimaisen taiteen perustan antiikin kulttuurien kautta
- opiskelija hahmottaa kristillisen taiteen muotoutumisen ajanlaskun jälkeen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- varhaiset korkeakulttuurit: Mesopotamia, Egypti, Aigeia, Mykene, Kreikka, Etruskit ja Rooma
- keskiaika: varhaiskristillinen, roomalainen, goottilainen sekä Bysantin ja Venäjän taide
- luentojen lisäksi oppilaat tekevät vaihtoehtoisesti pieniä tutkielmia, esitelmiä, analysoivat kuvia ja ilmiöitä ja työstävät portfolioa piirtäen ja kirjoittaen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- arviointi koostuu kolmesta osa-alueesta: portfolioista, kokeista ja kurssin aikana tuotetuista tehtävistä
- arvosana muodostuu osa-alueiden keskiarvosta ja aktiivisuudesta
- harjoitustehtävät arvioidaan tehtäväkohtaisesti
- portfolio arvioidaan sisällön, selkeyden ja visuaalisuuden kriteerein
- kokeet arvioidaan asian osaamisen pohjalta

THI02 Ulkoeurooppalaiset kulttuurit, 2 op (THI02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu maailman alkuperäiskulttuureihin, hahmottaa ja arvostaa niiden ainutlaatuisia ominaispiirteitä
- opiskelija tarkastelee taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle ja yhteisölle

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Afrikan, Aasian, Oseanian ja Pohjois-, Väli- ja Keski-Amerikan alkuperäiskulttuurit sekä Arktisten alueiden kulttuurit
- luentojen lisäksi oppilaat tekevät vaihtoehtoisesti pieniä tutkielmia, esitelmää, analysoivat kuvia ja ilmiöitä ja työstävät portfolioista piirtäen ja kirjoittaen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu kolmesta osa-alueesta: portfolioista, kokeista ja kurssin aikana tuotettavista tehtävistä. Arvosana muodostuu osa-alueiden keskiarvosta. Harjoitustehtävät arvioidaan tehtäväkohtaisesti. Portfolio arvioidaan sisällön, selkeyden ja visuaalisuuden kriteerein. Kokeet arvioidaan asian osaamisen pohjalta.

THI03 Euroopan taide renessanssista realismiin, 2 op (THI03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu Euroopan keskeiseen taiteeseen ja taiteilijoihin
- opiskelija tunnistaa kuvan tekemisen historiallisia motiiveja ja lähtökohtia Euroopan näkökulmasta
- opiskelija hahmottaa taiteilijan yhteiskunnallista asemaa yhteisössä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Euroopan taiteesta renessanssi, manierismi, barokki, rokokoo, uusklassismi ja romantiikka, kertaustyyli ja realismi
- luentojen lisäksi oppilaat tekevät vaihtoehtoisesti pieniä tutkielmia, esitelmää, analysoivat kuvia ja ilmiöitä ja työstävät portfolioista piirtäen ja kirjoittaen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- arviointi koostuu kolmesta osa-alueesta: portfolioista, kokeista ja kurssin aikana tuotettavista tehtävistä
- arvosana muodostuu osa-alueiden keskiarvosta
- harjoitustehtävät arvioidaan tehtäväkohtaisesti
- portfolio arvioidaan sisällön, selkeyden ja visuaalisuuden kriteerein
- kokeet arvioidaan asian osaamisen pohjalta

THI04 Suomen taide, 2 op (THI04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu laajasti Suomen kuvataiteen kehitykseen yhteiskunnallisten muutosten kautta
- opiskelija ymmärtää Suomen kulttuurin asettumisen osaksi kansainvälisiä suuntauksia sekä erityisaseman kulttuurillisesti idän ja lännen välissä
- opiskelija tutustuu Suomen merkittävimpiin taiteilijoihin ja arkkitehtuuriin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Suomen taide esihistoriasta kultakauteen
- luentojen lisäksi opiskelijat tekevät vaihtoehtoisesti pieniä tutkielmia, esitelmia, analysoivat kuvia ja ilmiöitä ja työstävät portfolioa piirtäen ja kirjoittaen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu kolmesta osa-alueesta: portfolioista, kokeista ja kurssin aikana tuotettavista tehtävistä. Arvosana muodostuu osa-alueiden keskiarvosta. Harjoitustehtävät arvioidaan tehtäväkohtaisesti. Portfolio arvioidaan sisällön, selkeyden ja visuaalisuuden kriteerein. Kokeet arvioidaan asian osaamisen pohjalta.

THI05 Modernismista nykyaiteeseen, 2 op (THI05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu modernin ja sen jälkeisen ajan kuvataiteiden ja arkkitehtuurin ilmiöihin ja kieleen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso sisältää taidehistoriaa Impressionismista nykyaiteeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Summatiivinen arviointi: koe, mahdollinen muu tehtävä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoite on ymmärtää 1900-luvun ismien kuvalliset tavoitteet ja keinot ja sijoittaa ne aikajanelle.

7.21. Kuvailmaisun perusteet (KUPE)

Oppiaineen tehtävä

Kuvailmaisun perusteet -oppiaine antaa kuvataideopintoihin tarvittavan tiedollisen ja taidollisen pohjan. Kuvataidelukiosta valmistuvan opintoihin tulee sisältyä vähintään kahdeksan opintopistettä kuvailmaisun perusteet -oppiaineen opetusta.

Tavoitteet

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

KUPE01 Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KUPE01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- opiskelija käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- opiskelija soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- opiskelija tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- opiskelija tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- opiskelija tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- opiskelija ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- opiskelija ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana
- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen

- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvailmaisun perusteet I opiskellaan 1. vuosikurssin aikana. Johdantokurssi visuaalisen kulttuurin maailmaan ja omakohtaiseen kuvalliseen tekemiseen.

KUPE02 Piirustus ja maalaus, 2 op (KUPE02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy havaintopohjaiseen kuvaamiseen
- opiskelija perehtyy piirtämiseen ja maalaamiseen ilmaisukeinoina
- opiskelija kehittää silmän ja käden yhteistyötä
- opiskelija ymmärtää kuvallisen ilmaisun merkityksen omassa elämässään
- opiskelija kehittää osaamistaan kuvien tekijänä ja tulkitsijana

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- havaintopohjainen kuvaaminen
- piirtämisen ja maalaamisen tekniikat
- oman kuvallisen ilmaisun rajojen laajentaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla piirretään ja maalataan eri tekniikoita ja välineitä hyödyntäen.

KUPE03 Väri, 2 op (KUPE03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy yleisimpiin väriteorioihin
- opiskelija soveltaa väritietoutta omassa kuvailmaisussaan
- opiskelija saa käsityksen väriaistimukseen ja värihavaintoon vaikuttavista tekijöistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- väri aistimuksena ja havaintona
- värin ominaisuudet ja värien sekoittaminen
- yleisimmät väriteoriat
- värien vuorovaikutus
- väripsykologia, värit symboleina

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla perehdytään väriin ilmiönä harjoitusten ja taiteellisen työskentelyn kautta.

KUPE04 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KUPE04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
- opiskelija perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- opiskelija tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
- opiskelija soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- opiskelija tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista
- opiskelija kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
- opiskelija ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä
- opiskelija ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävässä tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana
- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista

- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöihin ja kuvastoihin tutustuminen oman työskentelyn kautta.

KUPE05 Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KUPE05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä
- opiskelija laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin
- opiskelija tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja
- opiskelija hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää
- opiskelija tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita
- opiskelija tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- opiskelija ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- opiskelija tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisien ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana
- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen

- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Perehdytään median, viestinnän ja taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin. Kurssi sisältää luentoja ja tehtäviä.

KUPE06 Luova piirtäminen, 2 op (KUPE06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu piirtämisen eri tekniikoihin luovana ilmaisuna
- opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan kuvaan ja taiteeseen ajattelun ja ilmaisun taitoja kehittämällä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- piirretään havainnon ja mielikuvien mukaan erilaisilla piirtimillä
- oman piirustuksellisen ilmaisun tarkastelu ja tutkiminen
- kokeileva työskentely
- tutustutaan taidekentän ajankohtaisiin ilmiöihin

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla piirretään havainnon ja mielikuvien mukaan erilaisilla piirtimillä.

KUPE07 Maalarius, 2 op (KUPE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu maalaustaiteen historian ja nykyaiteen kautta erilaisiin ilmiöihin ja ilmaisumenetelmiin
- opiskelija käyttää taiteentuntemustaan maalauksen toteuttamiseen
- opiskelija syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- maalausta lähestytään taiteellisen prosessin kautta ideoimalla ja löytämällä sopivia ilmaisutapoja jonkin yhteisen teeman pohjalta
- maalaustaiteen kenttään tutustuminen
- sommittelun, värin, muodon, liikkeen, tilan ja valitun tekniikan ominaispiirteiden tutkiminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla opiskellaan maalaustekniikkaa mm. akryylivärein

KUPE08 Taiteen monet maailmat, 2 op (KUPE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- Opiskelija syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- Opiskelija tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista

- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla syvennytään luovaan ilmaisuun ajankohtaisten visuaalisen kulttuurin ja kuvataiteen ilmiöiden pohjalta.

7.22. Graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu (GTS)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataidelukiassa opiskellaan yhtä suuntautumisainetta (pitkä taideaine), joita ovat graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu, mediaillaisuus, muotoilu ja kuvataide sekä yleinen kuvataide. Kuvataidelukiasta valmistuvan opintoihin tulee sisältyä yhden suuntautumisaineen opinnot. Näiden opintojen laajuus on 26 opintopistettä. Näinssä opinnoissa yhteisinä opintojaksoina ovat orientaatio (4op.) ja päättötyö (4 op.).

Opintojaksot

GTS01 Orientaatio, 4 op (GTS01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu kuvataideopintojen rakenteeseen ja kurssitarjontaan
- opiskelija tutustuu oppimisympäristöihin koulussa ja lähialueen kulttuuritiloissa
- opiskelija työskentelee yksin sekä osana ryhmää tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kuvataideopintoihin tutustuminen
- lähiympäristön kulttuuritarjontaan tutustuminen
- kuvataiteen orientoivien tehtäviin osallistuminen ja niiden toteuttaminen
- perehtyminen pitkiin taideaineisiin: graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu, mediaillaisuus, muotoilu ja kuvataide, yleinen kuvataide

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kuvataidetehtävät arvioidaan tehtäväkohtaisten kriteerien mukaisesti. Opiskelijalta edellytetään aktiivista tuntityöskentelyä ja vastuunottamista oman työn etenemisestä sekä ryhmässä toimimisesta.

GTS02 Typografia, kalligrafia ja kuva, 2 op (GTS02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu erityisesti kirjoitukseen visuaalisena viestinä
- opiskelija harjaantuu yhdistämään kuvaa ja tekstiä
- opiskelija tutustuu taidegrafiikan menetelmiin
- opiskelija tuottaa johonkin tiettyyn tarkoitukseen tarkoitettua graafista työtä tai taiteellisesti itsenäisen teoksen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perehdytään typografiaan, fontteihin ja kalligrafiaan viestinnän visuaalisena muotona
- perehdytään yritysten brändeihin ja suunnitellaan logo
- tuotetaan kuva tai kuvitus taidegrafiikan menetelmällä esim. kohopaino
- tutkitaan kuvan ja tekstin visuaalista ja sisällöllistä yhteyttä

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

GTS03 Kuvitus, 2 op (GTS03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutkii kuvia ja tulkitsee niiden merkityksiä
- opiskelija kehittää omassa kuvallisessa ilmaisussa
- opiskelija tutustuu kuvittajiin ja kuvituksen historiaan
- opiskelija tutkii ja tulkitsee kuvitustaiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pääpaino tarinan kuvituksessa
- toteutetaan oma kuvitus esim. yksittäinen taideteos, painotuote

- toteutetaan ryhmänä kuvien sarja tai visualisointi esim. seinämaalaus, pienoisteatteri, pienimuotoinen lavastus

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Työtilassa ja ryhmässä toimimisen vastuullisuus.

GTS04 Tarina ja draama, 2 op (GTS04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää visuaalisia tapoja kertoa tarinoita
- opiskelija työskentelee itsenäisesti ja ryhmässä
- opiskelija perehtyy tarinankerrontaan ja draaman rakenteeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan tarinankertomisen eri ilmaisumuotoihin
- teemat vaihtelevat vuosittain
- visualisoiminen liitetään todellisiin tai kuvitteellisiin produktioihin
- kuvakäsikirjoituksen laatiminen sarjakuvaan

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijalta edellytetään aktiivista tuntityöskentelyä ja vastuunottamista oman työn etenemisestä sekä ryhmässä toimimisesta. Tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi.

GTS05 Ympäristö maalaten ja piirtäen, 2 op (GTS05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu rakennettuun ja luonnon ympäristöön
- opiskelija havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä rakennettuja ja luonnon ympäristöjä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan paikalliseen arkkitehtuuriin, julkisivuihin ja rakennusten eksteriöörien tyylipiirteisiin
- sovelletaan perspektiivisen kuvaamisen perusteita piirtäen ja maalaten
- toteutetaan viimeistelty rakennuksen eksteriöörin kuva esim. akvarelli

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Ryhmässä ja työtilassa toimimisen vastuullisuus.

GTS06 Sarjakuva, 2 op (GTS06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu sarjakuvataiteen eri ilmaisumuotoihin
- opiskelija kehittää omaa visuaalista kerrontaa
- opiskelija kertoo sarjakuvan keinoin kiinnostavan tarinan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- toteutetaan oma sarjakuva annettuun teemaan
- kootaan yhdessä ryhmän kanssa sarjakuva-albumi
- julkaisuprosessiin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Ryhmässä ja työtilassa toimimisen vastuullisuus.

GTS07 Tila- ja sisustussuunnittelu, 2 op (GTS07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu tilasuunnittelun periaatteisiin
- opiskelija tutkii sisustamisen tyylejä
- opiskelija suunnittelee tilan sisustuksineen
- opiskelija havainnoi rakennuksen eksteriöörin ja interiöörin keskinäistä suhdetta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perehdytään mittakaavoihin, rakennuspiirustuksiin ja pienoismalleihin
- suunnitellaan tilan väri- ja muotomaailmaa eri menetelmin
- tutkitaan kalusteita ja niiden sopivuutta ja sijoittelua tilaan
- tutustutaan sisustus- ja rakennussuunnittelijan ammattiin
- perehdytään sisustuksen ajankohtaisiin ilmiöihin ja tyylihistoriaan

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaiset arviointiperusteet. Aktiivinen osallistuminen ja vastuunotto ryhmässä ja työtilassa toimimisessa.

GTS08 Arkkitehtuuri ja rakennussuunnittelu, 2 op (GTS08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutkii arkkitehtuuria ja sen erilaisia tyylejä
- opiskelija huomioi suunnittelussa ekologisuuden ja rakennusperinteen
- opiskelija tutustuu arkkitehdin ammattikuvaan
- opiskelija soveltaa arkkitehtuurin toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- opiskelija ymmärtää rakentamisen vaikutuksen ja näkee siinä osallistumisen mahdollisuuksia esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suunnitellaan rakennus, esimerkiksi omakotitalo
- tutustutaan arkkitehtuuriin pienrakentamisessa, rakennussuunnitteluun ja -historiaan
- tutkitaan rakennusten sopeutumista ympäristöön sekä visuaalisesti että ekologisesti
- piirretään esim. projektioita ja perspektiivikuvia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaiset arviointiperusteet. Aktiivinen osallistuminen ja vastuunotto ryhmässä ja työtilassa toimimisessa.

GTS09 Graafinen suunnittelu, 2 op (GTS09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu graafiseen suunnitteluun
- opiskelija tutustuu graafisen suunnittelijan työnkuvaan
- opiskelija ymmärtää visuaalisuuden merkityksen viestinnässä ja ympäristöissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa
- opiskelija perehtyy julistetaiteeseen visuaalisen viestin ilmentäjänä
- opiskelija ymmärtää julkaisun visuaalisen toimivuuden ja viestin selkeyden merkityksen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suunnitellaan ja toteutetaan julkaisu, juliste ja/tai taitto
- perehdytään julkaisuohjelmiin
- syvennyttään omaan graafiseen ilmaisuun

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Ryhmässä ja työtilassa toimimisen vastuullisuus.

GTS10 Kirjansidonta, 2 op (GTS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu kirjansidonnan eri menetelmiin
- opiskelija tutkii itse tekemällä käsityömaista kirjansidonnan prosessia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sidotaan valitulla menetelmällä taiteelliseen työskentelyyn sopiva kirja

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Ryhmässä ja työtilassa toimimisen vastuullisuus.

GTS11 Päättötyö, 4 op (GTS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää itsenäistä työskentelyään teoksen toteuttamisessa ja syventää omaa osaamistaan
- opiskelija tarkastelee omaa taiteellista prosessiaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana toteutetaan päättötyö, jossa opiskelija määrittelee sisällön annetun teeman pohjalta
- prosessinkuvaus toteutetaan portfolion muodossa: opiskelija luonnostelee, dokumentoi ja arvioi omaa työtään

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen, tavoitteellinen ja itsenäinen työskentely. Oman taiteellisen prosessin läpikäynti luonnoksista teokseksi ja dokumentointi portfolioon. Ryhmässä ja eri työtiloissa toimimisen vastuullisuus.

7.23. Mediailmaisu (MEDIA)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataidelukiassa opiskellaan yhtä suuntautumisainetta (pitkä taideaine), joita ovat graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu, mediailmaisu, muotoilu ja kuvataide sekä yleinen kuvataide. Kuvataidelukiasta valmistuvan opintoihin tulee sisältyä yhden suuntautumisaineen opinnot. Näiden opintojen laajuus on 26 opintopistettä. Näinssä opinnoissa yhteisinä opintojaksoina ovat orientaatio (4op.) ja päättötyö (4 op.).

Mediailmaisussa opiskellaan visuaalisen viestinnän keinoja. Ensimmäisenä vuonna opitaan eri menetelmin perusteet valokuva- ja elokuvailmaisusta. Toisen ja kolmannen vuoden aikana tältä perustalta laajennetaan ilmaisua graafiseen muotoiluun ja mediataiteeseen, joissa valokuva- ja elokuvailmaisulla on merkittävä osuus.

Mediailmaisussa opiskellaan visuaalisen viestinnän keinoja. Ensimmäisenä vuonna opitaan eri menetelmin perusteet valokuva- ja elokuvailmaisusta. Toisen ja kolmannen vuoden aikana tältä perustalta laajennetaan ilmaisua graafiseen muotoiluun ja mediataiteeseen, joissa valokuva- ja elokuvailmaisulla on merkittävä osuus.

Opintojaksot

MED01 Orientaatio, 4 op (MED01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu kuvataideopintojen rakenteeseen ja kurssitarjontaan
- opiskelija tutustuu oppimisympäristöihin koulussa ja lähialueen kulttuuritiloissa
- opiskelija työskentelee yksin sekä osana ryhmää tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kuvataideopintoihin tutustuminen
- lähiympäristön kulttuuritarjontaan tutustuminen
- kuvataiteen orientoivien tehtäviin osallistuminen ja niiden toteuttaminen
- perehtyminen pitkiin taideaineisiin: graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu, mediailmaisu, muotoilu ja kuvataide, yleinen kuvataide

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kuvataidetehtävät arvioidaan tehtäväkohtaisten kriteerien mukaisesti. Opiskelijalta edellytetään aktiivista tuntityöskentelyä ja vastuunottamista oman työn etenemisestä sekä ryhmässä toimimisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään pitkiin taideaineisiin. Opiskelijat ryhmäytyvät ja tutustuvat erilaisiin oppimisympäristöihin.

Kehitetään vuorovaikutusosaamista kannustamalla keskusteluun taiteellisen prosessin aikana. Harjoitellaan vertaisarviointia ja arviointikeskustelua.

MED02 Valokuvaus, 2 op (MED02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy valokuvan ilmaisukeinoihin
- opiskelija tutustuu filmi- sekä digijärjestelmäkameran käyttöön
- opiskelija tutustuu pimiötyöskentelyyn ja valokuvien vedostamiseen
- opiskelija kokeilee valokuvausta eri ympäristöissä: sisällä, ulkona ja studiossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan valokuvauksen eri menetelmiin
- Toteutetaan kuvausharjoituksia, joissa tutkitaan kohteen valaisemista ja kuvan sommittelua
- Perehdytään pimiötyöskentelyyn
- Perehdytään studiovalokuvaukseen
- Opetellaan valokuvan jälkikäsittelyä kuvankäsittelyohjelmalla

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä sekä ryhmässä toimimisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana perehdytään valokuvien tuottamiseen eri menetelmin. Opiskelijat ohjataan käyttämään sekä filmi- että digijärjestelmäkameraa. Opiskelijat opettelevat toimimaan pimiössä, vedostamaan valokuvia sekä jatkotyöstämään valokuvia kuvankäsittelyohjelmalla.

MED03 Digitaalinen kuvitus, 2 op (MED03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy kuvien muokkaamiseen kuvankäsittelyohjelmalla
- opiskelija harjoittaa kuvailmaisun keinoja
- opiskelija tutustuu kuvittamiseen ilmaisukeinona

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija kokeilee erilaisia menetelmiä tuottaa kuvia digitaalisesti
- opiskelija perehtyy digitaaliseen kuvailmaisuuun
- opiskelija opettelee kuvankäsittelyohjelman käyttöä
- opiskelija harjoittelee sisällöllisen kuvan tuottamista

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä tehtävien suorittamista. Tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi, vertaisarviointi ja vastuunottaminen oman työn etenemisestä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan kuvan tuottamiseen ja viimeistelyyn digitaalisin menetelmin. Opiskelijat voivat hyödyntää tehtävänannoissa valokuvia, digitaalisia tai käsin piirrettyjä kuvia. Opintojaksolla tuotetaan kuvituksia sisällöllisin lähtökohdin.

MED04 Animaatio, 2 op (MED04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy kolmiulotteisen tilan muodostamiseen kaksiulotteisella pinnalla
- opiskelija perehtyy animaation eri menetelmiin (piirros-, vaha-, valokuva-animaatio)
- opiskelija tutustuu digitaalisen animaation ilmaisutapoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijat tutustuvat 3D-ohjelmiin ja niiden mahdollisuuksiin
- opiskelijat harjoittelevat kolmiulotteisuuden hahmottamista ja koneella havainnollistamista
- opiskelijat toteuttavat valmiin animaation valitsemallaan menetelmällä

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä sekä ryhmässä toimimisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan animaation eri menetelmiin ja toteutetaan valmis animaatio.

MED05 Mediat: Analyysia, tulkintaa, kritiikkiä, 2 op (MED05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutkii eri medioiden käyttämää (pääasiassa) visuaalista kieltä
- opiskelija tutustuu yhteisölliseen työskentelytapaan
- opiskelija työskentelee ryhmässä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijat tarkastelevat kriittisesti erilaisia mediasisältöjä
- opiskelijat toteuttavat mainosanalyysin ja vastamainoksen

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painottuu opiskelijan tuntiaktiivisuus sekä valmiudet tarkastella eri medioita monipuolisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tarkastellaan eri medioiden merkityksiä sekä yhteiskunnallista ja kulttuurista vaikuttavuutta.

MED06 Lehtijulkaisu, 2 op (MED06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat perehtyvät lehden tuottamiseen ja toteuttamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tekemisessä on painopiste kuvan ja kirjoitetun tekstin yhdistämisen tapojen tutkimisessa
- opiskelijat harjoittelevat lehtitaittoa
- opiskelijat tuottavat lehteen tulevia sisältöjä itse (kuva ja teksti)
- opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat Savonlinnan Taidelukion oman lehden.

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijalta edellytetään aktiivista tuntityöskentelyä ja vastuunottamista oman työn etenemisestä sekä ryhmässä toimimisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat Savonlinnan Taidelukion oman lehden, jonka sisällön he tuottavat itse. Lehestä tehdään sekä paperi- että verkkojulkaisu.

MED07 Elokuva, 4 op (MED07-08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy elokuvan ilmaisullisiin keinoihin
- opiskelija perehtyy kameratekniikkaan ja muuhun asiaan kuuluvaan välineistöön
- opiskelija toimii ryhmässä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijat perehtyvät elokuvan vaikuttamisen keinoihin
- opiskelijat toteuttavat kuvausharjoituksia
- opiskelijat tutustuvat elokuvan tekemisen prosessiin
- opiskelijat tutustuvat digitaaliseen kuvaustekniikkaan
- opiskelijat opettelevat kuvatun materiaalin editointia ja jälkikäsittelyä.
- opiskelijat opettelevat muokkaamaan ääntä ja liikkuvaa kuvaa
- opintojaksossa voidaan toimia projektiluontoisesti yhteistyössä paikallisten tahojen kanssa, kuten esim. Savonlinnan Kansainvälisen Luontoelokuva-festivaali

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa tarkastellaan elokuvallista ilmaisua sekä kokonaisuuden hallintaa. Opiskelijalta edellytetään tavoitteellista ja aktiivista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä ja ryhmässä toimimisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan elokuvan keinoihin ja ilmaisuun. Opintojakson aikana harjoitellaan videokuvaamista, äänittämistä sekä editointia. Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat omia lyhytelokuvia.

MED09 Pelisuunnittelu, 2 op (MED09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutkii pelihahmojen ja -ympäristöjen kuvallisia ilmaisukeinoja
- opiskelija perehtyy pelikonseptin käsitteeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija rakentaa oman pelikonseptin: hahmosuunnitelma, tarina, ympäristö, tasot
- kuvien luonti luonnosten pohjalta

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painottuu aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään pelisuunnitteluun ja -konseptien luomiseen. Opiskelijat rakentavat omia pelikonsepteja.

MED10 Multimedia / musiikkivideo, stillkuva ja liikkuva kuva, musiikki ja muut äänet, 2 op (MED10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijat toteuttavat projektin hyödyntäen multimediaa
- opiskelija saa kokemusta multimedia-kokonaisuuden hallinnasta ja kehittää siinä omaa ilmaisuaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kurssi toteutetaan yhteistyössä musiikkilukion kanssa
- työ valitaan vuosittain tilanteen mukaan, se voi olla esim. konserttitaltiointi
- opintojakso palvelee koulun omia projekteja, joista tehdään dokumentteja
- edellisten elokuvakurssien pohjalta jatketaan elokuvallisen ilmaisun yhdistämistä stillkuviin, musiikkiin ja muihin mediateksteihin
- opintojaksolla voidaan toteuttaa koulun ulkopuolisia projekteja ja tilaustöitä

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä sekä ryhmässä toimimisesta. Kurssin vaihtoehtona voi suorittaa median lukiodiplomin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla toteutetaan joko koulun oma tai koulun ulkopuolinen projekti, jossa hyödynnetään multimediaa.

MED11 Päättötyö, 4 op (MED11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää itsenäistä työskentelyään teoksen toteuttamisessa ja syventää omaa osaamistaan
- opiskelija tarkastelee omaa taiteellista prosessiaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana toteutetaan päättötyö, jossa opiskelija määrittelee sisällön annetun teeman pohjalta
- prosessinkuvaus toteutetaan portfolion muodossa: opiskelija luonnostelea, dokumentoi ja arvioi omaa työtään

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Teos arvioidaan luovan osaamisen perusteella. Portfoliossa tarkastellaan prosessin kuvausta ja visuaalista ilmettä sekä taiteentuntemuksen ilmenemistä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan valmiuksia kantaa vastuuta omasta projektistaan ja sen loppuunsaattamisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Päättötyö on pitkän taideaineen näyttö laaja-alaisesta osaamisesta. Päättötyön teema julkaistaan toisen vuoden opintojen päätteeksi ja päättötyöstä kootaan näyttely Galleria Eteiseen.

7.24. Muotoilu ja kuvataide (MUKU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataidelukiassa opiskellaan yhtä suuntautumisainetta (pitkä taideaine), joita ovat graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu, mediailmaisus, muotoilu ja kuvataide sekä yleinen kuvataide. Kuvataidelukiasta valmistuvan opintoihin tulee sisältyä yhden suuntautumisaineen opinnot. Näiden opintojen laajuus on 26 opintopistettä. Näinssä opinnoissa yhteisinä opintojaksoina ovat orientaatio (4op.) ja päättötyö (4 op.).

Opintojaksoilla tutkitaan visuaalista kulttuuria muotoilun ja kuvataiteen keinoin. Kuvailmaisun perehdytään kokeilevasti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä.

Tavoitteet

Opintojaksojen tavoitteena on luovuuden ja oman ilmaisun etsiminen, kuvailmaisun taitojen ja visuaalisen ajattelun harjoittaminen sekä kuvataiteen tuntemuksen syventäminen.

Opintojaksot

MUKU01 Orientaatio, 4 op (MUKU01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu kuvataideopintojen rakenteeseen ja kurssitarjontaan
- opiskelija tutustuu oppimisympäristöihin koulussa ja lähialueen kulttuuritiloissa
- opiskelija työskentelee yksin sekä osana ryhmää tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kuvataideopintoihin tutustuminen
- lähiympäristön kulttuuritarjontaan tutustuminen
- kuvataiteen orientoivien tehtäviin osallistuminen ja niiden toteuttaminen
- perehtyminen pitkiin taideaineisiin: graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu, mediailmaisus, muotoilu ja kuvataide, yleinen kuvataide

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kuvataidetehtävät arvioidaan tehtäväkohtaisten kriteerien mukaisesti. Opiskelijalta edellytetään aktiivista tuntityöskentelyä ja vastuunottamista oman työn etenemisestä sekä ryhmässä toimimisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään pitkiin taideaineisiin. Opiskelijat ryhmäytyvät ja tutustuvat erilaisiin oppimisympäristöihin.

Kehitetään vuorovaikutusosaamista kannustamalla keskusteluun taiteellisen prosessin aikana. Harjoitellaan vertaisarviointia ja arviointikeskustelua.

MUKU02 Grafiikka, 2 op (MUKU02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu grafiikkaan taidemuotona ja grafiikan menetelmiin yleisellä tasolla
- opiskelija perehtyy kohopainomenetelmään sekä tekniikan luonteeseen ja ilmaisumahdollisuuksiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kohopainotyön suunnittelu ja toteutus
- tutustuminen grafiikkaan taidemuotona sekä erilaisiin grafiikan menetelmiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä ja ryhmässä toimimisesta.

MUKU03 Muotoilu, 2 op (MUKU03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu muotoilun työtapoihin ja metodeihin
- opiskelija kehittää esitysteknisiä taitojaan
- opiskelija soveltaa muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustuminen nykypäivän muotoilukenttään, muotoilun historiaan sekä muotoilijan työhön
- muotoilun käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- muotoilun tarkasteleminen arjen ja käytettävyyden näkökulmista
- oman muotoiluprojektin suunnittelu pienryhmässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä ja ryhmässä toimimisesta.

MUKU04 Luonnoskirja, 2 op (MUKU04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy luonnoskirjan hyödyntämiseen taiteellisen työn ja suunnittelun välineenä
- opiskelija tutustuu kirjansidonnän menetelmiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- luonnoskirjan toteuttaminen kirjansidonnän tekniikalla
- luonnoskirjatyöskentelyyn perehtyminen erilaisia taiteen tekemisen tekniikoita hyödyntäen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä ja ryhmässä toimimisesta.

MUKU05 Maalaus, 2 op (MUKU05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy taiteellisen ilmaisun mahdollisuuksiin monipuolisesti maalausmateriaaleja ja välineitä käyttäen
- opiskelija kehittää omaa kädenjälkeä, ilmaisua ja tekniikan hallintaa
- opiskelija tutkii ja tulkitsee nykymaalaustaiteen kuvastoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- maalausmateriaalien ja tekniikoiden mahdollisuuksiin tutustuminen käytännön tehtävätoteutuksissa
- ilmaisun mahdollisuuksien havainnoiminen ja tutkiminen kuvataiteen esimerkkien avulla
- omaan ilmaisuun ja työn sisältöön sopivien tekniikoiden etsiminen ja soveltaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Arvioinnissa painotetaan monipuolista visuaalista kokeilua, aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä ja ryhmässä toimimisesta.

MUKU06 Tilataide, 2 op (MUKU06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu kolmiulotteisen teoksen elementteihin: materiaaliin, tilaan/ympäristöön, valoon ja liikkeeseen
- opiskelija kehittää kuvallista ilmaisuaan sekä sisällöllisellä että materiaalisella tasolla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustuminen kolmiulotteisuuteen ja tilaan taiteessa eri näkökulmien kautta
- pienoismallin, prototyypin tai yhteisöllisen teoksen toteuttaminen
- ympäristön ja teoksen välisen vuorovaikutuksen tutkiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä ja ryhmässä toimimisesta.

MUKU09 Muotoilun projektikurssi, 2 op (MUKU09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija soveltaa muotoilun työtapoja ja metodeja
- opiskelija perehtyy muotoilun ja tuotteistamisen prosesseihin
- opiskelija suunnittelee ja toteuttaa muotoiluprojektin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- muotoiluprojektin suunnittelu ja toteuttaminen yksilö tai ryhmätyönä
- muotoilun osa-alueisiin tutustuminen: tuotteet, tilat ja palvelut

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä ja ryhmässä toimimisesta.

MUKU07 Serigrafia, 2 op (MUKU07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy serigrafia-tekniikkaan ja pigmenttivärien käyttöön painotyössä
- opiskelija tutustuu kuvio- ja kuosisuunnittelun esimerkkeihin muotoilussa
- opiskelija tutustuu taidegrafiikan historiaan ja nykykuvastoon

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- serigrafia-tekniikkaan tutustuminen taidegrafiikan ja muotoilun näkökulmista
- serigrafia-tekniikan hyödyntäminen taiteellisen ilmaisun välineenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä ja ryhmässä toimimisesta.

MUKU08 Pehmeät materiaalit taiteessa, 2 op (MUKU08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutkii ja tulkitsee pehmeiden materiaalien käyttöä ja ilmaisumahdollisuuksia taiteessa
- opiskelija perehtyy valitsemiins materiaaleihin ja tekniikkaan sekä soveltaa sitä taiteellisessa työssään
- opiskelija tutustuu uusmaterialismin käsitteeseen taiteessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perehtyminen pehmeiden tekstiili-, kierrätys- ja luonnonmateriaalien käyttöön ja mahdollisuuksiin taiteessa
- pehmeät materiaalit taiteen historiassa sekä nykyaikaisessa taiteessa
- materiaalin ilmaisumahdollisuuden pohtiminen, kokeilu, soveltaminen sekä oman teoksen suunnittelu ja toteuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä ja ryhmässä toimimisesta.

MUKU10 Biotaiteen laboratorio, 2 op (MUKU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu biotaiteen ilmiöihin
- opiskelija tutkii ja tulkitsee biotaiteen merkityksiä ja arvoja
- opiskelija soveltaa biotaiteen ideaa omassa tai ryhmän projektissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- biotaiteen ilmiöihin tutustuminen sekä tutkiminen ja tulkitseminen eri näkökulmista
- biotaideprojektin suunnittelu ja toteutus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi. Arvioinnissa painotetaan aktiivista ja tavoitteellista tuntityöskentelyä sekä vastuunottamista oman työn etenemisestä ja ryhmässä toimimisesta.

MUKU11 Päättötyö, 4 op (MUKU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää itsenäistä työskentelyään teoksen toteuttamisessa ja syventää omaa osaamistaan
- opiskelija tarkastelee omaa taiteellista prosessiaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana toteutetaan päättötyö, jossa opiskelija määrittelee sisällön annetun teeman pohjalta
- prosessinkuvaus toteutetaan portfolion muodossa: opiskelija luonnostelea, dokumentoi ja arvioi omaa työtään

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Teos arvioidaan luovan osaamisen perusteella. Portfoliossa tarkastellaan prosessin kuvausta ja visuaalista ilmettä sekä taiteentuntemuksen ilmenemistä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan valmiuksia kantaa vastuuta omasta projektistaan ja sen loppuunsaattamisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Päättötyö on pitkän taideaineen näyttö laaja-alaisesta osaamisesta. Päättötyön teema julkaistaan toisen vuoden opintojen päätteeksi ja päättötöistä kootaan näyttely Galleria Eteiseen.

7.25. Yleinen kuvataide (YLEINEN)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataidelukiassa opiskellaan yhtä suuntautumisainetta (pitkä taideaine), joita ovat graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu, mediailmaisu, muotoilu ja kuvataide sekä yleinen kuvataide. Kuvataidelukiasta valmistuvan opintoihin tulee sisältyä yhden suuntautumisaineen opinnot. Näiden opintojen laajuus on 26 opintopistettä. Näinssä opinnoissa yhteisinä opintojaksoina ovat orientaatio (4op.) ja päättötyö (4 op.).

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksot

YL01 Orientaatio, 4 op (YL01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu kuvataideopintojen rakenteeseen ja kurssitarjontaan
- opiskelija tutustuu oppimisympäristöihin koulussa ja lähialueen kulttuuritiloissa
- opiskelija työskentelee yksin sekä osana ryhmää tehtäväkohtaisten tavoitteiden mukaisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kuvataideopintoihin tutustuminen
- lähiympäristön kulttuuritarjontaan tutustuminen
- kuvataiteen orientoivien tehtäviin osallistuminen ja niiden toteuttaminen
- perehtyminen pitkiin taideaineisiin: graafinen muotoilu ja tilasuunnittelu, mediailmaisu, muotoilu ja kuvataide, yleinen kuvataide

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kuvataidetehtävät arvioidaan tehtäväkohtaisten kriteerien mukaisesti. Opiskelijalta edellytetään aktiivista tuntityöskentelyä ja vastuunottamista oman työn etenemisestä sekä ryhmässä toimimisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään pitkiin taideaineisiin. Opiskelijat ryhmytyvät ja tutustuvat erilaisiin oppimisympäristöihin.

Kehitetään vuorovaikutusosaamista kannustamalla keskusteluun taiteellisen prosessin aikana. Harjoitellaan vertaisarviointia ja arviointikeskustelua.

YL02 Kuvia vedostamalla, 2 op (YL02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija opettelee taidegrafiikan erilaisia tekniikoita ja niiden ilmaisumahdollisuuksia
- opiskelija tutustuu alan perinteeseen ja nykypäivän taidegraafikoihin
- opiskelija tutustuu taidegrafiikan tekoon eri kohopainotekniikoilla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

YL03 Kolmiulotteinen maailma, 2 op (YL03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu kuvanveiston historiaan ja nykypäivään
- opiskelija oppii ajattelemaan kolmiulotteisesti ja siirtämään teosideat valittuun materiaaliin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla toteutetaan erilaisia kolmiulotteisia tehtäviä vaihtelevin tekniikoin
- tutustutaan kuvanveiston perinteeseen
- opitaan materiaalituntemusta

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

YL04 Maalauksen mahdollisuuksia, 2 op (YL04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija opettelee väri-ilmaisua
- opiskelija tutustuu erilaisiin maalaustapoihin ja -tyyleihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kurssilla maalataan akvarelliväreillä havaintoon ja mielikuviin perustuvia tehtäviä

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

YL05 Metalligrafiikka, 2 op (YL05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija opettelee metalligrafiikan erilaisia tekniikoita ja niiden ilmaisumahdollisuuksia
- opiskelija tutustuu alan perinteeseen ja nykypäivän taidegraafikoihin
- opiskelija pystyy työskentelemään itsenäisesti metalligrafiikan pajassa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

YL06 Kuvanveisto, 2 op (YL06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää kolmiulotteista ajatteluaan
- opiskelija kehittää materiaalituntemustaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kurssilla toteutetaan suurehko kolmiulotteinen teos

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

YL07 Havaintopiirustus, 2 op (YL07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija opettelee havaitsemaan mittasuhteita
- opiskelija kehittää perspektiivipiirtämisen taitojaan
- opiskelija tutustuu erilaisiin piirtämisen tapoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla piirretään havainnon mukaan erilaisilla piirtimillä

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

YL08 Kokeileva maalaus, 4 op (YL08-09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija opettelee maalauksen erilaisia tekniikoita ja niiden ilmaisumahdollisuuksia
- opiskelija tutustuu alan perinteeseen ja aikamme maalaustaiteeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oman maalausilmaisun syventäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

YL10 Nykyaiteen laboratorio, 2 op (YL10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu kuvataiteen uusiin mahdollisuuksiin
- opiskelija toteuttaa teoksen yksin tai ryhmässä

- opiskelija pohtii ja arvioi taiteilijuutta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- modernismin ja nykytaiteen tavoitteiden ymmärtäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen tavoitteellinen tuntityöskentely, tehtävien suorittaminen, tehtäväkohtaiset arviointiperusteet, itsearviointi ja vertaisarviointi

YL11 Päättötyö, 4 op (YL11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää itsenäistä työskentelyään teoksen toteuttamisessa ja syventää omaa osaamistaan
- opiskelija tarkastelee omaa taiteellista prosessiaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana toteutetaan päättötyö, jossa opiskelija määrittelee sisällön annetun teeman pohjalta
- prosessinkuvaus toteutetaan portfolion muodossa: opiskelija luonnostelea, dokumentoi ja arvioi omaa työtään

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Teos arvioidaan luovan osaamisen perusteella. Portfoliossa tarkastellaan prosessin kuvausta ja visuaalista ilmettä sekä taiteentuntemuksen ilmenemistä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan valmiuksia kantaa vastuuta omasta projektistaan ja sen loppuunsaattamisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Päättötyö on pitkän taideaineen näyttö laaja-alaisesta osaamisesta. Päättötyön teema julkaistaan toisen vuoden opintojen päätteeksi ja päättötöistä kootaan näyttely Galleria Eteiseen.

7.26. Elokuva (ELO)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataidelukion päättötodistukseen edellytettävien opintojen (taidehistoria, kuvailmaisun perusteet ja ns. suuntautumisaine) lisäksi opiskelija voi opiskella tutkintoonsa lisäopintoja erilaisista työpajaopinnoista.

Opintojaksot

ELO01 Ihmefilmi - laatuelokuvia nuorille, 2 op (ELO01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu monipuolisesti elokuvataiteeseen
- harjoitellaan filminegatiivin kehitystä, pinnakkais-vedostamista sekä koeveksien tekoa
- kokeillaan myös primitiivisiä valokuvamenetelmiä, syanotypiaa, fotogrammeja, solarisaatiota, väritystä ja sävytystä
- lopuksi näyttely kurssin aikaansaannoksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ihmefilmi ry:n elokuvat
- elokuvapäiväkirjan pitäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksytyyn suorittamiseen edellytetään aktiivista läsnäoloa ja kurssikohtaisesti sovittujen tehtävien toteuttamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Savonlinnan Taidelukio järjestää Ihmefilmi elokuvatyöpajan kaikille Savonlinnan toisen asteen oppilaitoksille. Ihmefilmi on valtakunnallinen elokuvakasvatushanke, jota vetää IhmeFilmi ry ja rahoittaa kulttuurirahaston hanketuki. Työpaja koostuu kymmenestä elokuvataiteellisesti merkittävästä elokuvasta, jotka kurssin saamiseksi tulee katsoa kaikki taidelukion auditoriossa. Lisäksi kurssisuoritukseen sisältyy vapaamuotoinen elokuvapäiväkirja. Ohjeet annetaan ensimmäisen elokuvaesityksen alussa.

ELO02 Lyhytelokuva, 2 op (ELO02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu elokuvien tekemiseen ja niiden ilmaisuun
- opiskelija omaksuu elokuvan tekemisen taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kameratyöskentely
- elokuvallinen ilmaisu
- editointi

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksyttyyn suorittamiseen edellytetään aktiivista läsnäoloa ja kurssikohtaisesti sovittujen tehtävien toteuttamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa perehdytään videokuvaamisen tekniikkaan ja ilmaisuun. Kurssilla suunnitellaan omia lyhytelokuvia, jotka kuvataan ja editoidaan.

7.27. Grafiikka (GRA)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataidelukion päättötodistukseen edellytettävien opintojen (taidehistoria, kuvailmaisun perusteet ja ns. suuntautumisaine) lisäksi opiskelija voi opiskella tutkintoonsa lisäopintoja erilaisista työpajaopinnoista.

Opintojaksot

GRA01 Grafiikan työpaja, 2 op (GRA01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu taidegrafiikan eri menetelmiin
- opiskelija osaa hyödyntää grafiikan menetelmiä taiteellisessa työssään

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- taidegrafiikan eri menetelmät
- luova ilmaisu grafiikan keinoin
- materiaalitietous ja työturvallisuus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksyttyyn suorittamiseen edellytetään aktiivista läsnäoloa ja kurssikohtaisesti sovittujen tehtävien toteuttamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa tutustutaan grafiikan eri menetelmiin, pääosin hyödyntäen syväpainomenetelmiä, omia teoksia tehden. Pajassa hyödynnetään grafiikan myrkyttömiä menetelmiä.

7.28. Keramiikka (KER)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataidelukion päättötodistukseen edellytettävien opintojen (taidehistoria, kuvailmaisun perusteet ja ns. suuntautumisaine) lisäksi opiskelija voi opiskella tutkintoonsa lisäopintoja erilaisista työpajaopinnoista.

Opintojaksot

KER01 Perustekniikat, 2 op (KER01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittyy saven ominaisuuksien tuntemuksessa ja kehittää kolmiulotteista havainnointia savea työstämällä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsin rakentamisen tekniikat, saven pintakäsittely ja poltot, savilaadut, tekniikkaan tutustumisen lisäksi perehdytään esineiden muotokieleen ja saven erityisominaisuuksiin muodon määrittelijänä, kurssilla oppilas tekee jokaisella tekniikalla esineen

KER02 Dreijaus, 2 op (KER02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittyy dreijauksessa paljon harjoittelemalla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opetellaan dreijauksen perustekniikat ja harjoitellaan perusmuotoja

KER03 Itsenäisesti toteutettua keramiikkaa, 2 op (KER03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija määrittelee kurssin ohjelman ja neuvottelee ohjaavan opettajan kanssa sen toteuttamisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija työskentelee itsenäisesti ja syventää taitojaan

KER04 Suuret esineet, 2 op (KER04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija opettelee hallitsemaan savea suuremmassa mittakaavassa.
- toteutuksen ohella paneudutaan tuotesuunnitteluun ja mietitään esineiden merkityksiä ja tarpeellisuutta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- keskeisenä sisältönä on tuotesuunnittelu, joka tähtää hyvään lopputulokseen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tuotettu esine suunnitteluprosesseineen arvioidaan kurssisuorituksena.

7.29. Ompelu (OMP)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataidelukion päättötodistukseen edellytettävien opintojen (taidehistoria, kuvailmaisun perusteet ja ns. suuntautumisaine) lisäksi opiskelija voi opiskella tutkintoonsa lisäopintoja erilaisista työpajaopinnoista.

Opintojaksot

OMPELUPAJA 1, 2 op (OMP01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii valmistamaan itselleen vaatteen tai asusteen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ompelukoneen langoitus ja käyttö itsenäisesti
- käsinompelu
- valmiskaavojen piirtäminen ja muokkaamalla hyödyntäminen
- materiaalioppi
- tekstiilien pesuohjeet
- korjausompelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksytyyn suorittamiseen edellytetään aktiivista läsnäoloa ja kurssikohtaisesti sovittujen tehtävien toteuttamista.

OMPELUPAJA 2, 2 op (OMP02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii valmistamaan itselleen vaatteen tai asusteen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ompelukoneen langoitus ja käyttö itsenäisesti
- käsinompelu
- valmiskaavojen piirtäminen ja muokkaamalla hyödyntäminen
- materiaalioppi
- tekstiilien pesuohjeet
- korjausompelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksyttiin suorittamiseen edellytetään aktiivista läsnäoloa ja kurssikohtaisesti sovittujen tehtävien toteuttamista.

OMPELUPAJA 3, 2 op (OMP03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii valmistamaan itselleen vaatteiden tai asusteen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ompelukoneen langoitus ja käyttö itsenäisesti
- käsinompelu
- valmiskaavojen piirtäminen ja muokkaamalla hyödyntäminen
- materiaalioppi
- tekstiilien pesuohjeet
- korjausompelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksyttiin suorittamiseen edellytetään aktiivista läsnäoloa ja kurssikohtaisesti sovittujen tehtävien toteuttamista.

7.30. Tekstiili (TEKS)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataidelukion päättötodistukseen edellytettävien opintojen (taidehistoria, kuvailmaisun perusteet ja ns. suuntautumisaine) lisäksi opiskelija voi opiskella tutkintoonsa lisäopintoja erilaisista työpajaopinnoista.

Opintojaksot

TEKS01 Tekstiilityöpaja, 2 op (TEKS01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu monipuolisesti tekstiilimateriaaleihin ja tekniikoihin
- opiskelija omaksuu turvalliset ja tarkoituksenmukaiset työtavat

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lankatekniikat: kudonta, neulonta, virkkaus ja makramee
- kankaankuvioinnin tekniikat: värjäys ja maalaus sekä kankaanpainanta
- huovutus ja kirjonta
- materiaalitietous ja työturvallisuus
- käsityötuotteen tai teoksen suunnitteluprosessi

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksytyyn suorittamiseen edellytetään aktiivista läsnäoloa ja kurssikohtaisesti sovittujen tehtävien toteuttamista.

7.31. Valokuva (KAM)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataidelukion päättötodistukseen edellytettävien opintojen (taidehistoria, kuvailmaisun perusteet ja ns. suuntautumisaine) lisäksi opiskelija voi opiskella tutkintoonsa lisäopintoja erilaisista työpajaopinnoista.

Opintojaksot

KAM01 Mustavalkokuvaus, 2 op (KAM01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu filmikuvaukseen
- opiskelija tutustuu pimiötyöskentelyyn

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- valokuvaaminen filmikameralla
- kemiallisen vedostamisen periaatteet
- materiaalitietous ja työturvallisuus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksyttyyn suorittamiseen edellytetään aktiivista läsnäoloa ja kurssikohtaisesti sovittujen tehtävien toteuttamista

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa valokuvataan filmikameralla ja tutustutaan kemiallisen vedostamisen mahdollisuuksiin pimiössä. Harjoitellaan filminegatiivin kehitystä, pinnakkais-vedostamista sekä koeveksien tekoa. Kokeillaan myös primitiivisiä valokuvamenetelmiä, syanotypiaa, fotogrammeja, solarisaatiota, väritystä ja sävytystä. Lopuksi näyttely kurssin aikaansaannoksista.

KAM02 Digivalokuvaus, 2 op (KAM02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu valokuvaukseen taiteen lajina
- opiskelija tutustuu digijärjestelmäkameran käytön periaatteisiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- valokuvailmaisuus
- valokuvaaminen järjestelmäkameralla
- kuvanmuokkaus-ohjelmiin tutustuminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksyttyyn suorittamiseen edellytetään aktiivista läsnäoloa ja kurssikohtaisesti sovittujen tehtävien toteuttamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa tutustutaan digivalokuvauksen tekniikkaan ja ilmaisukeinoihin erilaisissa ympäristöissä sekä valituilla teemoilla. Kiinnitämme huomiota ilmaisuun, värien hallintaan ja valonkäyttöön. Kurssilla opitaan kuvankäsittelyä Photoshop- ja Lightroom-ohjelmilla. Omia koneita ja ohjelmia voi käyttää myös. Kurssin töistä koostetaan lopuksi näyttely.

7.32. Musiikin historia ja kuuntelu (MHK)

Oppiaineen tehtävä

Kaikki musiikkilukiolaiset opiskelevat musiikin historian ja kuuntelun kolme opintokokonaisuutta, yhteensä 10 op (MHK01-MHK03). Näistä muodostuu kokonaisuus, jossa tiedollisen oppiaineen ja runsaan kuuntelumateriaalin avulla perehdytään erilaisiin musiikkikulttuureihin ja niiden historiaan ja nykytilanteeseen.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saa musiikillisia elämyksiä ja oppii kuuntelemalla hahmottamaan ja erottamaan musiikkityylejä ja lajeja.

Opiskelijan musiikillinen tieto eri kulttuureista syvenee. Hän tutustuu musiikki-ilmiöiden kulttuurisiin, historiallisiin ja yhteiskunnallisiin taustoihin. Tavoitteena on myös, että

opiskelija oppii hahmottamaan kokonaisuuksia: puhtaiden musiikki-ilmiöiden lisäksi musiikin kulttuurisidonnaisuutta, eri aikakausien muiden taiteenalojen piirteitä ja maailmanhistorian tapahtumia. Opiskelija oppii arvostamaan musiikin ja ylipäätensä taiteen kulttuuriperimää ja erilaisia muotoja, jolloin hänen ymmärryksensä kulttuurin eri ilmenemismuotoja kohtaan lisääntyy.

Kaikkien kurssien sisältöön voi kuulua myös kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä. Opintomatkat tukevat oppiaineen opiskelua.

Osaamisen arviointi

Kurssit arvioidaan arvosanoilla 4-10 opiskelijan aktiivisuuden, kirjallisten kokeiden, kuuntelukokeiden, mahdollisten ryhmätöiden, esitelmien ja tutkielmien perusteella. Arvioidaan opiskelijan taitoa kuuntelemalla hahmottaa musiikkia, tunnistaa tyylikausia ja genrejä, sekä kykyä ilmaista ajatuksiaan kirjoittamalla ja keskustelemalla.

Laaja-alaiset osaamiset

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

MHK01 Musiikin opiskelun orientaatiokurssi, 4 op (MHK01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii omaa musiikillista taustaansa ja tavoitteitaan musiikin opiskelussa.
- Opiskelija orientoituu musiikin historian opintoihin ja kehittää itseään analyttisena kuuntelijana.
- Opiskelija pohtii musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle.
- Opiskelija oppii tarkkailemaan toisaalta ennakkoluulottomasti ja toisaalta kriittisesti ääniympäristöön ja tutustuu itselleen uusiin musiikki-ilmiöihin.
- Opiskelija tutustuu alustavasti musiikin historian tyyliin ja musiikkilajeihin.
- Opiskelija löytää Taidelukion musiikkikursseista mahdollisuudet kehittää musiikkitaitojaan ja musiikillista ilmaisuaan monipuolisesti.
- Opiskelija oppii musiikkiteknologian alkeisiin ja tutustuu sen tuomiin mahdollisuuksiin.
- Opiskelija tutustuu kulttuuripalvelujen käyttömahdollisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- musiikin analyttisen kuuntelun harjoittelu
- musiikin peruskäsitteisiin ja elementteihin tutustuminen
- soittimiin ja laulamisen perusteisiin tutustuminen
- musiikin tyylikausien ja musiikkilajien yleisesittelyä, erityisesti runsaiden kuuntelunäytteiden avulla
- suomalainen kansanmusiikki ja maailman musiikkikulttuurit
- tieto- ja musiikkiteknologian perusteet, esim. nuotinnus- ja sekvensseriohjelmiin tutustuminen
- ääni ja akustiikka, kuulonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla 4-10 opiskelijan tuntityöskentelyn, kokeiden sekä tunneilla annettujen tehtävien perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla orientoidutaan tuleviin musiikkiopintoihin Taidelukiossa, harjoitellaan musiikin analyttistä kuuntelemista, tutustutaan musiikin peruskäsitteistöön, tyylikausiin ja musiikkilajeihin.

MHK02 Länsimaisen taidemusiikin historia, 4 op (MHK02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa kuuntelemalla kurssilla käsiteltävien aikakausien musiikin tyylipiirteitä, sävellysmuotoja ja sävellyksiä.
- Opiskelija saa kokonaiskäsityksen käsiteltävien aikakausien musiikista aikansa ilmiönä ja merkityksestä nykyajalle.
- Opiskelija oppii ymmärtämään ja käyttämään musiikin terminologiaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Länsimaisen musiikin juuret, mm. Antiikin Kreikka ja Rooma
- Keskiajan maallinen ja hengellinen musiikki, gregoriaaninen laulu
- Renessanssin tanssimusiikki sekä hengellinen ja maallinen vokaalipolyfonia
- Soitettu ja laulettu barokkimusiikki
- Varhaisklassismin tyylipiirteitä ja sävellysmuotoja, esim. sinfoniaan tutustuminen
- Wieniläisklassismi
- Romantiikan ajan musiikki-ilmiöt soitinmusiikin muodot, absoluuttinen ja ohjelmamusiikki, lied ja ooppera
- Kansallisromantiikka ja myöhäisromantiikka
- 1900-luvun musiikki-ilmiöt
- Suomalainen taidemusiikki
- Keskeisimpiä säveltäjiä ja musiikkivaikuttajia edellä mainituilta aikakausilta
- Tyylikausien linkittäminen muuhun historiaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla 4-10 opiskelijan tuntityöskentelyn, kokeiden sekä tunneilla annettujen tehtävien perusteella. Arvioidaan opiskelijan taitoa kuuntelemalla hahmottaa musiikkia, tunnistaa tyylikausia ja genrejä, sekä kykyä ilmaista ajatuksiaan kirjoittamalla ja keskustelemalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan länsimaisen taidemusiikin historiaan ja kehitykseen.

MHK03 Jazzia, rockia, lattaria ja poppia, 2 op (MHK03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii ymmärtämään musiikin sidonnaisuutta kulttuuriin ja yhteiskunnallisiin oloihin
- opiskelija oppii vieraiden kulttuurien käsityksiä musiikista, arvostaa jokaisen yksilön ja yhteisön tapaa ilmaista itseään
- opiskelija saa kokonaiskäsityksen afroamerikkalaisen musiikin kehitysvaiheista
- opiskelija tunnistaa kuuntelemalla jazz- ja rocktyylejä sekä keskeisiä muusikoita ja yhtyeitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- afroamerikkalainen musiikki/rytmimusiikki: jazztyylit ja rockin ja sen johdannaisten vaiheet, merkittäviä muusikoita ja musiikkivaikuttajia
- jazz, rock ja muut populaarimusiikkityylit Suomessa
- musiikki-ilmiöiden yhteys muuhun historiaan ja yhteiskunnallisiin tapahtumiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään afroamerikkalaisen musiikin historiaan ja kehitykseen.

7.33. Säveltapailu ja musiikin teoria (STT)

Oppiaineen tehtävä

Säveltapailu- ja musiikin teoriaopinnot syventävät musiikillisia taitoja ja hahmotuskykyä. Opinnot kehittävät musiikillista luku- ja kirjoitustaitoa ja antavat välineitä oman musiikin tekemiseen. Säveltapailu- ja teoriaopinnot antavat myös hyvän pohjan musiikin jatko-opinnoille lukion jälkeen.

Musiikkilukiolaiset opiskelevat säveltapailu- ja teoria-aineita (STT) vähintään 10 op, halutessaan opiskelija voi suorittaa lisäksi 12 op. Ensimmäisenä lukuvuonna opiskellaan 6 op ja seuraavina vuosina 4 op kokonaisuudet. Opetus järjestetään osittain yhteistyössä Savonlinnan musiikki- ja tanssiopiston kanssa. Ryhmät muodostetaan opiskelijoiden lähtötason mukaan.

Opiskelijan on suoritettava vähintään Taidelukion opintokokonaisuudet STT01-STT03 eli Suomen Musiikkioppilaitosten liiton vaatimusten mukainen teorian ja säveltapailun *musiikin perustason oppimäärä* sekä lisäksi vähintään yksi Taidelukion tarjoamista muista säveltapailun ja teorian 4 op opintokokonaisuuksista. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa Suomen Musiikkioppilaitosten liiton (SML:n) vaatimusten mukaisia tutkintoja.

Opiskelijalle voidaan hyväksilukea kursseja Suomen Musiikkioppilaitosten liiton vaatimusten mukaan suoritetuilla vastaavilla tutkinnoilla.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii soivan ja kirjoitetun länsimaisen musiikin analysoinnin ja nuotintamisen perusteet
- hyödyntää teoreettisia opintojaan laulu- ja soitto-opinnoissaan sekä yhteismusisoinnissa
- kehittää mahdollisuuksiaan musiikilliseen itsensä ilmaisemiseen sekä oman sävelkielen löytämiseen

Opintojaksot

STT01 Säveltapailun ja musiikin teorian peruskurssi 1, 2 op (STT01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii musiikin luku- ja kirjoitustaidon perusteet.
- Opiskelija soveltaa em. taitojaan musiikillisten ilmiöiden tunnistamisessa ja käytännön musisoinnissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- nuottikirjoituksen alkeet (nuottiviivasto, nuottiavaimet, nuottien nimet, tauot, oktaavialat)
- intervallit
- duuri- ja molliasteikot, kromaattinen asteikko, pentatoniset asteikot
- sävellajit
- kolmisointuihin perustuva harmonia, dominanttiseptimisointu
- tahtilajit tavallisimmat rytmikuviot
- musiikkiterminologiaa
- melodioiden kirjoittaminen ja laulaminen, rytmien kirjoittaminen ja esittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti. Arviointiin vaikuttavat opiskelijan säveltapailu- ja teoriakokeiden lisäksi opiskelijan kehittyminen omasta lähtötasostaan ja aktiivisuus oppitunneilla. Opintojakson voi suorittaa osallistumalla Taidelukion opetukseen tai suorittamalla ne muussa musiikkioppilaitoksessa SML:n vaatimusten mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso vastaa SML:n säveltapailun ja teorian musiikin perusteiden 1 oppimäärää.

STT02 Säveltapailun ja musiikin teorian peruskurssi 2, 2 op (STT02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii musiikin luku- ja kirjoitustaidon perusteet.
- Opiskelija soveltaa em. taitojaan musiikillisten ilmiöiden tunnistamisessa ja käytännön musisoinnissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- nuottikirjoituksen alkeet (nuottiviivasto, nuottiavaimet, nuottien nimet, tauot, oktaavialat)
- intervallit
- duuri- ja molliasteikot, kromaattinen asteikko, pentatoniset asteikot
- sävellajit
- kolmisointuihin perustuva harmonia, dominanttiseptimisointu
- tahtilajit tavallisimmat rytmikuviot
- musiikkiterminologiaa
- melodioiden kirjoittaminen ja laulaminen, rytmien kirjoittaminen ja esittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti. Arviointiin vaikuttavat opiskelijan säveltapailu- ja teoriakokeiden lisäksi opiskelijan kehittyminen omasta lähtötasostaan ja aktiivisuus oppitunneilla. Opintojakson voi suorittaa osallistumalla Taidelukion opetukseen tai suorittamalla ne muussa musiikkioppilaitoksessa SML:n vaatimusten mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso vastaa SML:n säveltapailun ja teorian musiikin perusteiden 2 oppimäärää.

STT03 Säveltapailun ja musiikin teorian peruskurssi 3, 2 op (STT03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii musiikin luku- ja kirjoitustaidon perusteet.
- Opiskelija soveltaa em. taitojaan musiikillisten ilmiöiden tunnistamisessa ja käytännön musisoinnissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- nuottikirjoituksen alkeet (nuottiviivasto, nuottiaivaimet, nuottien nimet, tauot, oktaavialat)
- intervallit
- duuri- ja molliasteikot, kromaattinen asteikko, pentatoniset asteikot
- sävellajit
- kolmisointuihin perustuva harmonia, dominanttiseptimisointu
- tahtilajit tavallisimmat rytmikuviot
- musiikkiterminologiaa
- melodioiden kirjoittaminen ja laulaminen, rytmien kirjoittaminen ja esittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti. Arviointiin vaikuttavat opiskelijan säveltapailu- ja teoriakokeiden lisäksi opiskelijan kehittyminen omasta lähtötasostaan ja aktiivisuus oppitunneilla. Opintojakson voi suorittaa osallistumalla Taidelukion opetukseen tai suorittamalla ne muussa musiikkioppilaitoksessa SML:n vaatimusten mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso vastaa SML:n säveltapailun ja teorian musiikin perusteiden 3 oppimäärää.

STT04 Säveltapailu I, 4 op (STT04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii hallitsemaan perustonaliteettia (duuri-molli) ja siihen perustuvat melodiat, intervallit ja sointufunktiot laulaen, soittaen ja kirjoittaen.
- Opiskelija ymmärtää tonaalisen musiikin keskeisiä ilmiöitä käytännön musisoinnista käsin ja oppii hyödyntämään tietoaan ja taitojaan omassa musisoinnissaan ja musiikin tekemisessään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perusrytmiikka lukien, naputtaen, kirjoittaen ja soveltuvien soittimin, myös vaihtuvat ja yhdistetyt tahtilajit sekä tavallisimmat poikkeusjaot (duoli, trioli, kvartoli, kvintoli)
- duuri-molli -tonaliteettiin perustuva melodiikka laulaen, soittaen ja kirjoittaen, eri musiikinlajeja hyödyntäen
- kromaattisia muunnosäveliä melodioissa, kromaattisen kirjoittamisen perusteet
- moodiasteikkoja sekä niihin perustuvia melodioita ja sointufunktioita soveltuvien osin
- duuri-molli -tonaliteettiin perustuva harmonia (kolmi- ja nelisoinnut) kuunnellen, kirjoittaen, laulaen ja soittaen
- välidominantti sekä napolilainen sekstisointu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti. Arviointiin vaikuttaa säveltapailukokeiden lisäksi aktiivisuus oppitunneilla. Opintojakson voi suorittaa osallistumalla Taidelukion opetukseen tai suorittamalla ne muussa musiikkioppilaitoksessa SML:n vaatimusten mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso vastaa SML:n vaatimusten mukaista Säveltapailu I:n oppimäärää (opistotaso).

Edeltävä suoritus STT03

STT05 Pop/jazz-musiikin teorian ja säveltapailun perusteet, 4 op (STT05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii hahmottamaan ja ymmärtämään afroamerikkalaisen musiikin (pop, rock, jazz) keskeisiä tyylikeinoja ja erityispiirteitä rytmikan, melodiikan, harmonian ja muodon osalta.
- Opiskelija oppii tulkitsemaan afroamerikkalaisen musiikin nuotinnustapoja sekä itse nuotintamaan musiikkia afroamerikkalaiselle musiikille tyypillisellä tavalla.
- Opiskelija saa käytännön valmiuksia afroamerikkalaisen musiikin tulkintaan, fraseeraukseen sekä säveltämiseen ja biisintekoon.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kolmimuunteinen rytmikka: "suoran" ja kolmimuunteisen rytmikan tunnistaminen, fraseeraus, nuottikirjoituksen eri tavat
- soinnut ja reaalisointumerkit: kolmi- ja nelisoinnut, sus-, add- ja powersoinnut, lisäsävelsoinnut, muunnesävelet
- asteikot: pentatoniset asteikot, bluesasteikko ja modaaliset asteikot kuunnellen ja kirjoittaen
- kevyen musiikin notaatio, muotorakenteita ja terminologiaa
- keskeisimmät sointukierrot: esim. 12 tahdin blues, molliblues, rhythm changes, four chords, 50's progression
- rytmin kirjoitus- ja lukuharjoituksia, erityisesti kuudesatoistaosarytmikka sekä kolmimuunteinen jazzrytmikka
- melodian sekä melodiariffien kirjoitus- ja laulamisharjoituksia
- sointujen ja sointukulkujen kuunteluharjoituksia kolmi- ja nelisoinnuin
- yksinkertaisia transkriptioharjoituksia eri bändisoittimille

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Arviointiin vaikuttavat säveltapailu- ja teoriakokeiden sekä annettujen tehtävien lisäksi opiskelijan aktiivisuus oppitunneilla ja henkilökohtainen edistyminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pop-/jazzteorian ja säveltapailun peruskurssi, edeltävät opinnot vähintään STT03

STT06 Teoria I, 4 op (STT06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii musiikin kirjoittamisen ja analysoinnin perusteet.
- Opiskelija hahmottaa ja ymmärtää musiikin eri tyylikausien musiikkia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- rytmin, melodian ja harmonian peruskäsitteet
- sointuanalyysi
- musiikkiterminologia ja siihen liittyvä musiikkitietous
- musiikin pienoismuotojen analysointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti. Arviointiin vaikuttaa kokeiden lisäksi opiskelijan kehittyminen omasta lähtötasostaan ja aktiivisuus oppitunneilla. Opintojakson voi suorittaa osallistumalla Taidelukion opetukseen tai suorittamalla ne muussa musiikkioppilaitoksessa SML:n vaatimusten mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso vastaavat SML:n vaatimusten mukaista Teoria I:n oppimäärää.

Edeltävänä suorituksena STT03 ja STT04.

STT07 Harmoniaoppi, 4 op (STT07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tuntemaan musiikillisen kudoksen äänenkuljetuksen perusperiaatteita.
- Opiskelija hankkii valmiuksia käytännön musisointiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kenraalibasso-, aste- ja reaalisointumerkintä harmonian merkitsemistapoina
- harmonian kuulonvarainen hahmottaminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti. Arviointiin vaikuttaa kokeiden lisäksi opiskelijan aktiivisuus oppitunneilla. Opintojakson voi suorittaa osallistumalla Taidelukion opetukseen tai suorittamalla ne muussa musiikkioppilaitoksessa SML:n vaatimusten mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso vastaa SML:n vaatimusten mukaista harmoniaoppia.

Edeltävät suoritukset Teoria I (STT06).

7.34. Kuoro (KUO)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijat voivat laulaa koko lukioajan Taidelukion isossa kuorossa sekä pienemmissä kuorokokoonpanoissa. Kuoro-opintoja voi tehdä joka vuosi 2 op verran osallistumalla aktiivisesti ison kuoron toimintaan (KUO01-KUO03). Jokaisen musiikkilukiossa opiskelevan tulee suorittaa näistä vähintään ensimmäinen opintokokonaisuus (KUO01), eli laulaa isossa kuorossa yhden lukuvuoden ajan. Lisäksi pienemmissä kuorokokoonpanoissa (esim. abikuoro ja ääniryhmien kuorot) laulamisesta ja esiintymismatkoille osallistumisesta kertyy 2 op (KUO04). Myös kamarikuoroon (KUO05-07) voi osallistua joka vuosi. Yhteensä kuoro-opintoja voi tehdä 14 op. Kuoro on kaikkia musiikkiaineita tukeva oppiaine, ja sitä suositellaan kaikille. Myös kuvataidelinjalaiset voivat laulaa kuorossa.

Tavoitteet

- Opiskelija oppii käyttämään ääntään kuoroilmaiselle tyypillisellä tavalla.
- Opiskelija perehtyy äänenkäyttöön ja ottaa vastuuta omasta äänenhuollostaan
- Opiskelija perehtyy mahdollisimman monipuolisesti kuoro-ohjelmistoon
- Opiskelija kehittää taitojaan moniäänisen musiikin laulajana ja kehittää sosiaalisia taitojaan ryhmän jäsenenä ja sitoutuu vastuullisesti ja sosiaalisesti ryhmän toimintaan.
- Opiskelija saa esiintymiskokemusta.

Osaamisen arviointi

Kuoro arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Kuoro 1, 2 op (KUO01)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuoro 2, 2 op (KUO02)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kuoro 3, 2 op (KUO03)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuoro 4, 2 op (KUO04)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Kamarikuoro 1, 2 op (KUO05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kuoromusiikin tuntemustaan ja kehittää laulutaitojaan
- Opiskelija saa laajasti esiintymiskokemusta ja pääsee edistämään esiintymisvalmiuttaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuoro harjoittelee läpi lukuvuoden
- Kuorossa harjoitetaan ohjelmistoa isoa kuoroa laajemmin
- Kuoro esiintyy koulun tilaisuuksissa ja sen ulkopuolella aina kun mahdollista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuoro-opintojen syventävä kurssi.

Kamarikuoro 2, 2 op (KUO06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kuoromusiikin tuntemustaan ja kehittää laulutaitojaan
- Opiskelija saa laajasti esiintymiskokemusta ja pääsee edistämään esiintymisvalmiuttaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuoro harjoittelee läpi lukuvuoden
- Kuorossa harjoitetaan ohjelmistoa isoa kuoroa laajemmin
- Kuoro esiintyy koulun tilaisuuksissa ja sen ulkopuolella aina kun mahdollista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuoro-opintojen syventävä kurssi.

Kamarikuoro 3, 2 op (KUO07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kuoromusiikin tuntemustaan ja kehittää laulutaitojaan
- Opiskelija saa laajasti esiintymiskokemusta ja pääsee edistämään esiintymisvalmiuttaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuoro harjoittelee läpi lukuvuoden
- Kuorossa harjoitetaan ohjelmistoa isoa kuoroa laajemmin
- Kuoro esiintyy koulun tilaisuuksissa ja sen ulkopuolella aina kun mahdollista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuoro-opintojen syventävä kurssi.

7.35. Improvisointi (IMP)

Oppiaineen tehtävä

Improvisoinnin opintojaksolla perehdytään musiikin tuottamiseen tässä hetkessä. Improvisaatiolla on historialliset perusteet musiikillisen ilmaisun välineenä niin taidemusiikin kuin jazz-, rock-, ja kansanmusiikinkin alueilla. Improvisoinnissa keskeistä on kuunteleminen, virheiden hyväksyminen ja kääntäminen eduksi sekä musiikillisen ideavaraston, kuten melodiafraasien ja rytmisten aiheiden, kartuttaminen. Jokaisen muusikon, niin nuotteihin tottuneen kuin korvakuulolta soittavankin, on mahdollista löytää oma suhteensa improvisaatioon harjoittelun kautta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa käsityksen improvisaatiosta laajana ilmiönä ja ymmärtää sen merkityksen musiikin tekemisessä
- vapautuu improvisoimaan omalla instrumentillaan yksin tai ryhmän jäsenenä
- oppii luottamaan itseensä enenevässä määrin musiikillisena keksijänä
- saa välineitä solistiseen improvisointiin ja sen harjoitteluun jatkossa

Opintojaksot

Improvisointi, 1 op (IMP01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija saa käsityksen improvisaatiosta laajana ilmiönä ja ymmärtää sen merkityksen musiikin tekemisessä
- opiskelija vapautuu improvisoimaan omalla instrumentillaan yksin tai ryhmän jäsenenä
- opiskelija saa välineitä solistiseen improvisointiin ja sen harjoitteluun jatkossa
- opiskelija oppii luottamaan itseensä enenevässä määrin musiikillisena keksijänä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lämmittely- ja ryhmäytymisharjoitukset
- musiikin, draaman ja puheilmaisun elementtejä yhdistelevät improvisointiharjoitukset
- erilaiset sävellysharjoitukset
- solistisen improvisoinnin keskeiset osa-alueet, mm. asteikot, melodian tuottaminen, motiivit ja niiden variointi, rytmiikka, kokonaiskaari, tunnelma
- yksin tai ryhmänä toteutettu pienimuotoinen lopputyö erikseen sovittavalla tavalla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä opiskelijan aktiivisen osallistumisen sekä harjoitustöiden perusteella.

7.36. Jazzbändi (JAZZ)

Oppiaineen tehtävä

Jazzbändissä opiskelija syventää yhteismusisointitaitojaan sekä tutustuu jazzmusiikkiin ja sille tyypillisiin muotorakenteisiin, fraseeraukseen ja improvisointiin. Jazzbändi kootaan vuosittain ensisijaisesti toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoista. Jazzbändissä voi olla mukana useampana vuotena, mikäli tilaa ja tarvetta kokoonpanossa on.

Tavoitteet

Opiskelija

- kehittyy soittajana ja kehittää yhteismusisointitaitojaan
- tutustuu valittuun jazzmusiikin ohjelmistoon, esim. jazzstandardeihin
- tutustuu jazzfraseeraukseen ja improvisointiin
- saa esiintymiskokemusta
- suhtautuu vastuuntuntoisesti osuuteensa ryhmän jäsenenä

Osaamisen arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Jazzbändi 1, 2 op (JAZZ01)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Jazzbändi 3, 2 op (JAZZ03)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Jazzbändi 2, 2 op (JAZZ02)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.37. Kansanmusiikki (KAMU)

Oppiaineen tehtävä

Kansanmusiikkiopinnot mahdollistavat opiskelijan tutustumisen ja syventymisen suomalaiseen kansanmusiikkiin tai valittuun ulkomaiseen etniseen musiikkilajiin. Kansanmusiikki 1 on suunnattu ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Kansanmusiikki 2 ja 3 on suunnattu toisen, kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijoille. Opintojakson osallistujista muodostuu Taidelukion kansanmusiikkiyhtye TaKaMus. Kansanmusiikki 4 -opintojakson opiskelijat muodostavat Taidelukion irkkubändin.

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu perinteiseen suomalaiseen kansanmusiikkiin ja nykykansanmusiikkiin tai valittuun ulkomaalaiseen etniseen musiikkilajiin laulajana ja/tai soittajana. Opiskelija kehittyy yhteismusisoinnissa sekä oman instrumenttinsa soittajana ja/tai laulajana. Opiskelija saa esiintymiskokemusta ja oppii suhtautumaan vastuullisesti osuuteensa ryhmän jäsenenä.

Opintojaksot

KAMU01 Kansanmusiikki 1, 2 op (KAMU01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu perinteiseen suomalaiseen kansanmusiikkiin ja nykykansanmusiikkiin laulajana ja/tai soittajana
- Opiskelija kehittyy yhteismusisoinnissa sekä oman instrumenttinsa soittajana ja/tai laulajana
- Opiskelija oppii suhtautumaan vastuullisesti osuuteensa ryhmän jäsenenä
- Opiskelija saa esiintymiskokemusta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soittaminen ja/tai laulaminen kansanmusiikkiyhtyeessä
- yhtyeelle sopivaan ohjelmistoon perehtyminen
- esiintyminen
- opiskelijoiden muusikkouden kehittäminen ja teoreettisen tiedon soveltaminen käytännön musisointiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin suorittaminen edellyttää läsnäoloa tunneilla, aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn, osallistumista sovittuihin esiintymisiin sekä kurssilla annettujen tehtävien tekemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansanmusiikki 1 -opintojakso on mahdollista opiskella ensimmäisenä lukuvuotena.

KAMU02 Kansanmusiikki 2, 4 op (KAMU02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu perinteiseen suomalaiseen kansanmusiikkiin ja nykysä kansanmusiikkiin laulajana ja/tai soittajana
- Opiskelija kehitty yhteismusisoinnissa sekä oman instrumenttinsa soittajana ja/tai laulajana
- Opiskelija oppii suhtautumaan vastuullisesti osuuteensa ryhmän jäsenenä
- Opiskelija saa esiintymiskokemusta
- Opiskelija tutustuu suomalaisen kansanmusiikin historiaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soittaminen ja/tai laulaminen kansanmusiikkiyhtyeessä
- yhtyeelle sopivaan ohjelmistoon perehtyminen
- esiintyminen
- suomalaisen kansanmusiikin historia ja kuuntelu
- opiskelijoiden muusikkouden kehittäminen ja teoreettisen tiedon soveltaminen käytännön musisointiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin suorittaminen edellyttää läsnäoloa tunneilla, aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn, osallistumista sovittuihin esiintymisiin sekä kurssilla annettujen tehtävien tekemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansanmusiikki 2 -opintojakso on mahdollista opiskella toisena tai kolmantena lukuvuotena.

KAMU03 Kansanmusiikki 3, 4 op (KAMU03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu perinteiseen suomalaiseen kansanmusiikkiin ja nykykansanmusiikkiin laulajana ja/tai soittajana
- Opiskelija kehittyy yhteismusisoinnissa sekä oman instrumenttinsa soittajana ja/tai laulajana
- Opiskelija oppii suhtautumaan vastuullisesti osuuteensa ryhmän jäsenenä
- Opiskelija saa esiintymiskokemusta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soittaminen ja/tai laulaminen kansanmusiikkiyhtyeessä
- yhteelle sopivaan ohjelmistoon perehtyminen
- esiintyminen
- opiskelijoiden muusikkouden kehittäminen ja teoreettisen tiedon soveltaminen käytännön musisointiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin suorittaminen edellyttää läsnäoloa tunneilla, aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn, osallistumista sovittuihin esiintymisiin sekä kurssilla annettujen tehtävien tekemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansanmusiikki 3 -opintojakso on mahdollista opiskella kolmantena tai neljäntenä lukuvuotena.

KAMU04 Kansanmusiikki 4, 2 op (KAMU04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu irlantilaiseen ja kelttimusiikkiin soittajana ja laulajana
- Opiskelija kehitty yhteismusisoinnissa sekä oman instrumenttinsa soittajana
- Opiskelija oppii suhtautumaan vastuullisesti osuuteensa ryhmän jäsenenä
- Opiskelija saa esiintymiskokemusta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soittaminen ja laulaminen irlantilaiseen ja kelttimusiikkiin syventyvässä kansanmusiikkiryhtyeessä
- ryhtyeelle sopivaan ohjelmistoon perehtyminen
- esiintyminen
- irlantilaisen ja kelttimusiikin tuntemus
- opiskelijoiden muusikkouden kehittäminen ja teoreettisen tiedon soveltaminen käytännön musisointiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin suorittaminen edellyttää läsnäoloa tunneilla, aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn, osallistumista sovittuihin esiintymisiin sekä kurssilla annettujen tehtävien tekemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansanmusiikki 4 -opintojakso on mahdollista opiskella toisena, kolmantena tai neljäntenä lukuvuotena.

7.38. Musiikkiteknologia (MUTEKN)

Oppiaineen tehtävä

MuTekn-kurssikokonaisuuden tehtävä on perehdyttää opiskelija äänentoisto, -tallennus ja -muokkauslaitteisiin ja siihen miten niitä hyödynnetään erityyppisissä musiikkituotannoissa sekä musiikkia sisältävissä tapahtumissa. Tämän lisäksi opitaan erilaisten äänituotantotilanteiden yleistä toteuttamista ja järjestelyä.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

MUTEKN01 Musiikkiteknologian perusteet, 2 op (MUTEKN01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy tavallisimpiin äänitys- ja äänentoistolaitteisiin (äänitysohjelmat, mikserit, mikrofonit, efektilaitteet, muu tarvittava laitteisto)
- opiskelija perehtyy äänittämisen perusteisiin
- opiskelija perehtyy äänen käsittelyn ja muokkauksen perusteisiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- äänentallennus
- laiteoppi, äänentoisto- ja äänentallennusvälineet
- johdot, telineet ja liittimet
- äänenmuokkaus
- miksaus
- tallennusformaatit ja -mediat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä harjoitustöiden sekä opiskelijan aktiivisen osallistumisen perusteella.

MUTEKN02 Äänentoisto ja äänittäminen, 2 op (MUTEKN02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy käytännössä äänentoiston perusteisiin
- opiskelija perehtyy käytännössä livemiksaukseen
- opiskelija perehtyy käytännössä lavamonitorointiin
- opiskelija perehtyy käytännössä livetaltiointiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- äänentoisto- ja äänentallennusvälineet
- kaksiraita- ja moniraitaäänitykset
- miksaaminen

- äänentoistosta vastaaminen koulun tilaisuuksissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä tai numeerinen arviointi harjoitustöiden sekä opiskelijan taitojen ja aktiivisuuden perusteella.

MUTEKN03 Äänittämisen ja studiotyön jatko, 2 op (MUTEKN03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy akustisen ja elektronisen musiikin äänittämiseen sekä näiden kombinaatioihin
- opiskelija perehtyy mikrofoni- ja äänitekniikoihin
- opiskelija perehtyy äänen prosessointiin ja efektointiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- syvennetään edellisillä kursseilla opittuja tietoja ja taitoja
- akustiikka
- analyyttinen kuuntelu
- äänentoisto- ja äänentallennusvälineet
- kaksiraita- ja moniraitaäänitykset
- mikrofonityypit ja -tekniikat
- äänenmuokkaus
- miksaus
- masterointi
- musiikkiäänityksien toteuttamista stereotekniikalla
- yksin tai ryhmätöinä toteutettavan, arvosteltavan lopputyön tekeminen CD-formaattiin (CD:lle masteroituna)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä tai numeerinen arviointi harjoitustöiden sekä opiskelijan taitojen ja aktiivisuuden perusteella.

7.39. Ooppera/musiikkiteatteri (OMUTE)

Oppiaineen tehtävä

Ooppera- ja musiikkiteatterin opintojaksot ovat musiikin syventäviä opintoja, ja syksystä 2021 alkaen niihin voi osallistua kaikki musiikkilukiolaiset.

Tavoitteet

Tavoitteena on antaa valmiuksia opiskelijalle halutessaan hakeutua esiintyväksi taiteilijaksi ja tutustuttaa hänet musiikkiteatterin muotoihin, mm. oopperaan ja musikaaliin.

Ooppera- ja musiikkiteatteriopintoja toteutetaan ryhmäopetuksena, jonka sisältö ja osallistujat voivat vaihdella periodeittain. Taidelukion opettajien lisäksi käytetään mahdollisuuksien mukaan kotimaisia ja ulkomaalaisia asiantuntijavierailijoita. Mahdollisuuksien mukaan tehdään opintomatkoja, joilla tutustutaan musiikkiteatteriin kotimaassa ja ulkomailla sekä/ tai joilla esiinnyttään itse. Näillä opintojaksoilla myös valmistetaan yhteistyökumppaneiden kanssa esitettäviä kokonaisuuksia.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

OMUTE01, 4 op (OMUTE01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehdyttää opiskelijat oopperan ja muun musiikkiteatterin tuotantoprosessiin ja siihen liittyviin erilaisiin osatekijöihin
- kehittää opiskelijoiden yhtyelaulutaitoa
- kehittää opiskelijoiden ilmaisutaitoa
- kehittää opiskelijoiden kehonilmaisua ja tanssitaitoa
- kehittää opiskelijoiden taitoja toimia ryhmässä vastuullisesti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi
- valmistaa pienoisoopperoita tai kohtauksia oopperoista tai muista musiikkiteatteriteoksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oopperan ja muun musiikkiteatterin tuotantoprosessin vaiheet ja kokonaistaideteoksen osatekijät, esim. laulaminen, yhtyelaulu, tanssi, koreografia, näyttelijäntyö, lavastus, puvustus, valaistus, tarpeiston hoito, markkinointi
- musiikkidraaman rakenne
- ilmaisutaito, improvisaatio, pantomiimi, nukketeatteri
- äänenmuodostus, hengitystekniikka, fonetiikka
- yhtyelaulu, säestysharjoituksia
- laulajan liikunta (esim. jooga) ja tanssi
- esiintymisvalmennus, esiintymiset koulun konserteissa ym. tilaisuuksissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi opiskelijan aktiivisuuden, taitojen, kehittymisen ja monipuolisuuden mukaan mahdollisesti painottaen hänen vahvuuksiaan. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

OMUTE02, 4 op (OMUTE02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehdyttää opiskelijat oopperan ja muun musiikkiteatterin tuotantoprosessiin ja siihen liittyviin erilaisiin osatekijöihin
- kehittää opiskelijoiden yhtyelaulutaitoa
- kehittää opiskelijoiden ilmaisutaitoa
- kehittää opiskelijoiden kehonilmaisua ja tanssitaitoa
- kehittää opiskelijoiden taitoja toimia ryhmässä vastuullisesti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi valmistaa pienoisoopperoita tai kohtauksia oopperoista tai muista musiikkiteatteriteoksista
- valmistaa pienoisoopperoita tai kohtauksia oopperoista tai muista musiikkiteatteriteoksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oopperan ja muun musiikkiteatterin tuotantoprosessin vaiheet ja kokonaistaideteoksen osatekijät, esim. laulaminen, yhtyelaulu, tanssi, koreografia, näyttelijäntyö, lavastus, puvustus, valaistus, tarpeiston hoito, markkinointi
- musiikkidraaman rakenne
- ilmaisutaito, improvisaatio, pantomiimi, nukketeatteri
- äänenmuodostus, hengitystekniikka, fonetiikka
- yhtyelaulu, säestysharjoituksia
- laulajan liikunta (esim. jooga) ja tanssi
- esiintymisvalmennus, esiintymiset koulun konserteissa ym. tilaisuuksissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi opiskelijan aktiivisuuden, taitojen, kehittymisen ja monipuolisuuden mukaan mahdollisesti painottaen hänen vahvuuksiaan. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

OMUTE03, 4 op (OMUTE03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehdyttää opiskelijat oopperan ja muun musiikkiteatterin tuotantoprosessiin ja siihen liittyviin erilaisiin osatekijöihin
- kehittää opiskelijoiden yhtyelaulutaitoa
- kehittää opiskelijoiden ilmaisutaitoa
- kehittää opiskelijoiden kehonilmaisua ja tanssitaitoa
- kehittää opiskelijoiden taitoja toimia ryhmässä vastuullisesti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi valmistaa pienoisoopperoita tai kohtauksia oopperoista tai muista musiikkiteatteriteoksista
- valmistaa pienoisoopperoita tai kohtauksia oopperoista tai muista musiikkiteatteriteoksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oopperan ja muun musiikkiteatterin tuotantoprosessin vaiheet ja kokonaistaideteoksen osatekijät, esim. laulaminen, yhtyelaulu, tanssi, koreografia, näyttelijäntyö, lavastus, puvustus, valaistus, tarpeiston hoito, markkinointi
- musiikkidraaman rakenne
- ilmaisutaito, improvisaatio, pantomiimi, nukketeatteri
- äänenmuodostus, hengitystekniikka, fonetiikka
- yhtyelaulu, säestysharjoituksia
- laulajan liikunta (esim. jooga) ja tanssi
- esiintymisvalmennus, esiintymiset koulun konserteissa ym. tilaisuuksissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi opiskelijan aktiivisuuden, taitojen, kehittymisen ja monipuolisuuden mukaan mahdollisesti painottaen hänen vahvuuksiaan. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

7.40. Orkesteri (ORK)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelija voi suorittaa yhden opintokokonaisuuden orkesteriopintoja osallistumalla johonkin orkesteritoimintaan, joka järjestetään yhteistyössä Savonlinnan musiikkiopiston ja muiden paikallisten orkestereiden kanssa.

Tavoitteet

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Orkesteri, 2 op (ORK01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy soittajana ja kehittää yhteismusisointitaitojaan.
- Opiskelija suhtautuu vastuuntuntoisesti osuuteensa ryhmän jäsenenä.
- Opiskelija perehtyy monipuolisesti ohjelmistoon.
- Opiskelija saa esiintymiskokemusta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soitto- ja yhteismusisointitaidon kehittäminen
- ko. orkesterille tyypillinen ohjelmisto
- säännölliset harjoitukset ja esiintymiset
- opiskelijoiden muusikkouden kehittäminen ja teoreettisen tiedon soveltaminen käytännön musisointiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.41. Poplaulu (POP)

Oppiaineen tehtävä

Poplaulua opetetaan ryhmässä pääsääntöisesti vuosikursseittain. Oppiaine tukee ja monipuolistaa opiskelijan lauluopintoja pää- tai sivusoittimena.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija perehtyy soolo- ja yhtyelaulajana afroamerikkalaisen musiikin eri laulutyyliin. Hän oppii eri tyylien mukaista äänenkäyttöä ja löytää oman tapansa laulujen tulkitsijana. Opiskelija harjoittelee esiintymistä ryhmän kanssa ja saa esiintymiskokemusta.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Poplaulu 1, 2 op (POP01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy soolo- ja yhtyelaulussa afroamerikkalaisen musiikin eri laulutyyliin
- opiskelija oppii tervettä ja tyylinmukaista äänenkäyttöä
- opiskelija löytää oman tapansa laulujen tulkitsijana
- opiskelija saa esiintymiskokemusta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- hengitysharjoitukset ja äänenavaus
- laulujen laulaminen yksin ja lauluyhtyeessä
- esiintymisvalmennus, mahdolliset esiintymiset
- mikrofonin käyttö
- erityyiset pop-, rock-, jazz- ym. viihdelaulut, laulelmat ja iskelmät
- tekstianalyysi
- laulun suhde säestykseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin suorittaminen edellyttää läsnäoloa oppitunneilla, aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn, osallistumista sovittuihin esiintymisiin sekä kurssilla annettujen tehtävien tekemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Poplaulu 1 -opintojakso on mahdollista opiskella ensimmäisenä lukuvuotena.

Poplaulu 2, 2 op (POP02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy soolo- ja yhtyelaulussa afroamerikkalaisen musiikin eri laulutyyliin
- opiskelija oppii tervettä ja tyylinmukaista äänenkäyttöä
- opiskelija löytää oman tapansa laulujen tulkitsijana
- opiskelija saa esiintymiskokemusta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- hengitysharjoitukset ja äänenavaus
- laulujen laulaminen yksin ja lauluyhtyeessä
- esiintymisvalmennus, mahdolliset esiintymiset
- mikrofonin käyttö
- erityyiset pop-, rock-, jazz- ym. viihdelaulut, laulelmat ja iskelmät
- tekstianalyysi
- laulun suhde säestykseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin suorittaminen edellyttää läsnäoloa oppitunneilla, aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn, osallistumista sovittuihin esiintymisiin sekä kurssilla annettujen tehtävien tekemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Poplaulu 2 -opintojakso on mahdollista opiskella toisena lukuvuotena.

Poplaulu 3, 2 op (POP03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy soolo- ja yhtyelaulussa afroamerikkalaisen musiikin eri laulutyyliin
- opiskelija oppii tervettä ja tyylinmukaista äänenkäyttöä
- opiskelija löytää oman tapansa laulujen tulkitsijana
- opiskelija saa esiintymiskokemusta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- hengitysharjoitukset ja äänenavaus
- laulujen laulaminen yksin ja lauluyhtyeessä
- esiintymisvalmennus, mahdolliset esiintymiset
- mikrofonin käyttö
- erityyiset pop-, rock-, jazz- ym. viihdelaulut, laulelmat ja iskelmät
- tekstianalyysi
- laulun suhde säestykseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin suorittaminen edellyttää läsnäoloa oppitunneilla, aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn, osallistumista sovittuihin esiintymisiin sekä kurssilla annettujen tehtävien tekemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Poplaulu 3 -opintojakso on mahdollista opiskella kolmantena lukuvuotena.

7.42. Sävellys ja sovitus (SÄSO)

Oppiaineen tehtävä

Sävellys ja sovitus -opintojaksoilla (SÄSO01 ja SÄSO02) opiskellaan säveltämisen ja sovittamisen perusteita ja harjoitellaan ohjelmistopohjaisen nuotinkirjoitusohjelman käyttöä monipuolisesti musiikin tekemisen välineenä. Jatkokurssilla (SÄSO02) sävelletään ja sovitetään oma kappale Taikkarin teatterin musiikkinäytelmään.

Opintojaksot

SÄSO01 Sävellys ja sovitus 1, 2 op (SÄSO01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii ilmaisemaan itseään säveltämällä ja oppii sovittamisen perusteita
- opiskelija oppii ohjelmistopohjaisen nuottikirjoituksen perustaitoja ja osaa hyödyntää niitä musiikin tekemisessä
- opiskelija oppii laulunkirjoittamisen taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- nuottikirjoitusohjelman (esim. Sibelius) perustoimintojen opiskelu
- erityyisiä sävellys- ja sovitusharjoituksia nuottikirjoitusohjelmaa hyödyntäen
- sävellykset eri aiheiden, esim. tekstin, kuvan, harmonian tai tunnelman pohjalta
- melodian säveltäminen ja sen soinnuttaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin suorittaminen edellyttää läsnäoloa tunneilla, aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn ja annettujen tehtävien tekemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Säveltämisen ja sovittamisen perusteita nuotinkirjoitusohjelmaa käyttäen

SÄSO02 Sävellys ja sovitus 2, 2 op (SÄSO02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyä säveltäjänä, saa lisää työvälineitä melodian ja harmonian hallintaan sekä moniääniseen kirjoittamiseen.
- Opiskelija tutustuu erilaisille kokoonpanoille sovittamiseen.
- Opiskelija oppii huomioimaan eri instrumenttien ominaispiirteitä musiikin tekemisessään.
- Opiskelija oppii käyttämään nuottikirjoitusohjelmaa useamman instrumentin kokoonpanoille kirjoittamisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- moniäänisen kirjoittamisen perusteet, 2-4 -äänisen kirjoittamisen harjoituksia eri näkökulmista
- sovitusharjoituksia opiskelijan omat mieltymykset huomioiden
- eri instrumenttiryhmiä tyypilliset ominaisuudet sovittamisen kannalta
- nuotinnusohjelman syventävä käyttö
- opintojakson lopputyönä oman sävellyksen laatiminen Taikkarin teatterin musiikkinäytelmään

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin suorittaminen edellyttää läsnäoloa tunneilla, aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn ja lopputyön tekemisen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Säveltämisen ja sovittamisen syventävä kurssi, oman sävellyksen laatiminen musiikinäytelmään

7.43. Vuosikurssibändi (BAND)

Oppiaineen tehtävä

- soitto- ja yhteismusisointitaidon kehittäminen
- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen
- säännölliset harjoitukset ja esiintymiset
- opiskelijoiden muusikkouden kehittäminen ja teoreettisen tiedon soveltaminen käytännön musisointiin

Tavoitteet

Vuosikurssibändin tavoitteena on, että opiskelijat:

- kehittyvät soittajina
- kehittävät yhteismusisointitaitojaan
- tutustuvat valittuun afroamerikkalaiseen bändiohjelmistoon
- saavat esiintymiskokemusta
- suhtautuvat vastuuntuntoisesti osuuteensa ryhmän jäsenenä
- oppivat soittamaan afroamerikkalaisen ohjelmiston eri tyylien mukaisesti

Osaamisen arviointi

Opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Vuosikurssibändi 1, 2 op (BAND01)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Vuosikurssibändi 1:ssä tutustutaan sopivaan ohjelmistoon sekä bändin muihin jäseniin soittajina ja valmistaudutaan vuosittaisiin esiintymisiin.

Vuosikurssibändi 2, 2 op (BAND02)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Vuosikurssibändi 2:ssä syvennetään ohjelmiston tuntemusta sekä yhteissoittotaitoja ja valmistaudutaan vuosittaisiin esiintymisiin.

Vuosikurssibändi 3, 2 op (BAND03)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Vuosikurssibändi 3:ssä syvennetään edelleen ohjelmiston tuntemusta sekä yhteissoittotaitoja ja valmistaudutaan vuosittaisiin esiintymisiin.

7.44. Pääsoitin (PSOI)

Oppiaineen tehtävä

Kaikki opiskelevat pääsoitinta kahtena vuonna 4 op (PSOI01-02), lisäksi kolmantena vuonna voi valita 4 op. Jos opiskelija suorittaa instrumentissaan musiikkiopistotason kurssitutkinnon, hän saa siitä kaksi lisäopintopistettä päättötodistukseensa.

Pääsoitin voi olla jokin instrumentti tai laulu. Taidelukio järjestää kaikille opiskelijoille yhden soittimen (tai laulun) opetuksen yksilöopetuksena. Tästä muodostuu opiskelijan pää- tai sivusoitin. Sivusoitinopinnot ovat vapaaehtoisia, kaikilla opiskelijoilla on vähintään pääsoitin.

Instrumenttiopetus järjestetään osittain yhteistyössä Savonlinnan musiikkiopiston ja muiden musiikkioppilaitosten kanssa. Jos opiskelija on kirjoilla näissä musiikkioppilaitoksissa, hän saa sieltä pää- tai sivusoittimensa opetuksen, ja tällöin opiskelijalla on sekä pää- että sivusoitin. Opiskelija voi itse valita pääsoittimekseen joko Taidelukion tai muun musiikkioppilaitoksen tarjoaman instrumentin. Opiskelija maksaa itse muiden musiikkioppilaitosten lukukausimaksun.

Edellä mainitut opintopistemäärät eivät riipu opiskelijalle annetun laulu- tai soittotunnin pituudesta. Osa opiskelusta on opiskelijan itsenäistä soiton tai laulun harjoittelua.

Savonlinnan Taidelukiossa annetaan opetusta mm. seuraavissa soittimissa: piano, vapaa säestys, jousisoittimet, huilu, oboe, klarinetti, fagotti, saksofoni, trumpetti, pasuuna, käyrätorvi, tuuba, kantele, harmonikka, kitara, mandoliini, sähkökitara, basso, rummut, lyömäsoittimet ja kirkkourut.

Soitonopiskelua tukevat soittaminen bändissä, kansanmusiikkiyhtyeessä, kamarimusiikkiyhtyeessä tai orkesterissa sekä toimiminen säestäjänä.

Mikäli katsotaan, että opiskelija ei ole käyttänyt oikeuttaan Taidelukion järjestämään laulun- tai soitonopiskeluun riittävän tavoitteellisesti, häneltä voidaan evätä pää- ja sivusoittimen kolmannen vuosikurssin opinnot.

Tavoitteet

- Pyritään järjestämään kullekin opiskelijalle hänen tavoitteidensa ja kiinnostuksensa - mukaista laulu- ja soitinopetusta osaksi hänen musiikkiopintojaan.
- Opiskelija suhtautuu vastuullisesti ja tavoitteellisesti omien laulu- ja soittotaitojensa kehittämiseen.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

PSOI01 Pääsoitin 1, 4 op (PSOI01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- soitto: opiskelija edistyy soittimensa teknisessä ja taiteellisessa hallinnassa opiskelijan lähtötaso huomioiden
- soitto: opiskelija suhtautuu soitonopiskeluunsa vastuullisesti ja tavoitteellisesti, harjoittelee säännöllisesti
- soitto: tutustuu monipuolisesti instrumentilleen tyypilliseen ohjelmistoon
- laulu: opiskelija perehtyy äänenkäytön perusteisiin
- laulu: opiskelija kehittää lauluääntään ja -ilmaisuaan omista lähtökohdistaan niin, että lauluäänestä kehittyy ilmaisukykyinen instrumentti
- laulu: opiskelija suhtautuu laulunopiskeluun tavoitteellisesti ja harjoittelee säännöllisesti
- laulu: opiskelija tutustuu monipuolisesti laulumusiikkiin
- laulu: opiskelija oppii ottamaan vastuuta äänenhuollostaan
- laulu: opiskelija pystyy itsenäisesti opettelemaan nuoteista ja korvakuulolta uusia kappaleita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soitto: kullekin soittimelle ominainen soittotekniikka ja siihen liittyvät taidot ja tiedot
- soitto: musiikinteorian ja säveltapailun soveltaminen soittamiseen
- soitto: kappaleiden omaksuminen nuottien avulla ja korvakuulolta
- soitto: kunkin instrumentin soitinkouluihin ym. nuottimateriaaliin tutustuminen
- soitto: soittimen toimintaperiaate ja huolto
- laulu: ihmisäänen rakenne ja toiminta
- laulu: hyvä lauluasento ja vapaa äänentuottaminen, äänenavaus
- laulu: hengitystekniikka ja laulurekisterit
- laulu: sävelpuhtaus, artikulaatio, fonetiikka
- laulu: laulujen tulkinta, mahdollisesti esiintyminen
- laulu: monipuolinen opiskelijan äänelle sopiva ja sitä kehittävä laulumateriaali

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Pääsoittimen opinnot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Opiskelijan edistymistä arvioidaan arvosanoilla 4-10 teknisen ja tulkinnallisen kehittymisen, ahkeruuden, aktiivisuuden ja motivaation perusteella. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso. Kannustetaan opiskelijaa esiintymään esim. koulun konserteissa ja osallistumaan yhteismusisointiin osana instrumenttiopintojaan.

Kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään taitojaan. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pääsoittimen 1. opintojakso opiskellaan ensimmäisenä lukuvuonna.

PSOI02 Pääsoitin 2, 4 op (PSOI02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- soitto: opiskelija edistyy soittimensa teknisessä ja taiteellisessa hallinnassa opiskelijan lähtötaso huomioiden
- soitto: opiskelija suhtautuu soitonopiskeluunsa vastuullisesti ja tavoitteellisesti, harjoittelee säännöllisesti
- soitto: tutustuu monipuolisesti instrumentilleen tyypilliseen ohjelmistoon
- laulu: opiskelija perehtyy äänenkäytön perusteisiin
- laulu: opiskelija kehittää lauluääntään ja -ilmaisuaan omista lähtökohdistaan niin, että lauluäänestä kehittyä ilmaisukykyinen instrumentti
- laulu: opiskelija suhtautuu laulunopiskeluun tavoitteellisesti ja harjoittelee säännöllisesti
- laulu: opiskelija tutustuu monipuolisesti laulumusiikkiin
- laulu: opiskelija oppii ottamaan vastuuta äänenhuollostaan
- laulu: opiskelija pystyy itsenäisesti opettelemaan nuoteista ja korvakuulolta uusia kappaleita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soitto: kullekin soittimelle ominainen soittotekniikka ja siihen liittyvät taidot ja tiedot
- soitto: musiikinteorian ja säveltapailun soveltaminen soittamiseen
- soitto: kappaleiden omaksuminen nuottien avulla ja korvakuulolta
- soitto: kunkin instrumentin soitinkouluhin ym. nuottimateriaaliin tutustuminen
- soitto: soittimen toimintaperiaate ja huolto
- laulu: ihmisäänen rakenne ja toiminta
- laulu: hyvä lauluasento ja vapaa äänentuottaminen, äänenavaus
- laulu: hengitystekniikka ja laulurekisterit
- laulu: sävelpuhtaus, artikulaatio, fonetiikka
- laulu: laulujen tulkinta, mahdollisesti esiintyminen
- laulu: monipuolinen opiskelijan äänelle sopiva ja sitä kehittävä laulumateriaali

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Pääsoittimen opinnot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Opiskelijan edistymistä arvioidaan arvosanoilla 4-10 teknisen ja tulkinnallisen kehittymisen, ahkeruuden, aktiivisuuden ja motivaation perusteella. Arvioinnissa

otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso. Kannustetaan opiskelijaa esiintymään esim. koulun konserteissa ja osallistumaan yhteismusisointiin osana instrumenttiopintojaan.

Kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään taitojaan. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pääsoittimen 2. opintojakso opiskellaan toisena lukuvuonna.

PSOI03 Pääsoitin 3, 4 op (PSOI03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- soitto: opiskelija edistyy soittimensa teknisessä ja taiteellisessa hallinnassa opiskelijan lähtötaso huomioiden
- soitto: opiskelija suhtautuu soitonopiskeluunsa vastuullisesti ja tavoitteellisesti, harjoittelee säännöllisesti
- soitto: tutustuu monipuolisesti instrumentilleen tyypilliseen ohjelmistoon
- laulu: opiskelija perehtyy äänenkäytön perusteisiin
- laulu: opiskelija kehittää lauluääntään ja -ilmaisuaan omista lähtökohdistaan niin, että lauluäänestä kehittyä ilmaisukykyinen instrumentti
- laulu: opiskelija suhtautuu laulunopiskeluun tavoitteellisesti ja harjoittelee säännöllisesti
- laulu: opiskelija tutustuu monipuolisesti laulumusiikkiin
- laulu: opiskelija oppii ottamaan vastuuta äänenhuollostaan
- laulu: opiskelija pystyy itsenäisesti opettelemaan nuoteista ja korvakuulolta uusia kappaleita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soitto: kullekin soittimelle ominainen soittotekniikka ja siihen liittyvät taidot ja tiedot
- soitto: musiikinteorian ja säveltapailun soveltaminen soittamiseen
- soitto: kappaleiden omaksuminen nuottien avulla ja korvakuulolta
- soitto: kunkin instrumentin soitinkouluihin ym. nuottimateriaaliin tutustuminen
- soitto: soittimen toimintaperiaate ja huolto
- laulu: ihmisäänen rakenne ja toiminta
- laulu: hyvä lauluasento ja vapaa äänen tuottaminen, äänenavaus
- laulu: hengitystekniikka ja laulurekisterit
- laulu: sävelpuhtaus, artikulaatio, fonetiikka
- laulu: laulujen tulkinta, mahdollisesti esiintyminen
- laulu: monipuolinen opiskelijan äänelle sopiva ja sitä kehittävä laulumateriaali

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Pääsoittimen opinnot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Opiskelijan edistymistä arvioidaan arvosanoilla 4-10 teknisen ja tulkinnallisen kehittymisen, ahkeruuden, aktiivisuuden ja motivaation perusteella. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso. Kannustetaan opiskelijaa esiintymään esim. koulun konserteissa ja osallistumaan yhteismusisointiin osana instrumenttiopintojaan.

Kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään taitojaan. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pääsoittimen 3. opintojakso voidaan suorittaa kolmantena lukuvuonna.

7.45. Sivusoitin (SSOI)

Oppiaineen tehtävä

Kaikki opiskelevat pääsoitinta vähintään kaksi, enintään kolme 4 opintopisteen opintokokonaisuutta, minkä lisäksi opiskelija voi tehdä opintoja sivusoittimessa, joka voi olla jokin instrumentti tai laulu. Sivusoitinta voi opiskella kolmena vuotena 2 op verran, yhteensä 6 op (SSOI01-03). Kurssimäärä ei riipu opiskelijalle annetun laulu- tai soittotunnin pituudesta, osa opiskelusta katsotaan olevan opiskelijan itsenäistä harjoittelua. Jos opiskelija suorittaa instrumentissaan musiikkiopistotason kurssitutkinnon, hän saa siitä kaksi lisäopintopistettä päättötodistukseensa.

Taidelukio järjestää kaikille opiskelijoille yhden soittimen (tai laulun) opetuksen yksilöopetuksena. Jos opiskelija haluaa lisäksi sivusoittimen, tämä opetus järjestetään yhteistyössä Savonlinnan musiikkiopiston tai muiden musiikkioppilaitosten kanssa. Jos opiskelija ei ole vielä kirjoilla näissä oppilaitoksissa, hänelle voidaan hakea paikkaa sieltä lukioajaksi. Opiskelija saa itse päättää, valitseeko Taidelukiossa vai musiikkiopistossa opiskelemaansa soittimen pää- vai sivusoittimekseen. Opiskelija maksaa itse muiden musiikkioppilaitosten lukukausimaksun.

Resurssien salliessa voidaan opiskelijan henkilökohtaiset tarpeet ja musiikilliset ominaisuudet huomioida myöntämällä hänelle oikeus ylimääräisen sivusoittimen opintoihin Taidelukiossa yksilö- tai pienryhmäopetuksena. Tätä oikeutta harkitaan kunkin opiskelijan kohdalla tapauskohtaisesti.

Mikäli katsotaan, että opiskelija ei ole käyttänyt oikeuttaan Taidelukion järjestämään laulun- tai soitonopiskeluun riittävän tavoitteellisesti, häneltä voidaan evätä pää- ja sivusoittimen kolmannen vuosikurssin opinnot.

Tavoitteet

- Pyritään järjestämään kullekin opiskelijalle hänen tavoitteidensa ja kiinnostuksensa - mukaista laulu- ja soitinopetusta osaksi hänen musiikkiopintojaan.
- Opiskelija suhtautuu vastuullisesti ja tavoitteellisesti omien laulu- ja soittotaitojensa kehittämiseen.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

SSOI01 Sivusoitin 1, 2 op (SSOI01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- soitto: opiskelija edistyy soittimensa teknisessä ja taiteellisessa hallinnassa opiskelijan lähtötaso huomioiden

- soitto: opiskelija suhtautuu soitonopiskeluunsa vastuullisesti ja tavoitteellisesti, harjoittelee säännöllisesti
- soitto: tutustuu monipuolisesti instrumentilleen tyypilliseen ohjelmistoon
- laulu: opiskelija perehtyy äänenkäytön perusteisiin
- laulu: opiskelija kehittää lauluääntään ja -ilmaisuaan omista lähtökohdistaan niin, että lauluäänestä kehittyä ilmaisukykyinen instrumentti
- laulu: opiskelija suhtautuu laulunopiskeluun tavoitteellisesti ja harjoittelee säännöllisesti
- laulu: opiskelija tutustuu monipuolisesti laulumusiikkiin
- laulu: opiskelija oppii ottamaan vastuuta äänenhuollostaan
- laulu: opiskelija pystyy itsenäisesti opettelemaan nuoteista ja korvakuulolta uusia kappaleita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soitto: kullekin soittimelle ominainen soittotekniikka ja siihen liittyvät taidot ja tiedot
- soitto: musiikinteorian ja säveltapailun soveltaminen soittamiseen
- soitto: kappaleiden omaksuminen nuottien avulla ja korvakuulolta
- soitto: kunkin instrumentin soitinkouluihin ym. nuottimateriaaliin tutustuminen
- soitto: soittimen toimintaperiaate ja huolto
- laulu: ihmisäänen rakenne ja toiminta
- laulu: hyvä lauluasento ja vapaa äänentuottaminen, äänenavaus
- laulu: hengitystekniikka ja laulurekisterit
- laulu: sävelpuhtaus, artikulaatio, fonetiikka
- laulu: laulujen tulkinta, mahdollisesti esiintyminen
- laulu: monipuolinen opiskelijan äänelle sopiva ja sitä kehittävä laulumateriaali

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Sivusoittimen opinnot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Opiskelijan edistymistä arvioidaan arvosanoilla 4-10 teknisen ja tulkinnallisen kehittymisen, ahkeruuden, aktiivisuuden ja motivaation perusteella. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso. Kannustetaan opiskelijaa esiintymään esim. koulun konserteissa ja osallistumaan yhteismusisointiin osana instrumenttiopintojaan.

Kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään taitojaan. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sivusoittimen I opintojakso opiskellaan ensimmäisenä lukuvuonna.

SSOI02 Sivusoitin 2, 2 op (SSOI02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- soitto: opiskelija edistyy soittimensa teknisessä ja taiteellisessa hallinnassa opiskelijan lähtötaso huomioiden
- soitto: opiskelija suhtautuu soitonopiskeluunsa vastuullisesti ja tavoitteellisesti, harjoittelee säännöllisesti
- soitto: tutustuu monipuolisesti instrumentilleen tyypilliseen ohjelmistoon

- laulu: opiskelija perehtyy äänenkäytön perusteisiin
- laulu: opiskelija kehittää lauluääntään ja -ilmaisuaan omista lähtökohdistaan niin, että lauluäänestä kehitty ilmaisukykyinen instrumentti
- laulu: opiskelija suhtautuu laulunopiskeluun tavoitteellisesti ja harjoittelee säännöllisesti
- laulu: opiskelija tutustuu monipuolisesti laulumusiikkiin
- laulu: opiskelija oppii ottamaan vastuuta äänenhuollostaan
- laulu: opiskelija pystyy itsenäisesti opettelemaan nuoteista ja korvakuulolta uusia kappaleita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soitto: kullekin soittimelle ominainen soittotekniikka ja siihen liittyvät taidot ja tiedot
- soitto: musiikinteorian ja säveltapailun soveltaminen soittamiseen
- soitto: kappaleiden omaksuminen nuottien avulla ja korvakuulolta
- soitto: kunkin instrumentin soitinkouluihin ym. nuottimateriaaliin tutustuminen
- soitto: soittimen toimintaperiaate ja huolto
- laulu: ihmisäänen rakenne ja toiminta
- laulu: hyvä lauluasento ja vapaa äänentuottaminen, äänenavaus
- laulu: hengitystekniikka ja laulurekisterit
- laulu: sävelpuhtaus, artikulaatio, fonetiikka
- laulu: laulujen tulkinta, mahdollisesti esiintyminen
- laulu: monipuolinen opiskelijan äänelle sopiva ja sitä kehittävä laulumateriaali

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Sivusoittimen opinnot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Opiskelijan edistymistä arvioidaan arvosanoilla 4-10 teknisen ja tulkinnallisen kehittymisen, ahkeruuden, aktiivisuuden ja motivaation perusteella. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso. Kannustetaan opiskelijaa esiintymään esim. koulun konserteissa ja osallistumaan yhteismusisointiin osana instrumenttiopintojaan.

Kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään taitojaan. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sivusoittimen II opintojakso opiskellaan toisena lukuvuonna.

SSOI03 Sivusoitin 3, 2 op (SSOI03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- soitto: opiskelija edistyy soittimensa teknisessä ja taiteellisessa hallinnassa opiskelijan lähtötaso huomioiden
- soitto: opiskelija suhtautuu soitonopiskeluunsa vastuullisesti ja tavoitteellisesti, harjoittelee säännöllisesti
- soitto: tutustuu monipuolisesti instrumentilleen tyypilliseen ohjelmistoon
- laulu: opiskelija perehtyy äänenkäytön perusteisiin
- laulu: opiskelija kehittää lauluääntään ja -ilmaisuaan omista lähtökohdistaan niin, että lauluäänestä kehitty ilmaisukykyinen instrumentti

- laulu: opiskelija tutustuu monipuolisesti laulumusiikkiin
- laulu: opiskelija suhtautuu laulunopiskeluun tavoitteellisesti ja harjoittelee säännöllisesti
- laulu: opiskelija oppii ottamaan vastuuta äänenhuollostaan
- laulu: opiskelija pystyy itsenäisesti opettelemaan nuoteista ja korvakuulolta uusia kappaleita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- soitto: kullekin soittimelle ominainen soittotekniikka ja siihen liittyvät taidot ja tiedot
- soitto: musiikinteorian ja säveltäjäpailun soveltaminen soittamiseen
- soitto: kappaleiden omaksuminen nuottien avulla ja korvakuulolta
- soitto: kunkin instrumentin soitinkouluhin ym. nuottimateriaaliin tutustuminen
- soitto: soittimen toimintaperiaate ja huolto
- laulu: ihmisäänen rakenne ja toiminta
- laulu: hyvä lauluasento ja vapaa äänentuottaminen, äänenavaus
- laulu: hengitystekniikka ja laulurekisterit
- laulu: sävelpuhtaus, artikulaatio, fonetiikka
- laulu: laulujen tulkinta, mahdollisesti esiintyminen
- laulu: monipuolinen opiskelijan äänelle sopiva ja sitä kehittävä laulumateriaali

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Sivusoittimen opinnot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Opiskelijan edistymistä arvioidaan arvosanoilla 4-10 teknisen ja tulkinnallisen kehittymisen, ahkeruuden, aktiivisuuden ja motivaation perusteella. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso. Kannustetaan opiskelijaa esiintymään esim. koulun konserteissa ja osallistumaan yhteismusisointiin osana instrumenttiopintojaan.

Kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään taitojaan. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sivusoittimen III opintojakso opiskellaan kolmantena lukuvuonna.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon keinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus sanoilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitettua määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoitettuja sanoja ja opetettuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta, rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon keinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoitettua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesta (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.
Kehittyvä peruskielitaito		Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutukseen huomioon toistakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempossa yksinkielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista.
Toimiva peruskielitaito		Opiskelija osaa kiertää tai korvata		Opiskelija ymmärtää yhteisen	Opiskelija käyttää melko

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteesta käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian antaessa eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksen huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päätelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppanin kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti monimutkaisista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ehdotuksia. Opiskelija pystyy	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista

	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakkoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaaliin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitkäkhön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväara on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta.

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
--	--	--	--	--	--

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehtikainen

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkettaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisien tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisien tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja

- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietoaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitte*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohketta ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkettaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.6. Kurinpitokeinojen käyttäminen

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä Savonlinnan Taidelukiossa löytyy opetussuunnitelman liitteestä, liite 7.5 sekä oheisesta linkistä, <https://savonlinnantaidelukio.onedu.fi/verkkojulkaisut/wp-content/uploads/sites/3/2013/06/Suunnitelma-kurinpitotoimista.pdf>

8.7. Ohjaussuunnitelma

Savonlinnan Taidelukion ohjaussuunnitelma löytyy seuraavasta linkistä; <https://savonlinnantaidelukio.onedu.fi/verkkojulkaisut/wp-content/uploads/sites/3/2016/09/Ohjaussuunnitelma-LOPS-2021.pdf>

8.8. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Taidelukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma löytyy oheisesta linkistä; <https://savonlinnantaidelukio.onedu.fi/verkkojulkaisut/wp-content/uploads/sites/3/2016/09/Tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnitelma-Taidelukio.pdf>